

9772465347005

СРПСКО КОЛО

• ЛИСТ САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА • ПИСАН ИЈЕКАВСКИМ ИЗГОВОРОМ • ГОДИНА IX • БРОЈ 87 • АПРИЛ 2023. • БЕСПЛАТАН ПРИМЈЕРАК

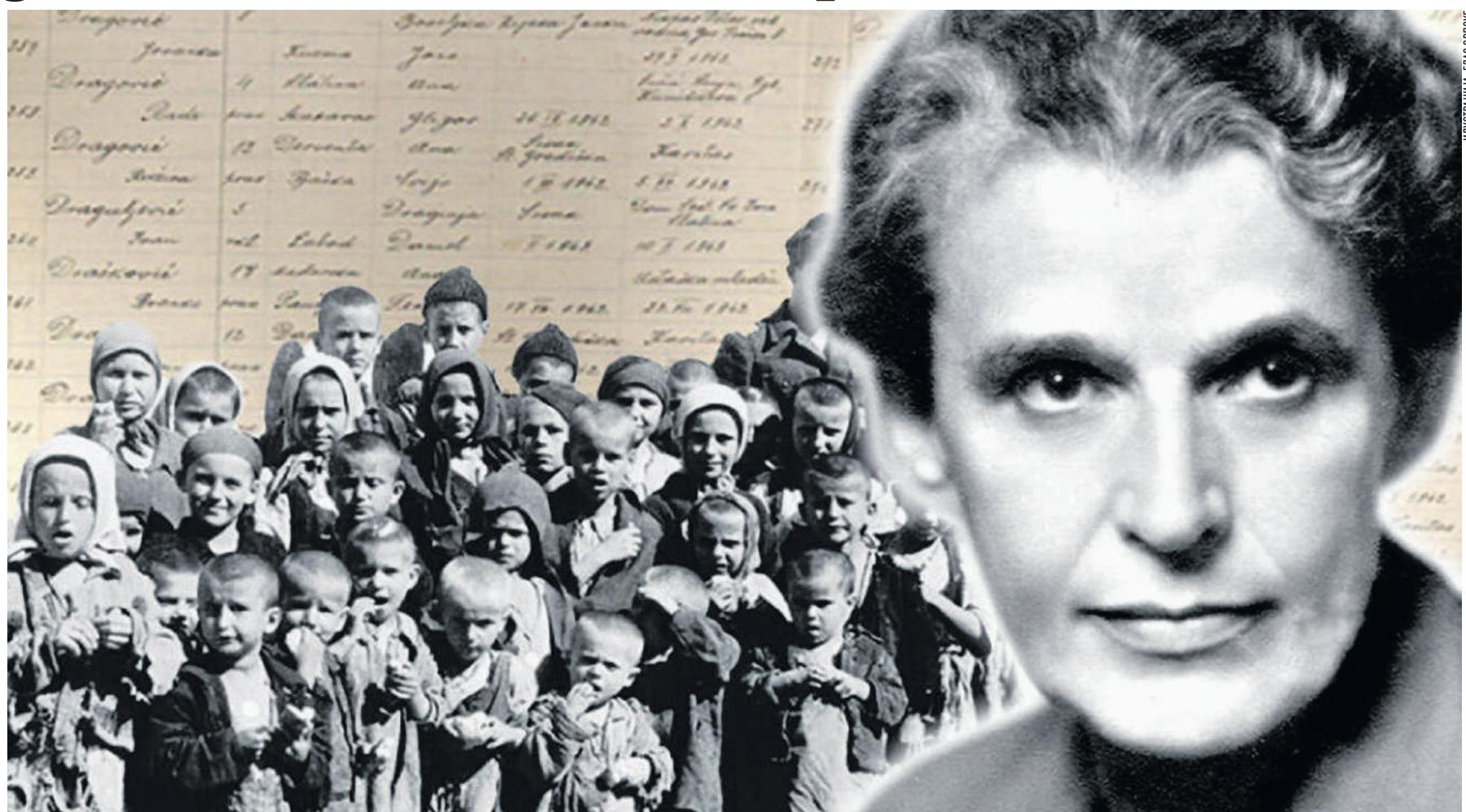

ОПОМИЊУЋЕ ОБРАЋАЊЕ АКАДЕМИКА ВАСИЛИЈА КРЕСТИЋА

ИДЕЈА О ГЕНОЦИДНОМ УНИШТАВАЊУ СРБА И
СТВАРАЊУ ЧИСТЕ РИМОКАТОЛИЧКЕ ХРВАТСКЕ
НАДЖИВЈЕЛА СВЕ ДРЖАВНЕ ОКВИРЕ И СИСТЕМЕ

ПРЕДСТАВЉЕНО ЈЕДНО ОД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ОТКРИЋА У СРПСКОЈ ИСТОРИОГРАФИЈИ

Пронађен списак 5.800 дјеце које је спасила Диана Будисављевић!

Илустрација: Глас Српске

ОДЈЕЦИ ЈАСЕНОВЦА: САГЛАСНИ И СУКОБЉЕНИ НАРАТИВИ

Усвојена Прва београдска
резолуција о геноциду у НДХ

TASENOVAC RESEARCH INSTITUTE

РАЗОБЛИЧАВАЊЕ ПОЛИТИЧКИХ И МЕДИЈСКИХ ЛАЖИ О РАТУ У БИХ

ФОТО: PIJADAY.COM

ДА ЛИ ЈЕ САРАЈЕВО БИО
ОПКОЉЕН И БЛОКИРАН ГРАД?

НА ПИТАЊА ЧИТАЛАЦА СРПСКОГ КОЛА ОДГОВАРАЈУ ПРАВНИ СТРУЧЊАЦИ ХЦИТ

Препреке за откуп државних станова додијељених у најам у Републици Хрватској бившим носиоцима стварских права

Као члан породице бившег носиоца стварских права, добио сам у најам, са осталим члановима породице бившег носиоца стварских права и њихових брачних другова, још 2016. године, други замјенски државни стан, са могућношћу откупа истог. Након подношења захтјева за откуп тога стана, којег сам поднио 2017. године, добио сам позив Државног уреда за обнову и стамбено збрињавање Републике Хрватске да истом доставим потребну документацију за себе и све чланове мага породичног домаћинства (за мене, два моја брата, моју супругу и супругу моја брата) за које нам је додијељен замјенски државни стан у најам, у граду Шибенику, са могућношћу откупа истог. Поред моје личне документације, као и за сваког од мојих пет чланова породичног домаћинства, од мене је, као формалног носиоца права на откуп стана, затражено да доставим и увјерење о пребивалишту односно боравишту у стану који је предмет продаје – за све чланове моје породице.

Поступајући по захтјеву Државног уреда, ја сам од надлежних органа у Републици Хрватској прибавио сву тражену документацију, осим увјерења о пребивалишту за моја два брата и моју снају (који су привремено запослени у иностранству). Моја браћа имају хрватско држављанство, а снаја је држављанка Републике Србије. Када су моја браћа и моја снаја затражили од Полицијске управе у Шибенику да им се, на основу уговора о најму стана у Шибенику (у ком су наведени као чланови мага породичног домаћинства у том стану у Шибенику који нам је додијељен у најам), затражили пријаву пребивалишта, односно боравишта на адреси тог стана, уз потврде о привременом запослењу у иностранству, Полицијска управа је одбила издавање тих потврда уз образложење да им се не могу издати та увјерења уколико не пребивају у том стану. Након достављања тог уговора Полицијске управе Шибеник, Државни уред за обнову и стамбено збрињавање, затражио је од мене да се јавим у његов Регионални уред у Книину и да затражим закључивање Анекса уговора о најму стана, у којем би као чланови мага поро-

ХУМАНИТАРНИ ЦЕНТАР ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ТОЛЕРАНЦИЈУ
Војвођанских бригада 17, Нови Сад
телефон: 021/ 528 132,
021/ 520 030
мејл: office@hcit.rs;
hcitns@gmail.com;
сајт: www.hcit.rs

- » Хуманитарни центар за интеграцију и толеранцију (ХЦИТ) пружа бесплатну правну помоћ избеглицама у Новом Саду, Војвођанских бригада 17, сваке сриједе од 9 до 15 сати.
- » ХЦИТ, поред осталог, прибавља и документе за избеглице из БиХ и Хрватске
- » Правна помоћ за лица која полажу права на некретнине у ФБиХ пружа се понедјељком и сриједом од 14,30 до 17,30 и петком од 12 до 15 сати у просторијама ХЦИТ-а, соба 1.
- » Долазак можете пријавити на тел. 021/528132 или 021/520030

дничног домаћинства били искућени моја два брата и снаја, којима Полицијска управа није издала увјерења о пребивалишту односно боравишту на предметном стану у Шибенику.

• Да ли је Полицијска управа у Шибенику поступила у складу са Законом о пребивалишту Републике Хрватске, када је одбила да изда увјерења о пребивалишту за моју браћу, који су хрватски држављани, а који су уз своје захтјеве за издавање тих потврда приложили потврде о свом привременом запослењу у иностранству, односно потврду о боравишту за моју снају, која са мјом братом такође борави и ради у иностранству?

- Законом о пребивалишту Републике Хрватске (Народне новине, бр. 144/12, 158/13 и 114/22), прописано је у члану 2. став 4: „Боравиште се пријављује ако траје дуže од 3 мјесеца или је увјетовано остваривањем само поједињих права и обвеза везаних за животне интересе (запослење, образовање, дуготрајно лијечење и друге интересе)”, у члану 3. став 5. и 6. „Ако особа напушта пребивалиште у трајању дуљем од годину дана ради привременог одласка изван Републике Хрватске у сврху образовања, обављања послова који нису трајног карактера и везани су за одређено временско раздобље, дуготрајног лијечења и других разлога дужна је то пријавити надлежном тијелу на чијем подручју има пријављено пребивалиште, непосредно или путем надлежне дипломатске мисије – конзулатног уреда Републике Хрватске у иноземству, уз прилагођење одговарајуће документације о разлозима привременог одласка. Ако напуштање пребивалишта ра-

ди привременог одласка изван Републике Хрватске потраје дуже од пет година особа је дужна поновно пријавити одсутност из мјеста пребивалишта тијелима из ставка 5. овога члanka и пријаву обновљати након сваког даљег протека раздобља од три године уз прилагођење документације о разлозима борављења изван Републике Хрватске.“ У члану 12. став 5. алинеја 1. прописано је: „Изнимно од ставка 1. овога члanca, надлежна полицијска управа неће донијети решење о одјави пребивалишта особа које су имале пријављено пребивалиште складно прописима важећим до ступања на снагу овога Закона ако су: – напустиле пребивалиште ради привременог одласка изван Републике Хрватске и о томе обавијестиле надлежно тијело у складу са одредбама члана 3. ставака 5. и 6. овога Закона, те су о разлозима привременог одласка приложиле одговарајућу документацију.“ Мишљења сам да је, на основу тих законских одредби, Полицијска управа у Шибенику, вашој браћи, која су имала пребивалиште на подручју те Полицијске управе у Републици Хрватској и прије ступања на снагу тога Закона о пребивалишту, и који су уредно пријавили тој Полицијској управи свој привремени одлазак изван Републике Хрватске за вријеме њиховог привременог запослења у иностранству, та Полицијска управа морала издати увјерење о њиховом пребивалишту које гласи на адресу стана који им је уговором о најму додијељен у најам са осталим члановима породице, који су остварили право на најам тога стана са могућношћу откупа истог. Такође, сам мишљења да се вашој снаји, на основу доказа

трбalo изdati uvjereњe o bo-ravishtu na navedenoj adresi stanu dodijeljenog u najam, jer je predmetni stan dodijeljen u najam i njeg sa ostatim clanovima vasho porodice.

• Да ли због неиздавања на-vedenih potvrda od strane Policijske uprave u Shi-beniku, Državni ured ima право da iz prava na stam-beno zbrinjavanje isključi moju braću i snaјu i da mi bez isključivanja tih mojih clanova iz prava na stam-beno zbrinjavanje i sachi-njavanje aneksa ugovora ko-jim se oni isključuju iz tega prava, onemogući otkop to- ga državnog stanu?

- Мишљења сам да Državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje, zbog neizdava-nja uvjereњa o prebijivalištu za vashu braću odnosno uvjere-nja o boravishtu za vashu snaju od strane navedene Policijske uprave, nema право da iz tih razloga trazi od vas is-ključivanje brawa i vasho snaju iz ugovora o naјmu, kojim ţete te clanove vashog poro-dichnog domaćinstva isključiti iz prava na najam stanu, ka-ko bi vam tek nakon tega omogućio право na otkop tega stanu.

Napomenjemo da nam se sa istim problemima javio veći broj osoba kojima je zloga istih ra-zloga, kao bivšim nosiociima stvarskog prava ili clanova njihovih porodica u Republi-ci Hrvatskoj, kojima su dodijeljeni drugi zamjeni državni stanovi u najam sa mogućnošću otcupa, onemogućeno право na otcup tih stanova.

ШПИРО ЛАЗИНИЦА
ПРАВНИ САВЈЕТИК

ЛИСТ САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА

ЗА ИЗДАВАЧА:
Миодраг Линта

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Трифко Ђоровић

ЛЕКТОР:
Драгана Бокун

ВЕБ АДМИНИСТРАТОР:
Милицав Шапић

РЕДАКЦИЈА:
Драгана Бокун
Драгана Шиповац
Весна Пешић
Жељко Ђекић
Миље Шапић
Милан Гомирац

ФЕЉТОН:
др Милан Мицић

ЕНИГМАТИКА:
Милорад Мишо Живанић

САРАДНИЦИ:
Драган Баšović
Боро Ркман (Хрватска)

ПРАВНИ САВЈЕТИ:

Ратко Бубало
Шпиро Лазиница
Наташа Дробац

АДРЕСА:
Отона Жупанчича 14,
Нови Београд

ДОПИСНИШТВО:
Булевар ослобођења 26, Нови Сад

МЕЈЛ: srpskokolo@ssr.org.rs
ТЕЛЕФОН: 011/2270701
САЈТ: www.ssr.org.rs

ТИРАЖ: 6.000 примјерака

ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ:
СТУДИО ХУМ, Барајево

ШТАМПА:
АПМ ПРИНТ, Београд

СРПСКО КОЛО је лист
уписан у регистар медија
под бројем NV000809
Месечно. - ISSN 2466-3476
COBISS.SR-ID 219818764

ИЗРАДУ ОВОГ БРОЈА
ПОМОГЛИ СУ:

- Општина Аранђеловац
- Општина Владимири
- Општина Петровац на Млави

ЛИНТА ТРАЖИ ХИТАН САСТАНАК СА ПРЕМИЈЕРКОМ БРНАБИЋ

НАЋИ РЈЕШЕЊЕ ЗА СТАМБЕНО ПИТАЊЕ ЗА 383 ПРОГНАНИЧКЕ ПОРОДИЦЕ НА НОВОМ БЕОГРАДУ И У НАСЕЉУ ОВЧА

Поштована ћосиођо Брнабић,

Тражим од Вас да хитно примите на састанак представнике 383 прогнаничке породице са подручја Града Београда и мене с циљем да се коначно ријеши њихово стамбено питање.

Добро Вам је познато да су у питању прогнаничке породице за које је, на основу јавних позива из 2018. и 2019. године, одређено да се изграде 383 стана, односно 133 стана на Новом Београду и 250 станови у насељу Овча. Изградња 250 станови у Овчије почела у другој половини прошле године и радови су одавно завршени. Ап-

солутно је неприхватљиво и несхватљиво да изградња 133 стана на Новом Београду није још ни започела, а прошло је скоро пет година од Јавног позива из 2018. године.

Тражим поново од Вас да Влада испуни праведне захтјеве прогнаничких породица: прво, да се из буџетске резерве хитно издвоје средства у висини седам милиона евра за изградњу 133 стана у Улици др Ивана Рибара на Новом Београду; друго, да Јединица за управљање пројектима (ЈУП) или друга институција распише јавну набавку и да се изабере извођач радова; треће, да Град Београд коначно објави финалну листу 383 прогнаничке породице које су

добиле станове и да се 250 прогнаничких породица усели у станове у насељу Овча.

Прогнаничке породице су на ивици живаца и на измаука снага. Осјећају се понижено, огорчено и разочарано због неодговорног односа надлежних институција према њиховом горућем проблему. Због великог пораста цијене кирије везано за изнајмљивање станови наведене и многе друге породице се налазе у неиздржivoј егзистенцијалној ситуацији.

С поштовањем,

**ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА
И НАРОДНИ ПОСЛАНИК
МИОДРАГ ЛИНТА**

12.000 ПРОГНАНИЧКИХ ПОРОДИЦА ОЧЕКУЈЕ ИСПУЊЕЊЕ ОБЕЂАЊА

Поштована ћосиођо Брнабић,

Тражим од Вас да хитно примите на састанак чланове Одбора за рјешавање стамбеног питања прогнаних Срба из Хрватске и Федерације БиХ и мене с циљем да се коначно ријеши стамбено питање око 12.000 прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ које су подстанари или живе у нејудском условима.

Прогнаничке породице су очајне и на измаука снага. Осјећају се понижено, огорчено и разочарано због неодговорног односа надлежних институција према њиховом горућем проблему који траје између 28 и 32 године тј. откако су прогнани из својих станови и кућа. Због великог пораста цијене кирије везано за изнајмљивање станови прогнаничке породице се налазе у немогућој егзистенцијалној ситуацији.

Добро Вам је познато да је Србија 2012. године започела реализацију Регионалног стамбеног програма чији је циљ био да се у наредних пет година ријеши стамбено питање

» Детаљ са прошлогодишњег састанка у Влади Србије

тање свих прогнаничких породица из Хрватске и Федерације БиХ. Наведени програм се реализовао недопустиво споро и неодговорно од стране надлежних институција. Због тога је око 12.000 прогнаничких породица остало стамбено неријешено.

Подсећам Вас да сте делегацију Одбора и мене примили на састанак у Влади 11. марта прошле године. На састанку сте по-

казали пуно разумијевања и јасно рекли да Влада има обавезу да свим прогнаничким породицама обезбиједи кров над главом и да новац није проблем. Прошло је више од годину дана од наведеног састанка а градови и општине још увијек нису предложили локације за изградњу станови нити су обезбијеђена средства у буџету.

Тражим да Влада у што краћем вре-

менском року званично затражи од Града Београда, Града Новог Сада и низа других локалних самоуправа да предложе локације за изградњу станови за прогнаничке породице, а Влада да обезбиједи средства за изградњу. Такође, тражим да Влада обезбиједи довољна средства за друге видове рјешавања стамбеног питања прогнаничких породица тј. за грађевински материјал, сеоска имања и монтажне куће.

Нажалост, у децембру прошле године није прихваћен мој захтјев да се у буџету за 2023. годину обезбиједе средства у висини најмање шест милијарди динара (око 50 милиона евра) за рјешавање стамбеног питања прогнаничких породица, као и 780 милиона динара (око 6.5 милиона евра) за изградњу 133 прогнаничка стана у Улици др Ивана Рибара на Новом Београду у складу са Јавним позивом из 2018. године.

С поштовањем,

**ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА ИЗ РЕГИОНА
И НАРОДНИ ПОСЛАНИК
МИОДРАГ ЛИНТА**

Град Ниш да омогући да 26 прогнаничких породица потпишу уговоре о купопродаји станови

Поштована ћосиођо Сотировски,

Желим да Вас подсјетим да је августа 2021. године 75 прогнаничких породица добило кључеве станови у насељу Бранко Бјеловић у Нишу. Од тог броја 60 породица има право откуп станови по Закону о изједицама а 15 породица су у систему социјалног становија у заштићеним условима. Комисија Града Ниша је донијела одлуку да 26 прогнаничких породица има право на откуп станови, а 27 прогнаничких породица нема право. Данас 30. марта упутио сам Вам писмо са молбом да Градско вijeće донесе праведну одлуку да и наредних 27 прогнаничких породица исто добије право на откуп станови.

У претходном периоду обратило ми се за помоћ и 26 прогнаничких породица које имају право на откуп

станова или још увијек нису са Градом Нишом потписале уговоре о купопродаји. Прогнаничке породице су оправдано нездовољне јер су право на откуп својих станови стекле још у мају прошле године тј. када је истекао шестомјесечни закуп. Наиме, у Закону о изједицама и миграцијама јасно стоји да породице након усљења у станове потписују уговоре о закупу на шест мјесеци и да након истека наведеног рока стичу право да потпишу уговоре о купопродаји станови са надлежном локалном самоуправом.

Прогнаничке породице су у фебруару прошле године добиле Обавještење којим су позване да најкасније 30 дана прије истека уговора о закупу (април 2022. године) Градској управи за имовину и одрживи развој поднесу захтјев за закључење уговора

о купопродаји непокретности, као и двије овјерене изјаве. Свих 26 прогнаничких породица су Градској управи за имовину и одрживи развој предале попуњен образац и двије изјаве.

Желим да Вас замолим да Град Ниш у што краћем временском року склопи уговоре о купопродаји станови са 26 прогнаничких породица које су то право стекле прије скоро годину дана. Такође, свакој прогнаничкој породици у откупну цијену треба да се урачуна плаћена закупнина након истека шестомјесечног уговора о закупу.

У прилогу шаљем списак имена и презимена 26 прогнаничких породица, и бројеве њихових станови, које су ми се обратиле за помоћ.

С поштовањем,

**ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА
ИЗ РЕГИОНА И НАРОДНИ ПОСЛАНИК
МИОДРАГ ЛИНТА**

АПЕЛ ГРАДОНАЧЕЛНИКУ СУБОТИЦЕ: ПРОГНАНИЧКЕ ПОРОДИЦЕ ДА ПЛАЋАЈУ ЦИЈЕНУ СТРУЈЕ КАО И ОСТАЛИ ГРАЂАНИ

Поштовани господине Бакићу,

Обратило ми се 11 прогнаничких породица које су се у децембру прошле године уселиле у своје станове у згради у Улици Иве Сењанина. Наведене породице имају оправдане примједбе на висину рачуна за електричну енергију.

Прогнаничке породице током трајања закупа плаћају комерцијалну цијену струје која је три пута скупља од гарантоване цијене струје коју плаћају остали грађани. Надлежна служба Секретаријата за имовинско-правне послове шаље породицама рачуне за струју за јануар и фебруар који су обрачунати по индустриској цијени струје. Појединим породицама рачуни су стигли 20. априла, а осталима још нису. Желим да Вас замолим да Град Суботица преузме обавезу и прогнаничким породицама изда нове рачуне у складу са реалном потрошњом односно по гарантованој цијени струје која важи за домаћинства. На тај начин прогнаничке породице ће бити изједначене у правима са осталим грађанима. У прилогу шаљем списак 11 прогнаничких породица са бројевима њихових станови.

С поштовањем,

**ПРЕДСЈЕДНИК САВЕЗА СРБА
ИЗ РЕГИОНА И НАРОДНИ ПОСЛАНИК
МИОДРАГ ЛИНТА**

Грајф: Ширење истине о Јасеновцу – опасна мисија

Главни истраживач Института за Холокауст Шем олам из Израела Гидеон Грајф рекао је да је ширење истине о Јасеновцу постала опасна и тешка мисија, али не и немогућа.

– Невјероватно је да је и данас ријеч Јасеновац непозната широј публици, чак и познатим научницима широм свијета.

Грајф је навео да је то разлог због којег је прије седам година одлучио да барем половину свог времена посвети истраживању Јасеновца и Холокауста југословенских Јевреја, те да већина људи који су слушали његова предавања никада раније нису чули за Јасеновац нити за катастрофу која се десила Јеврејима бивше Југославије.

Грајф је истакао да су југословенске Јевреје окрутно прогањале, хапсиле, мучиле, понижавале и убијале обје ове криминалне државе од 1941. и 1945. године, те да од око 82.000 Јевреја који су живјели унутар граница бивше Југославије Холокауст није преживјело око 75 одсто.

– Усташке убице су биле партнери, савезници и обожаваоци, слиједили су и имитирали Нијемце и покушавали да буду окрутнији, бруталнији и већи садисти и од самих Нијемаца

– навео је Грајф. Он је оцијенио да је разлог ентузијастичне сарадње усташа и Нијемаца мјешавина мотивација, а да је једна од мотивација била страст да се обогате хрватска држава и хрватски држављани.

– Шокантно је отkritи да је коначно рјешење јеврејског питања извршено у Независној Држави Хрватској /НДХ/ било реализовано пуних шест мјесеци прије него што је ова политика почела у Њемачкој против јеврејског народа. Као што је познато, одлука да се побију сви Јевреји у Европи је била највјероватније потврђена крајем октобра 1941. године или почетком новембра на тајном састанку – рекао је Грајф.

Грајф је истакао да је њемачка окрутност позната, али након читавања свједочења из Аушвица и Јасеновца је закључио да је патња у Јасеновцу била много већа него у Аушвицу.

– Њемачке убице су примјењивале стерилан начин убијања посматрајући жртве издалека, жељели су да буду одвојени од њихових тијела. С друге стране усташке убице су вољеле да држе своје жртве у рукама док не умру, жељели су да виде крв, поломљене кости и умируће људе.

Басташић: Јадовно заслужује своје мјесто у Јад Вашему

Душан Басташић, предсједник УГ Јадовно из Бањалуке је у свом видео обраћању истакао да је комплекс логора Госпих-Јадовно-Паг, помно планиран још прије почетка рата, био претеча јасеновачког система логора.

– Само дан након проглашења Независне Државе Хрватске 10. априла 1941. почела су прва хапшења Срба у личком граду Госпиху и околним селима, и њихово одвојење, затварање и мучење у тамошњем Герихту, централном затвору. Половином маја 200 побијено, један број логорисан, а 900 транспортувано пут Јасеновца. Многи од њих су изгубили животе већ до средине децембра мјесеца услед тортуре и готово немогућих услова за живот у мочварном подручју где су били смјештени.

Басташић је објаснио да је УГ Јадовно 1941. једина организација која ван границе Србије и Републике Српске организује комеморативна и молитвена окупљања на мјестима страдања на подручју данашње Републике Хрватске и прикупља податке крстарећи Велебитом, ртом Слану на Пагу и Личком пољем трагајући за мјестима злочина, за крашким јамама, масовним гробницама. Он је овом приликом дао и два конкретна приједлога, а то је да се у музеју Јад Вашем у Дворани сјећања поред постављена 22 спомен камена са именима великих стратишта из периода Другог свјетског рата, међу којима је и Јасеновац, постави спомен камен за 40.000 жртава госпихке групе логора.

Други Басташићев приједлог је да се у Београду или Њујорку организује прва међународна конференција о трансгенерацијском преносу трауме жртава усташког геноцида у НДХ.

– 200 побијено, један број логорисан, а 900 транспортувано пут Јасеновца. Многи од њих су изгубили животе већ до средине децембра мјесеца услед тортуре и готово немогућих услова за живот у мочварном подручју где су били смјештени.

Басташић је објаснио да је УГ Јадовно 1941. једина организација која ван границе Србије и Републике Српске организује комеморативна и молитвена окупљања на мјестима страдања на подручју данашње Републике Хрватске и прикупља податке крстарећи Велебитом, ртом Слану на Пагу и Личком пољем трагајући за мјестима злочина, за крашким јамама, масовним гробницама. Он је овом приликом дао и два конкретна приједлога, а то је да се у музеју Јад Вашем у Дворани сјећања поред постављена 22 спомен камена са именима великих стратишта из периода Другог свјетског рата, међу којима је и Јасеновац, постави спомен камен за 40.000 жртава госпихке групе логора.

Други Басташићев приједлог је да се у Београду или Њујорку организује прва међународна конференција о трансгенерацијском преносу трауме жртава усташког геноцида у НДХ.

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА ОДЈЕЦИ ЈАСЕНОВЦА: САГЛАСНИ И СУКОБЉЕНИ НАРАТИВИ

УСВОЈЕНА ПРВА БЕОГРАДСКА РЕЗОЛУЦИЈА О ГЕНОЦИДУ У НДХ

СИН СРПКИЊЕ

Бари Литучи је професор историје и политичких наука на Бруклин колеџу, мајка му је Српкиња Зора Дамњановић, блиска сарадница академика Владимира Дедијера, а отац амерички Јеврејин.

Предсједавајући конференције је оснивач и извршни директор Института за истраживање Јасеновца (ЈРИ) из Њујорка одржана 21. Међународна научна конференција *Одјеци Јасеновца: Сагласни и сукобљени наративи* посвећена Дану Јасеновца.

– У Меморијалном музеју Холокауста у Вашингтону, у којем је требало да буду представљени сви логори смрти у Другом свјетском рату, до 1997. ни Јасеновац, нити било који други логор у НДХ нису били ни поменути. То је посљедица одлуке Стејт департмента. На првој конференцији Института пензионисани директор Музеја Холокауста је открио да се обраћају државним институцијама са питањем зашто људи који су заједно патили и борили се не могу заједно и да се сјећају тих догађаја. Његов закључак је био да су институције имале агенду која то није дозвољавала, иако је ова тема важна за Србе, Роме и Јевреје – поручио је Литучи.

Британски историчар др Ро-

ри Јеоманс се обратио путем видео-линка причајући на тему *Производња боље прошlosti: Измеđu културе сjećanja и ревизионизма у савременој Хрватској*. Он је апострофирао да је пропаганда успјела током потоње деценије прошлога вијека да Србе прогласи за негativце, чиме су оправданi сви ранији злочини над њима.

– Хрватски ревизионисти су почели не само да негирају број жртава у Јасеновцу, већ логоре у НДХ уопште.

Јеоманс је указао и на дјеловање Бланке Вуколић која је тврдила да су логори за дјецу били сиротишта.

– У ревизију су укључени и лобисти попут Филипа Коена, који је написао књигу која Србима приписује хрватски ан-

тизм. Хрватски ревизионисти су почели не само да негирају број жртава у Јасеновцу, већ логоре у НДХ уопште.

– Резолуцијом се апелује да се све Холокауст организације, јеврејске организације, организације бораца за људска права, као и све владе, супротставе и осуде преименовања улица и других јавних мјеста ради гlorификације усташког покрета, да забране коришћење усташких симболова и поздрава, као и остale фашистичке поздраве, посебно на мјестима која обиљежавају геноциде над Јеврејима, Ромима и Србима.

Учесници конференције осуђују инструментализацију, релативизацију и изнад свега минимализацију броја жртава геноцида у Јасеновцу и у Независној Држави Хрватској и залажу се за најбоље практике историјског истраживања Холокауста.

– У Резолуцији се одбације „пожуривање да се суди о бројевима од стране појединача и организација који се на њих фокусирају“.

– Осуђено је и коришћење ове теме као диверзионе тактике у политичким дискусијама које настоје да поричу или умање злочине геноцида усташког режима.

– Резолуцијом је затражено отварање доступних архива ради научног истраживања геноцида.

Извршни директор Института за истраживање Јасеновца и предсједник Конференције Бари Литучи изјавио је по усвајању Резолуције да је било још приједлога који ће накнадно бити размотрени.

– Морамо наставити и користити Резолуцију коју смо усвојили на овој историјској конференцији – рекао је Литучи.

ОПОМИЊУЋЕ ИЗЛАГАЊЕ АКАДЕМИКА ВАСИЛИЈА КРЕСТИЋА

Идеја о геноцидном уништавању Срба и стварању чисте римокатоличке Хрватске надживјела све државне оквире и системе

● Академик др Василије Крестић је на Међународној конференцији Одјеци Јасеновца: Сагласни и сукобљени наративи говорио о историјским коријенима хрватске геноцидне политike у Другом свјетском рату.

● Српско коло објављује његово излагање које је скраћено због ограниченог простора

По општој оцјени свих хрватских политичара геополитички положај Хрватске је такав да нема никаквог изгледа да се одржи. Зато сви политичари Хрватске, још од праваша Анте Старчевића и народњака Јосипа Јураја Штросмајера, па до данашњих дана без обзира на њихово страначку припадност, осим ријетких изузетака, били су јединствени у ставу да треба да раде на стварању велике католичке Хрватске чији би саставни дио била Босна и Херцеговина.

ШТРОСМАЈЕР ПРИЈЕТИО СРБИМА

Читаву државну политику заснивали су на темељима хрватског државног и повјесног права. У постулатима тог права на њиховој државној територији постојао је само један и то хрватски политички или како бисмо данас рекли конститутивни народ. Сви становници Хрватске, без обзира на етничку и вјерску припадност, по том праву чинили су јединствени хрватски политички народ. Срби су по том праву и тој политици били дио хрватског политичког народа. Они су третирани као православни Хрвати. Њима није признавана политичка индивидуалност. Онима који нису били спремни да се повинују тој политици, који су инсистирали на очувању своје националне посебности, отворено су за пријетили још 1866. године и то Штросмајерови слједбеници, да ће их Хрвати свим силама гонити, да ће примијенити сва средства којима ће их присилити да постану дио хрватског политичког народа, да не буду Срби.

Због тога што Хрватска странка права није признавала националну посебност Срба у Хрватској и што их је присилјавала

да буду православни Хрвати, на шта они нису пристајали.

ЗАПИС СТЈЕПАНА РАДИЋА

Уђедиљиве доказе о томе да је један и то знатан дио хрватског друштва још у оквиру Аустроугарске дошао до закључка да се питање Срба у Хрватској, Славонији и Далмацији може ријешити геноцидом, оставил је за собом и Стјепан Радић. Уочавајући злобне франковачке намјере према Србима, нарочито у вријеме анексионе кризе 1908–1909. године, из загребачког велездајничког процеса Радић је о томе забиљежио: „На посљедњем вијећу Франк – Старчевићеве странке права прихваћен је чудан закључак о којем новине много пишу. Устројила се наиме Хрватска народна легија, тј. оружана чета за одбрану хрватске домовине. Но, најстрашније је ово, ово што хоће легија. То не само да је мржња, то је готово клање Срба. И онда они који су за легију говоре да ће се Босна у којој има око 700.000 Срба сјединити с Хрватском, да те Србе жедне хрватске крви или ми по-кољемо или они збиља попију нашу крв.“

По свједочењу Исидора Кршљавија, професора Загребачког свеучилишта који је једно вријеме био и министар богоштовања наставе, а учествовао је у свим овим догађајима као значајан чинилац у својим записима је забиљежио да Срба у Хрватској и Славонији није било 700.000, Раух би их најрадије све побио. Међутим, како је тај био позамашан, изјавио је да то није могуће или они збиља попију нашу крв.“

Др Иван Рибар, хрватски политичар, припадник Напредне југословенске опредељене омладине, присталица политике хрватско-српске коалиције, као активан учесник забивања у Хрватској уочи Првог свјетског рата забиљежио је да су бан Раух и Јосиф Франк уз одобрење највиших војних кругова у Бечу у случају рата са Србијом поводом анексије Босне и Херцеговине, склопили споразум који је гласио „да се изврши покољ и исељавање свих Срба из Хрватске“.

Вишедецијске припреме за бруталан обрачун са Србима потпуно су биле уобличене у хрватској политичкој идеологији у оквирима Аустроугарске до 1914. године. Када је у Сарајеву у атентату убијен надвојвода Фердинанд, на геноцид спремни политички кругови Хрватске сматрали су да је наступио погодан тренутак када Србе треба уништити.

ЈАСНО УПУТСТВО: ОВА ЗЕМЉА МОРА БИТИ ЗЕМЉА ХРВАТА

Када су усташе из Славоније протјерале 65.000 Срба чије куће и имања су запосјели Хрвати, Павелићев министар правде Мирко Пук је 25. фебруара 1942. године тим поводом изјавио: „Хрватска државна влада извршила је у том правцу своју хрватску и своју усташку дужност.“ Упут министра Пука и министар Милован Жанић који је у НДХ био председник законодавног повјеренства хрватске владе рекао је: 2. маја 1941. године: „Ја говорим отворено, ова држава, ова наша домовина мора бити хрватска и ничија друга. Ова земља мора бити земља Хрвата и нема метода које ми као усташе нећemo употребити да ову земљу учнимо хрватском и очистимо је од Срба.“

Све ове и многе друге сличне изјаве усташких главаша резултат су раније осмишљеног плана поглавника Павелића о геноцидном уништавању Срба. Још у јесен 1940. године за тај план сазнао је Владко Мачек, тадашњи потпредсједник Југословенске владе у Београду. Он је био обавијештен да је Павелић у Сијени, у Италији, за вријеме заточеништва на основу вишегодишњег проучавања покоља Јермена у

Турској, припремао план за покољ Срба у Хрватској.

Има индиција да је Мачек с тим безбожним плановима упознао надбискупу Степинца и да је од њега тражио да утиче на Павелића и његове људе да одустану од извршења злочиначких намјера.

И ХРВАТСКИ КОМУНИСТИ ПРИЖЕЉКИВАЛИ МАЊИ БРОЈ СРБА

Идејом о геноцидном уништавању Срба нису биле заокупљене само усташе. Увјерење да су Срби главна препрека за развој Хрватске и да их треба физички уништити, владало је и у дјеловима хрватског друштва које се није сврстало у редове усташа. Мало је познато да су и комунистичке власти Хрватске жељеле да се лише Срба и да, ако не могу да створе етнички чистоту Хрватску, што више смање њихов број.

Припремајући се за нове повјесне злочине, али умањујући и правдући оне који су се већ договорили у Хрватској, Фрањо Туђман је у својој књизи *Бескућа јовјесне збильношти* читавој јавности обзнати да је за њега „геноцид саставни дио људске природе, да се он догађао од библиjsких времена до наших дана и да га треба прихватити као људском друштву примјерену појаву“. Ни пред међународном јавношћу Туђман није крио да је спреман на геноцид.

Хрватска страна таквих доказа о спремности Срба на геноцид над Хрватима нема, стога она узалудно и држко, али упорно покушава да инкриминише Начертаније Илије Гарашанина и Меморандум Српске академије наука и уметности. На срећу и на част српске стране, а на несрећу хрватске, у тим документима нема клања, ријечи која се као ружан рефрен понавља у многим хрватским списима врло истакнутих Хрвата.

РАЗОБЛИЧИТИ СРЕДИНУ ЗА КОЈУ ЈЕ ГЕНОЦИД НОРМАЛНА ПОЈАВА

Могло би се рећи да су идеје о геноцидном уништавању Срба, о стварању велике етничке римокатоличке чисте Хрватске надживљавале све државне оквире, политичке и друштвене системе. Као црвена нит оне су се провлачиле од Анте Старчевића, Еугена Кватерника, Миховила Павлиновића, Јосипа Франка, Франа Супиља, Стјепана Радића и Анте Павелића, до Фрање Туђмана. Средина у којој се геноцид сматра природном појавом заслужује да буде разобличена, као и да је живо и осуди читав цивилизовани свјет. Како се то досад није догодило и како се по свему судећи у нама догледно вријеме нећe доћи, не треба сумњати да ће та средина и убудуће бити потенцијално жариште нових смутњи и дубоких поремећаја за читаво окружење. Тих чињеница Срби морају да буду свјесни. Због тога узроке геноцида почињене над нашим народом ми никад не смијемо да заборавимо. Због тога немамо право да се уљуљујемо осјећањем да се геноцид не може поновити, и то утолико прије што многа дешавања у данашњој Хрватској доказују да опака нетрпељивост и вијековима усађивана мржња према Србима нису нестале, да оне не јењавају и да се учестало испољавају на најразличитије начине.

ОПРЕМА ТЕКСТА: РСК

Коме је у интересу да Музеј жртава геноцида води историчар који није написао ниједан рад на ту тему?

На моју иницијативу Академија је осудила смањивање броја српских жртава од стране Музеја жртава геноцида. Недавно је директор ове институције Дејан Ристић склопио споразум са министром просвјете да он у Музеју жртава геноцида обучава дипломиране историчаре шта је то геноцид. Доживјели смо да се човјек који нема ниједан рад о геноциду намеће као његов врховни арбитар и тумач. Он потцјењује универзитетске дипломе свршених историчара и хоће да им се наметне као ментор са жељом да бира изворе и литературу којом ће се и даље смањивати број српских жртава. Поставља се питање коме иде у прилог да одређеној групи историчара везаних за Музеј жртава

изворне податке о броју жртава који постоје, препуштамо се разним импровизацијама да бисмо успоставили добре пријатељске односе са Хрватима. Дакле, ми поново жртвујемо наше претке и на овај начин их поново сахрањујемо.

Подјестићу да у три наврата није прихваћен приједлог Смиље Тишме, да се донесе Резолуција о дану геноцида. То је један од доказа да смо на странптици и да према Хрватима водимо политику која је по мом мишљењу апсолутно неприхvatљiva и заслужује јавну осуду не само појединача, већ и читавог друштва.

Зато сам захвалан господину Литучију што у Америци ради оно што бисмо требали да ми радимо овде.

У ДОЊОЈ ГРАДИНИ ОБИЉЕЖЕН ДАН СЈЕЋАЊА НА ЖРТВЕ ЗЛОЧИНА ГЕНОЦИДА У НДХ

ВАЖНО ЈЕ ДА САЧУВАМО СВОЈ НАРОД

У спомен-подручју Доња Градина у Републици Српској обиљежен је Дан сјећања на жртве усташких злочина геноцида НДХ у концетрационом логору Јасеновац, којем је присуствовао и председник Србије Александар Вучић.

– За оне који су нестали без трага, ми смо једини траг. Ове ријечи Елија Визела најкрајни су опис дужности коју имамо на овом страшном мјесту. Ми, данас, осим тога да будемо траг, морамо да будемо и путоказ, да будемо знак и да будемо име, за све оне који су клани, убијани, баш да би им име било заувијек обрисано и заборављено. Више од 200 година покушавају без успјеха да нас подијеле и промијене. Промијенило се много тога, а прије свега емоција нашег народа, јер ми не можемо више да се помиримо с тим да су Срби увијек криви за све и да ако желе да учине нешто за свој народ онда припадају прошlosti и сметлишту историје – рекао је председник Вучић у свом обраћању и додао да не смије да нам буде тешко да његујемо културу сјећања, јер ако то не чинимо – нисмо вриједни постојања и опстанка.

– Будимо своји, будимо само Срби и увијек јединствени и једни другима од помоћи. Важно је да сачувамо свој народ, али и да знамо шта је наше. И зато ћемо ми да се држимо права, онога чега се на Западу и данас не држе. На овим просторима смо

» Александар Вучић полаже вијенац на гробљу Тополе

готово усамљени, сви остали би жељели или да трајно узму нешто наше, или да се ми не питамо ни за шта. Наш одговор је поштовање, мир, али и одлучност. Србија ће увијек помагати свој народ у Републици Српској. Нека живи Република Српска, нека живи Србија и да никада не забора-

вимо највеће жртве нашег народа у мученичком Јасеновцу – поручио је председник Вучић.

Председник Републике Српске Милорад Додик рекао је да је ово мјесто јасеновачке тишине која све окупља и постаје саставни дио душе и тијела српског народа.

– Та тишина нас овдје окупља, сваки дан морамо да се присјетимо страдања наших предака на овом мјесту и оне дјеце која су везана у цакове са мачкама и бацана у Саву и умирала у страшним мукама – рекао је Додик у Доњој Градини на обиљежавању Дана сјећања на жртве усташког злочина – геноцида у Независној Држави Хрватској у концетрационом логору Јасеновац.

Додик је подсјетио да су усташе у НДХ убиле више стотина хиљада људи и да су сви ти злочини били дио плана који је трајао дugo, а који је подразумијевао да се Срби униште на овом простору.

– Срби су највећи страдалници не само прошлог вијека, него и сукоба током распада бивше Југославије.

Додик је истакао да је српски народ јединствен и у страдању, да то показује и данашње присуство у Доњој Градини и предсједника Србије Александра Вучића.

Предсједник Српске је истакао да Србима не могу прикачiti етикету геноцидног народа и указао да српски народ има право на слободу.

– Прошли вијек је био вијек страдања Срба, а овај је вијек њиховог уједињавања – закључио је Додик.

Српски званичници су претходно положили вијенац на гробно поље Тополе након чега су присуствовали парастосу и помену жртвама на пољу Храстови.

ОДРЖАНА ПРВА МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА ЈАСЕНОВАЦ – АУШВИЦ БАЛКАНА – ПРЕЖИВЈЕЛА ДЈЕЦА ЛОГОРАШИ СВЈЕДОЧЕ

ИСТИНА О УСТАШКОМ ИНФАНТИЦИДУ У НДХ

Поводом усвајања Резолуције о усташком инфантциду у НДХ над српском, јеврејском и ромском дјеци у дјечјим логорима смрти (1941–1945), свјетски признати експерт за Аушвиц др Гидеон Грајф рекао је да је истина јача од свега. Резолуција о усташком инфантциду Независне Државе Хрватске над српском, јеврејском и ромском дјеци у дјечјим логорима смрти (1941–1945) усвојена је на првој Међународној научној конференцији Јасеновац – Аушвиц Балкан – преживјела дјеца логораши свједоче, одржаној од 28. до 30. априла у Народној скупштини Србије у Београду. Том приликом приказан је и дио артефаката са Изложбе о усташком геноциду над Србима у НДХ, одржаној у Њујорку 2019, међу којима и аутентичне фотографије масакриране српске, ромске и јеврејске дјеце и спискови са око 20.000 имена пострадалих малишана.

НИКАД НИЈЕ КАСНО ЗА ИСТИНУ

Доношењу Резолуције претходило је усвајање прве у историји Резолуције о фашистичко-усташком геноциду НДХ над Србима, Јеврејима и Ромима (1941–1945), на Међународној научној конференцији *Одјеци Јасеновца: Саласни и сукобљени нарашиви*, одржаној у Београду 22. и 23. априла. Обје резолуције на тему Јасеновца први пут послане су предсједнику Србије и предсједнику Републике Српске.

Говорници на Конференцији били су Ђоко Рончевић Мраовић, преживјело дјете логораши, Ђанијела Данон, генерални секретар Савеза јеврејских општина Србије, потомак робина Ђанијела Исака Данона убијеног у Јасеновцу и Бранко Димовић Димески, ко-автор пројекта *33 анђела*, документарног филма о страдању српске дјеце послате из Јасеновца на принудни рад у нацистичке логоре Норвешке. Трилогију о усташком геноциду у НДХ представио је аутор др Гидеон Грајф, коме су организатори и учесници Конференције исказали неизмјерну захвалност за разобличавање усташтва у НДХ. Он је том приликом рекао и да је истина јача од свега и да се за њу вала стално борити.

У име Фондације *Дијана Будисављевић* говорила је историчарка Мишел Главић, потомак страдалника. Из далеке Индије, у оквиру панела о фашизму и нацизму, говорио је проф. др Субрат Мукерџи са Универзитета у Њу Делхију, који је нагласио да је у Другом свјетском рату само због Винстона Черчила од глади умрло шест милиона Индијанаца, а проф. др Драгољуб Ацковић представио је своју књигу *Самударийен Рома*.

У оквиру панела о методама борбе против ревизионизма и медијског праћења теме жртава из Другог свјетског рата у Јасе-

новцу огласио се Џек Димић, холивудски глумац и син дјечака из козарачког збрга, који је причом о судбини свога оца до суза гануо све учеснике Конференције. Рекао је да је Козара симбол убијања дјеце, јер је с Козаре убијено чак 11.000 дјеце до 14. године старости. О вјерском аспекту НДХ и надбискупу геноцида Алојзију Степинцу говорио је др Јоханес Солберг, свештеник СПЦ у Норвешкој и коаутор филма *33 анђела*, а о таласу ревизионизма у источноевропским земљама и психологији и моћи масе проф. др Дејвид Харфилд, предсједник канадске Фондације *Дијана Будисављевић*.

СТРАВИЧНИ ПОДАЦИ О ЗЛОЧИНIMA НДХ

У дискусији прије усвајања Резолуције учествовали су и социолог, проф. др Илија Кајтез, пуковник и издавач Мирко Радаковић и дипл. инж. Страхиња Курдулија, аутор *Айласа усташкој геноциди над Србима од 1941. до 1945.* јединствене карте геноцида у свијету која је приказана на Конференцији и означава више од 2.600 мјеста на само 74 процента истражене територије НДХ, при чему није обухваћен систем логора Јасеновац.

На Дан побједе над фашизмом, 9. маја, Резолуција о инфантциду НДХ над српском, ромском и јеврејском дјеци упућена је Уједињеним нацијама, чиме је симболично започео пут њеног међународног признања и окончања историјске мисије превижјеле дјеце логораши који су ушли у девету деценију живота и најјероватније неће доживјети сatisfакцију. Директор Института *Дијана Будисављевић* и превижјело дјете логораши Гојко Рончевић Мраовић упутио је текст Резолуције сродним организацијама, предсједнику и генералном секретару УН и чланцима комитета

УН. У укупно 16 тачака Резолуције наводи се, између остalog, да је:

– у окупираој Европи само усташка нацистичка НДХ имала специјализоване логоре за дјеце;

– од око милион пострадалих око 74.000 српске, јеврејске и ромске дјеце брутално је убијено, међу којима и одојчад, од чега 19.432 у Јасеновцу, док је од 3.000 у Јастребарском њих 1.000 убијено или им је украден идентитет;

– Резолуцијом покренута иницијатива да се 28. април прогласи Даном геноцида над Србима (Дан србога) у знак сјећања на први усташки геноцид почињен у Гудовцу код Беловара имајући у виду да је 8. април већ установљен као Дан ромског саумарипена, а 18. април као Дан Холокаста над Јеврејима;

– неопходно активно приступити спречавању ревизионизма у циљу спасавања будућих генерација од фашистичких идеологија, посебно усташке која је била једна од најсмртоноснијих у 20. вијеку;

– Јасеновац је био један од најозлоглавијих и најбруталнијих међу осам логора истребљења у Другом свјетском рату;

– површина логора Јасеновац била је 240 квадратних километара, што је површина 150 фудбалских стадиона и шест пута већа површина од Аушвица, а логораши су убијани на 57 начина;

– посљедњих 1.000 логораши 22. априла извршило је пробој из Јасеновца који никада није ослобођен, због чега тај дан треба да буде проглашен Међународним даном сјећања на Јасеновац;

– немогуће и неопростиво рехабилитовати и прогласити свецем надбискупу Степинцу као оснивача усташког клерикализма.

НЕВЕНКА СТОЈЧЕВИЋ / ПЕЧАТ БРОЈ 762.

ЗАШТО СЕ СРБИ РАДУЈУ МИЛОВОМ ПОРАЗУ И НЕ СЛАВЕ ПОБЈЕДУ НОВОГ ПРЕДСЈЕДНИКА ЦРНЕ ГОРЕ

МИЛАТОВИЋ - Ново оруђе за пацификање Срба са литија

ПИШЕ: ИСТОРИЧАР ДР НЕМАЊА ДЕВИЋ

Само жена ми је свједок да сам резултате црногорских избора убо у бочу. И то само интуитивно, без неких посебних увида у стање на терену. Али то и није била нека филозофија. Оно што ме тишти, а што нисам хтио да пишем овде, јесте питање његове алтернативе. Нисам хтио, да не будем птица злослутица, и да се наш народ не дијели. Али сад, по побједи Јакова Милатовића, могу и хоћу да црњачим јер ово није само црногорско, већ и свесрпско питање.

ИСКУСТВО СА КРИВОКАПИЋЕМ

Рекло би се да је у Црној Гори сада дошло до једног новог референдума, у којем је за разлику од 2006. побиједила, и то би се можда могло рећи, опција која није антисрпска. То што није антисрпска, не мора да значи да ће бити и просрпска, као што је био случај и са Владом Здравком Кривокапићем 2020. „Освјежило је”, говорили смо уздајући се да је то најава таласа позитивних промјена у читавом српском свету. Показало се да је другачије и да слугеријство страним амбасадама и колонијалним управницима има за посљедицу и даље обрачун са српством, додуше на један мање агресиван начин (кључне ријечи: Косова Република, Дан Републике Српске, Неверфоргет Сребреница и министар Лепосавић итд). Суштински, побиједила је опција дуалиста, вјероватно и најброжније политичке групације у Црној Гори, коју неријетко карактерише исти презир према Београду и „Србијанцима”. Пролјетос у Плужинама један баш такав, иначе љути противник Мила Ђукановића, рече ми: „Ја сам Србин, али прави Србин, не као они из Ниша, што јужније то тужније“. Кад сам му поменуо да је он рођен јужније и од Ниша, само је позелено...

Што се тиче Јакова Милатовића, нећу бити аналитичар, већ ћу писати као добра

» ЕКСПЕРТ ШКОЛОВАН У АМЕРИЦИ: Јаков Милатовић

српска интуитивна баба. Прво, ја не вјерјем клинцима (у које убрајам и себе) на одговорним државним позицијама. Друго, ја још мање вјерјем и савременим њемачкарима и паризлијама на одговорним функцијама. И треће, учиниће вам се близарним, али ја поготово не вјерјем људима којима је свака длака на свом мјесту (па увијек уредна дугмад за манжетне, па сатић, па фризурица), као што су Мики Спајић и Јаков Милатовић.

И сад слиједи врхунац, за који ми је жао јер вам квари еуфорију, али износим га послије избора па не може нико да ми припише да радим за Мила или Вучића.

НОВЕ МЕТОДЕ ПРЕВАСПИТАВАЊА СРБА

Јаков Милатовић и *EuroPa sag* су вам само ново оруђе за пацификање оних Срба са литија, за које је Запад до 2020. одавно мислио да су ућуткани и највећима претопљени у грађански монтенегрinski идентитет. Пробано је са Милом агресивно (вјероватно се мимо инструкција и он био мало занапо), па се показало да је наш народ од Пљеваља до Херцег Новог (преко Зете) воћка чудновата...

Есад, добијамо једно ново лице, експерта, школованог у Америку, мо'ш мислити

и нову опцију трулог назива, која ће бити као створена за регенерацију дуалистичких ћелија на умору. Код њих ништа неће бити забрањено, нико неће Србе да хапси, нико неће да отима цркви храмове, нико неће да пребија владике. Али неће баш ни бити популарно да се србује. И даље ће се, у једино покрајини ван Србије, на Београд гледати са висине и са мени несхватаљивом арганцијом.

СЈЕВЕР ЦРНЕ ГОРЕ ОСТАЈЕ „РЕТРОГРАДАН“

И даље ће Пљевљаци и Беранци да буду виђени као ретроградне снаге, а испред гусала и косовског предања стављен европијатски конститутивни мит. Тихо и дугоочно, Срби у Црној Гори сада ће бити претапани у Црногорце. Јер баш то, кад нашем народу дозволите одисај, да иживији своја уђећења, да се испјева и извиче, доноси му умор и одаљавање од огња. То је неко споља ко је пројектовао нове црногорске власти добро примијетио. Ја се само сјећам како се кад сам клинац био у мом крају славила Српска нова година. Тај празник био је виђен као националистички, четнички, и увијек су га обезбеђивале јаке полицијске снаге. И онда... су дошли фамозне промјене 5. октобра, и од 2001. прослава Српске нове постала је општинска манифестација.

Кад смо изашли на улицу, нигде ни полиције ни керова. Пјеваш, вичеш, србујеш, и нико ти неће ништа. Народ мало посједио и разишао се. Идуће године исто тако. Треће више нисмо ни славили...

И тако. Мислим да је то сада процес који чека и Србе у Црној Гори. Не како смо очекивали ренесанса и успон на предстојећем попису, већ можда очување постојећих 28% и који проценат више, а врло вјероватно и мање. До сљедећег, живи били, па видјели... Што рекао честити отац Јован Пламенац, у посљедње вријеме често глас наше савијести, радујем се да је пао Мило – и не славим што је побиједио Јаков.

НОВИ МОМЕНТИ У ИСТРАЗИ ТУЖИЛАШТВА СРБИЈЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ

Снимак расвјетљава убиство војника ЈНА 1991. године у Словенији

Тужилаштво Србије за ратне злочине води истрагу убиства тројице војника ЈНА у мјесту Шкофије у Словенији јуна 1991. године, а дошло је до видеоснимака на којима се види масакр војника, пише београдска Политика.

Лист наводи да се на том снимку могу препознати и актери злочина, четворица припадника словеначке милиције који су пузали, као и сви детаљи битни за расвјетљавање догађаја од којег је проteklo више од 30 година, а до сада нико није одговарао.

Политика сазнаје да су словеначким властима познати идентитети починилаца, али је мало вјероватно да ће ишта учинити да допринесу расвјетљавању овог злочина.

Остаје да се види шта ће бити кораки српског тужилаштва и да ли ће, као и у предмету Пешро-

» Блокада у центру села Шкофије 1991. године

вачка цесећа, тражити да се поступак спроведе у одсуству криваца.

Портпарол Тужилаштва Василије Серафлић рекао је да Тужилаштво сматра да је у мјесту Шкофије у Словенији у јуну 1991. године извршен ратни злочин, када су убијени војници ЈНА Бранко Седлар /36/, Осман Нецмедин /20/ и капетан Слободан Пантeliћ /45/.

Границни прелаз Шкофије код Копра био је један од оних које је заузела ЈНА, након одлуке савезничких власти да спријечи намјеру словеначког руководства да преузме државну имовину, царину и прелазе.

Шкофије је 27. јуна 1991. године запосјела борбена група из састава 13. моторизоване бригаде из Илирске Бистрице, коју је чи-

нило 50 војника и старјешина, али су због онемогућеног допремања троћег дана остали без хране.

С обзиром на закључено пријмире, 29. јуна у 8.30 часова, шесторица војника пошла су теренским возилом са граничног прелаза до карауле како би се снабдјели, али и превезли потпуковника кога су претходно заробили и злостављали припадници милиције Словеније.

Ријеч је о пуковнику Исаковићу, којег су словеначки полицији свукли, полили моторним уљем и ставили у камион хладњачу чија је унутрашњост пресвучена пластиком и возили камион по кривинама и кочили, нанијевши му тако многобројне тешке повреде.

На путу ка караули њих је у центру села зауставила група наоружаних припадника милиције, чији је старјешина прво тражио да предају наоружање и возило,

ШОРГИЋИМА ПОБИЛИ РОДБИНУ, ОТЕЛИ КУЋУ...

Породица Шоргић, родом из околине Книна је, након што им је пресуђено да плате 10.000 евра на име судских трошкова, јер су изгубили спор у коме су тужили Хрватску због убиства два блиска сродника током Олује, недавно доживјела нови шок, пишу франк-фуртске Вести.

Послије 20 година суђења враћени су на почетак и то у процесу у коме су тражили свој дио куће у Задру који им је током рата отет! Наиме, прошле године Уставни суд Хрватске је поништио правоснажну одлуку Жупанијског суда у Задру из 2015. године у коме је наложено исељење људи који су се ту бесправно уселили, а прије само мјесец дана је доноји нову одлуку да се цијели поступак врати на почетак.

Породице Пунош и Булаја из околине Бенковица, прије десетак година тужиле су Хрватску због догађаја из Олује 1995. године у засеоцима Надовеза и Добропољци код Бенковица, када је убијено седморо Срба, махом старих и болесних. Међу њима су били и баца и тетка Јанка Шоргића, Милка (85) и Драгица Булаја (50).

- Суд је 2021. године одбацио тужбу зато што није прonaђen починилац због чега држава Хрватска „не може бити одговорна“. Уместо правде добили су пресуду по којој морамо да платимо 10.000 евра судских трошкова. Како смо ми у Србији, све је пало на мој текући који од прошле године уредно сваки мјесец од пензије одбijaју по 30 евра. Да није тужно, било би смјешно – каже Јанко Шоргић (55). Нијша мање апсурдан није ни судски спор око дијела куће који је 2003. пред судом у Задру започео његов отац, а он га наставио, до данашњих дана!

- Мој отац је још 1984. купио од пашенога, дио куће. Десет година касније, током рата, његов паша је свој дио куће замјенио за викендцу једне мусиманске породице из околине Бањалуке. Пристоји да кућу на мору мијења за кућу код Слатине јер је та квојије било. Са њима је те 1994. у суду у Бањалуци уредно сачинио уговор о замјени власништва непокретности у коме се децидно наглашава да се из уговора изузима дио који припада мом оцу. Међутим, ова породица је на крају присвојила цијelu кућу у Задру, а затим одбила да се исeli из нашег дијела.

наводећи да би их пустио да се врате, али је јавио радио-уређајем засједи словеначке милиције да на „пицгајер“ ЈНА у повратку отворе ватру, што је и учињено.

Словеначки војници убили су из близине рањене војнике, а затим су тијела изнијели и више пута пузали у њих, па их вратили у возило како би приказали да су погинули у борби. Дио ових активности је снимљен камером.

У ратним злочинима у Словенији убијена су 44 припадника ЈНА и цивила на служби у ЈНА, док је 186 рањено.

Многи од њих страдали су у борбама, а злостављане су и њихове породице у логорима.

Истраживања су показала да је налогодавац злочина био премијер Јанез Јанша, док је предсједник Милан Кучан о томе извјештаван, али није предузео да се починиоци казне. **PTP**

И ДАНАС ТРАЈЕ АНТИСРПСКА КАМПАЊА

ДА ЛИ ЈЕ САРАЈЕВО БИО ОПКОЉЕН И БЛОКИРАН ГРАД?

● Сарајево током рата у БиХ није било опкољено од Срба, као што говоре бошњаци, него је било подијељено на српско и бошњачко и међусобно блокирано и опкољено, оцијењено је на панелу о теми *Да ли је Сарајево био опкољен и блокиран град?*

Историјска обавеза Срба је разобличавање и поништавање свих медијских и политичких лажи о рату у БиХ од 1992. до 1995, а посебно у вези са Сарајевом. Срби су у овом граду били своја огњишта, поручено је на панелу *Да ли је Сарајево био опкољен и блокиран град* који је одржан 21. априла 2023. године у Београду у организацији Центра за друштвена истраживања, транзициску правду и демократију – *Истиница и правда* из Источног Сарајева и подршку Представништва Републике Српске у Србији.

Шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић је истакао да је питање „опсаде или блокаде Сарајева“ можда и најважније.

– Непосредна свједочења заједно са научноистраживачким достигнућима неизбјежно ће покренути исправљање многих подвала и лажи које су се појавиле само као одјек велике и по свијету вјешто раширене преваре – рекао је Цицовић и додао да та пропаганда није престала ни данас.

– Најјаче аргументе у разобличавању тих и других осталих медијских и политичких лажи имају непосредни учесници тог рата – рекао је Цицовић.

Он је подсјетио на оцену Владе Републике Српске да ће Извештај Међународне комисије о страдању Срба у Сарајеву „допринијети објективном и непристрасном сагледавању свих чињеница везаних за страдање Срба у Сарајеву, као и да ће цјеловито и истинито сагледавање ратних догађаја у Сарајеву, али и цијелој БиХ, допринијети јачању повјерења и толеранције међу народима у БиХ, коначном помирењу и суживоту садашњих и будућих генерација“.

Предсједник Удружења *Истиница и правда* из Источног Сарајева и бивши предсједник српске општине Илиџа Душан Шеховац је указао на манипулатије око муслиманског напада на Илиџу који се одиграо 21. априла 1992. године.

– Првих година овај датум Бошњаци су славили и хвалили се да су Илиџу освојили са 10 рањених бораца, сљедећих година су обиљежавали контранапад и тврдили да је њихов напад био превентиван, а сада исти догађај тумаче – као одбрану. Једини њихов циљ је оптужити српски народ као агресорски – рекао је Шеховац.

Он је додao да су муслимански напад снимили бројни свјетски медији који су тада били на Илиџи, али да су ти снимци касније злоупотријебљени и представљени као „доказ српске агресије и опсаде Сарајева“.

– Истина је само једна, а то је да су Срби само били своје – закључио је Шеховац.

Истраживач ратних злочина Симо Тушевљак истакао је да је у Сарајеву извршен урбицид и геноцид над Србима и да више

» Млађен Цицовић, Душан Шеховац, Томо Ковач и Симо Тушевљак

од двије деценије у породилиштима тог града није уписано ниједно српско дијете.

– На другој страни српска гробља у свим сарајевским насељима свједоче живот Срба на тим просторима и онемо шта им се десило у Сарајеву – поручио је Тушевљак. Он је оцијенио да су највећи страдалници у рату у БиХ били Срби из Сарајева.

– Срби су из Сарајева излазили у папучама и чарапама, насиљно су преписивали своју имовину или су убијани. Већ у марта и априлу 1992. године долази до огромне пљачке српске имовине у том граду – подсјетио је Тушевљак.

Он је рекао да је ријека Миљацка у сарајевском насељу Ступ избацivala тијела убијене српске дјече, да је у разним мучилиштима и јавним кућама у том граду силовано на стотине Српкиња и да су све муслиманске ровове на борбеним линијама око Сарајева ископали Срби, који су присиљени на то, а послиje их је муслиманска пропаганда приказivala као жртве српских снага.

Тушевљак је напоменуо да су регистровани око 3.300 жртава ратног злочина против српских цивила, војника и полицијаца који нису погинули у борбама, него су

убијени снајперима, у логорима или гранатама и да су подигнуте 273 кривичне пријаве против извршилаца тих злочина.

– У Сарајевско-романијском корпусу 95 одсто војника је рођено и живјело у Сарајеву, за разлику од муслиманске војске у чијим редовима је било много припадника који су стigli из Новог Пазара, Тутина, Бијелог Поља – рекао је Тушевљак.

Некадашњи министар унутрашњих послова Републике Српске Томо Ковач је указао да се војним и полицијским официрима спочитава да су нарушили мултиетнички склоп и да су екстремисти, а за право се прећуткује чињеница да су Срби од памтивијека били домицилно становништво Сарајева.

На скупу су приказани снимци страних телевизијских кућа муслиманског напада на Српску Илиџу, приказане су и мапе сарајевских општина, опсадних прстенова и српских и бошњачких, као и разграничења.

Прочитана је молитва пуковника ЈНА Владимира Јанковића који је мучен у заточеништву у сарајевском Централном затвору и размијењен 1993. године, а у којој моли Бога да му не дозволи да се свети својим целатима.

ОБИЉЕЖЕН ЈУБИЛЕЈ – 70 ГОДИНА РАДА АРХИВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Почеци организоване архивске службе у Републици Српској су у почетима Архива града Бањалуке, који је почeo са радом 20. априла 1953. године. Тога дана ове године била је свечана академија, док је окупљање почelo претходног дана. Гости су доčekани у згради Архива. Приређен је кокtel и отворена изложба *Архивско блајо Републике Српске* коју је приредио помоћник директора др Владан Вукишић. Послијe тога је у хотелу *Босна* била заједничка вечера.

Главни догађај је био свечана академија у Малој вијећници Банског двора са почетком у 12 часова. Осим домаћина, бивших радника и гостију присуствовали су и званичници Републике Српске, челин људи града, научних установа, генерални конзулат Републике Србије, амбасадори Босне и Херцеговине у САД и Швајцарској, представници медија. Скупу се обратио и предсједник Удружења архивских радни-

ка Републике Српске Душан Поповић, додијелио је виша звања архivistima, а директор др Ђојан Стојнић је додијелио Повељу Архива Републике Српске за заслуге на очувању историјског наслеђа и архивске грађе. Двије виолинисткиње су извеле дијелове Вивалдијевог *Пролећа* и приказана су први пут три рестаурисана документарца: *Бомбардовање Бањалуке 1944. године*, *Оштровање стонијника Џалим Крајишиницима из 1961. и Призори Бањалуке из 1962. године*. Послијe свечане академије др Ђојан Стојнић је отворио поставку у Банском двору под називом *Нова зграда Архива Републике Српске* што је прво представљање идејнog rješenja za намјенску zgradu. Novo zdanje će biti u dvostrukoj zgradi koja će se uređiti, a dvije zgrade će biti povezane podzemnim hodnikom. Time će se obезbijediti smještaj građe za sljedećih 70 godina.

О прошlosti Arhiva su govorili dr Владан Вукишић и dr Ђојан Стојнић, који је поводом гodišnjice написао књигу *Arhiv Republike Srpske 1953–2023*. Из њихових izlaganja види се да je

» Директор Архива др Ђојан Стојнић уручује признање првом директору Архива Републике Српске Небојши Радмановићу

početak bio skroman, sa dva radnika u četiri podrumske prostorije danasne Градске управе. U sadašnjoj zgradi, Царску кућу, Војну команду izgrađenu 1889. godine, Arhiv se uselio 1973. одине i проширио svoju djelatnost.

Preobrazaj gradske u instituciju od nacionalnog значaja vođili su, između ostalog, i pre-

skih fondova i zbirki, у Бањалуци 530, најмање у Зворнику 34. Од оснивања у Архиву је радио 125 лица. Највише у Бањалуци (84) најмање у Соколцу (1). Данас ради 30 запослених, 6 са средњом spremom, 24 са високом, од чега 2 доктора наука и три магистра. Библиотека има преко 200 истраживача и преко 1.000 захтјева фizičkih i pravnih лица. Radi сe на дигитализацији и потпуно је дигитализована zbirka Spomen подручја Доња Градина и Јасеновац, бесплатно доступно на сајту Arhiva 30.000 dokumenata. Zaposljeni i saradnici су objavili преко 200 knjiga, među kojima је и knjiga Сomborца mr Ђорђа Јањатовића. За svoj rad Arhiv је одlikovan највишим odlikovanjima, a nagrađivani su i njihovi radnici.

Успостављена је веза са колегама па је на обиљежавању годишњице било присутно 70 гостију из разних Arhiva Bosne i Hercegovine, Србије, Северне Македоније, Црне Горе, Хрватске и Словеније.

БРАНИСЛАВ ЂУРЧИЋ

У БЕОГРАДУ ПРОМОВИСАН КОМПЛЕТ КЊИГА ДОДИКОВИХ ГОВОРА

Србима нема слободе без српске државе

● У Београду је промовисан комплет од пет књига које садрже говоре предсједника Републике Српске Милорада Додика, чији је приређивач Милан Јећојевић, а на промоцији је оцијењено да је најјача Додикова порука да Србима нема слободе без српске државе.

На промоцији у Руском дому говорили су шеф Представништва Републике Српске у Србији Млађен Цицовић, професор Милимир Мучибабић и представник Руског дома Георгиј Енгелхарт, који су оцјенили да су ове књиге свједок времена, а приређивач је за почетак маја најавио излазак и шесте књиге Додикових говора.

Поздрављајући присутне у име Руског дома, виши савјетник у овој установи Георгиј Енгелхарт, истакао је да је Додик политичар који је дуги низ година био и остаје велики, искрени и досљедни пријатељ Руђије и руског народа.

— То показује и ријечима, а најбитније је што то видимо и на дјелу. То много ци-

» Милан Јећојевић, приређивач, проф. др Милимир Мучибабић, Млађен Цицовић, шеф Представништва Р. Српске у Србији, Ања Вукелић, модератор и Георгиј Енгелхарт, виши савјетник у Руском дому

јенимо, посебно сада када у Европи нема много политичара који се усуђују да воде независну линiju – рекао је Енгелхарт.

Цицовић је рекао да је најјаче и сигурно најпотребније у сваком времену Додиково ујерење и порука да Србима нема слободе без српске државе, те додао да и Срби који живе у Федерацији БиХ на неки начин имају јаче осјећање слободе, јер је и из њих сигурна и слободна Република Српска.

Он је навео да су ове књиге истовремено и оставшина за будућност Додиковог тридесетогодишњег дјелотворног политичког рада и у Републици Српској, и у БиХ, у којој је други ентитет „исто толико година

истрајно пливао и плива у фанатичној мржњи према Србима и Српској“.

— Сваки Додиков говор и иступ из ових пет књига, чак и по принципу случајног узорка да је изабран, моћи ће онима који ће послије нас доћи послужити за најдиректнији и најдјелотворнији одговор на нападе на Србе и Српску из Сарајева или из западних политичко-војних центара — истакао је Цицовић.

Он сматра да се, нажалост, у односу Сарајева и Запада према Србима и Српској још дуго неће ништа промијенити.

— Додикови сабрани говори и иступи као пет збирки бријжњиво припремљених, тематски и по времену, шаљу важне и сна-

ПЕТ НАСЛОВА

Комплет књига говора Милорада Додика, које је приредио Милан Јећојевић, објавиле су Независне новине прошле године, а ријеч је о пет дјелова – Напријед Српска, Слободна Српска, Побједа Српске, Борба за Републику и Побједа народа.

БОШЊАЧКИ ИЗВОРИ О ЖИВОТУ У ЕНКЛАВИ

ПЛАНИРАНИ ХАОС - Како је Сребреница постала центар криминала

По писању бошњачких извора и живих свједока догађаја у енклави Сребреница и објављених књига Ибрахима Мустафића, Фахрудина Алића и пуковника Хусе Салиховића од којих је први био политичар, други полицијац а трећи пуковник Армије БиХ, затим по изјавама Хакије Мехољића начелника ЦЈБ Сребреница и актера у филму *Сребреница издани 1994* у Норвешкој продукцији из 2011. године Ола Флума довољно говори о наслову овог текста.

Ибрахим Мустафић је аутор књиге *Планирани хаос*, Фахрудин Алић је аутор књиге *Иза затворених врати* док је Хуско Салиховић аутор књиге *Сребреница, зашто смо доживјели ћеноцид*. Сва тројица аутора ових књига су боравили у енклави Сребреница као и Хакија Мехољић који је био начелник полиције у рату. Њихове књиге и њихова свједочења говоре шта се то дешавало у енклави Сребреница. Ибрахим описује злочине над локалним Србима који су остали у граду и убијени на најсвирепији начин попут судије Слободана Илића и медицинске сестре Раде Милановића као и убијање старијих и болесних сребренчана попут Иве, Слободана Зекића, породице Стјепановић и других. Хуско Салиховић у својој књизи највише описује пљачке у енклави Сребреница које је вршила Насерова банда као и спискове људи за одстрел који су требали проћи од Сребренице до Тузле о њиховим убиствима да би се свједодци за ове пљачке у енклави Сребреница елиминисали.

О издаји Сребренице од стране Алије Изетбеговића више пута у медијима је свједочио Хакија Мехољић начелник ЦЈБ Сребреница и учесник у филму *Сребреница издани 1994*. Мехољић је био у делегацији

Сребренича који су ишли крајем 1994. године код Алије у Сарајево у зграду Предсједништва на преговоре када им је Алија рекао да се у Сребреници мора побити 5000 муслимана да би Бил Клинтон бомбардовао српске положаје око Сребренице и да је то дио плана и договора Изетбеговића и Клинтона. О убиствима у енклави неподобних муслимана од стране Насерове банде свједочи Ибрахим Мустафић у својој књизи *Планирани хаос*. Убиства се односе на његовог брата Саду, на предратног начелника ЦЈБ Сребреница Хамеда Салиховића, на Хамеда Ефендића предсједника СДА Сребренице и на њега лично када је рањен и једва остало жив након антентата на њега на Капетановој ћуприји на улazu у Солоћушу.

Жivot у енклави Сребреница, ту немаштину, криминал и пљачку сопственог народа од стране Насерове банде најбоље је описано у својој књизи пуковник Хуско Салиховић. Шта на крају рећи о Сребреници историјском пројекту кога су осмислили други, а кривци постали Срби, најбоље се може видjetи из књига Ибрахима, Фахре и Хусе.

Већ са појавом вишестраначја и формирањем СДА у Сребреници долази до првих озбиљнијих подјела унутар муслиманског корпуса. Тзв. чаршијски блок на челу са Маликом Мехољићем подржан од Хасана Бећировића из Суђеске поражен је у унутрашњачкој борби од поточарске тројке појачане скелланском Ахмо Тихићем и Бесимом Ибишевићем. Избијањем рата на

простору Сребренице главну улогу код муслимана предузима Насер Орић и Зулфо Турсуновић. Избором Насера за команданта ТО, а Акифа Устића за замјеника Насеровог направљен је велики и никада превазиђен јаз у чаршијској струји између Хакије Мехољића и Акифа Устића. Долазак Нурифа Ризвановића са својих 500 добро наоружаних људи изазива негодовање код Насера и екипе уз познату Насерову поруку да се неће нико китити његовим перјем. Насер са Зулфом Турсуном одлази у К. Поље да ухапси Нурифа. Слиједи батињање и зlostављање Нурифа и привођење у Сребреницу. Хамед Адемовић Хамђо свједочи да су Нурифа натјерали да себи ископа гроб, па су га тукли све док није подлегао и живог су га загрнули у ископану јamu.

Кад је 18. априла 1983. француски генерал Морион прогласио демилитаризацију Сребренице, Сребреница је била пренатрпана људима из Церске Каменице и К. Поља...

Људи блиски Насеру спроводе самоволју, отимају храну од сусједа, уцјењују дјевојке и жене. Долази до премлаћивања зватвореника, убиства комшија. Насер је циљ расподјела хуманитарне помоћи за новац. Насер се за све питао, за брашно, шећер, со. Највећи проблем цивилног становништва након демилитаризације била је исхрана становништва. Долази до продаје хуманитарне помоћи на пијаци преко Насерових дилера. За килограм соли плаћало се 100 дм. Роба се плаћала и златом, а лијепе жене и младе удовице сек-

жне поруке – било да смо на неким политичким, привредним, пословима културе и просвјете или да се у животу бавимо неким приватним послом – навео је Цицовић.

Он је додао да грађане Српске може одржати достојним њихове слободне републике Додиково дјеловање, његови говори и иступи којима указује да су увијек важни уређење и напредак друштва, борба за што боли и квалитетнији живот, али истовремено чврст карактер и храбар одговор на све нападе на Српску и српски народ.

Мучибабић је подсјетио на политички пут Милорада Додика као и на то да је он одлучно зауставио пренос надлежности са Српске на БиХ. Он је рекао да Додик вјерује да су Срби разумјeli да је вријеме расрబљавања прошло, те додао да треба његовати идеју јединства српске државе.

Јећојевић је захвалио за промociју књига организатору – Представништву Српске у Београду и домаћину Руском дому, као и Србији, те истакао да свака ријеч коју је Додик изговорио и која је у књигама, има своју потврду и у видео-записима.

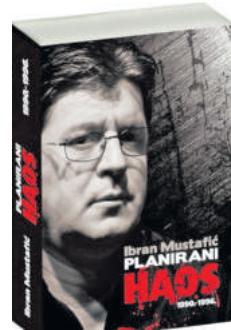
— Ријечи које је Додик изговорио у посљедњих 20 година доживљавају потврду код грађана Српске, што уопште није лако – рекао је Јећојевић, који је дугогодишњи Додиков пријатељ и који је учествовао у његових 11 кампања.

Он је навео да је фасцинантно код Додика што нема увијек у руци папир са којег чита говор, али је увијек имао шта да каже.

суалним услугама. Живот у немогућим условима без струје хране и воде.

У мају 1993. године у Сребреници је око 40.000 људи. Наставља се продаја хуманитарне помоћи на пијаци на црно. Со, шећер, брашно, обућа, одјећа. Шверцује се роба са Братунцом преко линије разграничења. У Сребреници се отварају кафане – продаје се док из хуманитарне помоћи, а за брашно и шећер се куповала разлика. Пуном паром ради Ахмина и Герина кафана. Подводе се младе жене и удовице у Јунпрофор. Од јула до децембра 1993. Насер и екипа свако вече негдје окрећу ражањ. Организују се пијанке и тервенке. Забављачи су Муто и Чарка. Новац из иностранства долази у Тузлу да ојатле до Сребренице уз промовизију од 50% до Сребренице. Шверцују се велике количине нафте из ратних резерви. Почетком априла 1995. Насер и Смајло и Рамиз Бећировић одлазе за Тузлу. Кад је кренуо пробој ка Тузли из Шушњара, Јуб Голић је рекао ако пређе многи ће га запамтити, али чим је прешао ови су га убили. Ибро Дудић прича Хуси Салиховићу како је за њега задужен Хазим, а за тебе је задужен Муња Хабибовић. То је Насер наредио Мрком Манђићу. Он је задужен да нађе убице, а Насер му је дао списак људи и „нисмо ми били сами него је шири списак за ликвидацију“, пише у својој књизи пуковник Хуско Салиховић *Зашто се у Сребреници десио ћеноцид*. Сличне примјере злоупотребе хуманитарне помоћи у Сребреници описује и Фахрудин Алић у својој књизи *Иза затворених врати* који каже: „Много је оваквих и сличних примјера који илустративно говоре о незакону у Сребреници које је немогуће ставити у једну књигу...“

ДР РАДОМИР ПАВЛОВИЋ

У ЉУБИЊУ ОБИЉЕЖЕНА 31 ГОДИНА ОД ФОРМИРАЊА БИЛЕЋКЕ БРИГАДЕ

ПОНОСНИ НА ХЕРООЈЕ КОЈИ НИСУ ИЗГУБИЛИ НИ ПЕДАЉ ТЕРИТОРИЈЕ!

• Обиљежена је 31 година од формирања славне Билећке бригаде која је током Одбрамбено-отаџбинског рата успела, не само да сачува 70 километара фронта у зони своје одговорности, већ је у 34 наврата са више од 1.800 бораца дала немјерљив допринос у одбрани цијеле Републике Српске, због чега је 1995. године одликована медаљом Петра Мркоњића.

ПИШЕ: ТРИФКО ЂОРОВИЋ

Ова формација била је наследница 23. бригаде Територијалне одбране ЈНА коју су попуњавали борци са простора Билеће, Љубиња и Берковића. Свака од три општине је имала по један пјешадијски батаљон у сastву Билећке бригаде, а поред њих бригаду су мањим дијелом чинили поједини борци из Требиња, Невесиња, као и Срби из долине Неретве. Због највећег броја бораца из Билеће, у народу је остала позната по називу Билећка бригада.

Овогодишњи централни догађај поводом Дана Билећке бригаде уприличен је у Љубињу, где је 22. априла 2023. године на споменику палим борцима за Републику Српску положено цвијеће. Скуп су својим присуством увеличали и пензионисани генерал-потпуковници Војске Републике Српске.

Поред Николе Делића који је од 1994. године био командант Билећке бригаде, свечаности су приступали Петар Шкрбић, помоћник команданта Главног штаба Војске Републике Српске за организацију мобилизације и персоналне послове, Саво Сокановић, начелник Управе за морал и информисање у Сектору за морал, вјерске и правне послове Главног штаба ВРС и Душан Кукобат начелник штаба Друге крајишке бригаде.

У спомен-соби домаћин и организатор скупа Душко Колибабић, предсједник БОРС Љубиње, поздравио је окупљене борце, официре, представнике политичког и друштвеног живота и суграђане.

— Већина бораца који су стварали Републику Српску данас живи

» Бесједу о ратном путу Билећке бригаде одржао је њен командант генерал Никола Делић

веома тешко и велики је број оних који су доживјели разочарење на-кон рата. И док су они понижени до крајњих граница, дезертерима, кукавицама и издајницима су пу-на уста Републике Српске. О томе не бих волио даје да причам, јер углавном је ријеч о подјелама које су својствене нашем народу, не само сада, него и кроз историју. За-то желим да апелујем на све да се потрудимо да превазиђемо разми-рице, покушамо поправити положај бораца и у оквиру својих мо-гућности дати допринос напретку и будућности Републике Српске – поручио је Колибабић.

ГЕНЕРАЛ ДЕЛИЋ: ЧАСНО СМО ИЗВРШИЛИ СВОЈ ЗАДАТAK

Ратни командант Билећке бри-гаде генерал Никола Делић је по-звao окупљене да минутом ћутања одају пошту палим борцима Војске Републике Српске. Он је под-јетио да је прво обиљежавање да-на Билећке бригаде започето управо у Љубињу.

— Нема свако место једнаке услове, али је важно да његујемо културу сјећања, да се окупљамо и да се подсећамо времена у коме смо показали јединство, одбрали-ли наша огњишта и створили Ре-публику Српску. У ратном време-ну слога и јединство нису красили

само борце, него је успостављена и изузетна сарадња са цивилним сектором и велику захвалност ду-гујемо ратним предсједницима оп-штина и органима власти херце-говачких општина Билеће, Љуби-ња и Берковића – рекао је Делић.

Он је подсјетио на ратни пут Билећке бригаде.

— Године 1992., а осјетили смо то и раније, пробудила се авет прошlosti. Поново је запријети-ла опасност од геноцида над на-шим народом – клање, убијање, јаме, паљења, прогон и пљачке. Овог пута били смо опрезнији. Од-брана је организована након по-влачења ЈНА. Тако је 15. априла 1992. формирана 23. херцеговач-ка бригада Територијалне одбране која је касније преименована у 15., а потом у 715. пјешадијску брига-ду Херцеговачког корпуса – рекао је Делић и истакао да је успоста-вљање организацијско-формациј-ске структуре бригаде био тежак и одговаран задатак за команду и тадашњег команданта пуковника Обрада Вучковића.

— Зона одговорности бригаде простира се на око 70 километра фронта од ријеке Радимље, пре-ко Хргуда, Комања брда, Рсника, Равнице, Велиша, Банчића, Ми-шљена, Котеза, до Струјића у По-повом пољу. Основни задатак бри-гаде био је спријечити прород непријатеља, заштитити становништво и одбранити територију. Са поносом истичем да је овај зада-так бригада успјешно извршила. Ниједан дио у зони одговорности

бригаде није препуштен неприја-тељу од првог до посљедњег дана борбе – рекао је Делић.

Он је нагласио да су борци ове бригаде дали велики допринос у одбрани српских простора ван зо-не њене одговорности.

— Наше борбене групе ишли су у одбрану простора: Горажде, Ро-гој, Олово, Невесиње, Борци, Гла-ватичево, Улог, Калиновик, Гвозно поље – Николине стијене, Грахово и многа друга мјеста у зони од-говорности Херцеговачког корпу-са, па и шире. Бригада је форми-рала 34 борбене групе, кроз које је прошло 1.800 бораца. На бра-нику отаџбине живот је положило 99, док је рањено 210 бораца. Не-ка родбини погинулих и умрлих бораца буде утјеха да су имали ју-наке који су своје животе угради-ли у слободу и Републику Српску, а свима нама и генерацијама које долазе постали инспирација и на-дахнуће како треба вољети, чува-ти и бранити своју отаџбину Репу-блику Српску – поручио је Делић.

Он је изразио захвалност што су имена погинулих бораца испи-сана у Спомен-соби као и на ве-личанственом споменику у цен-тру Љубиња.

— Служећи часно својој отаџби-ни, наши борци су постали достој-ни имена својих предака и понос својим потомцима. Њихово дјело, показује нам како се треба воље-ти, чувати слобода и бранити Репу-блику Српску – закључио је Делић.

Обиљежавању годишњице приступали су и начелник општине Билећа Никола Бајовић, представни-ци БО Берковићи и Билећа, као и представници Требињске бригаде официри Миодраг Новокмет и Зо-ран Милошевић. Након обиласка Спомен-собе окупљени су се упу-тили према споменику где су де-легације општина и борачких орга-низација Љубиња, Билеће и Берко-вића положили цвијеће, након чега је уприличен и заједнички ручак.

По завршетку програма гене-рари Војске Републике Српске по-јети су компанији ХЕТИ где их је дочекала директорка Слободан-ка Дангубић и упозната са орга-ним производима насталим на ба-зи херцеговачких биљака.

Посјету Љубињу генерили су за-вршили као гости љубињских до-маћина Славка и Божа Илића где су сабирали утиске и евоцирали успомене.

» Споменик у Љубињу

БАТИНИЋ: ШТА БИ ДАНАС ПОРУЧИЛИ ПАЛИ БОРЦИ!

Ђорђе Батинић, ратни предсједник општине Љубиње је истакао да је данашње вријеме у колизији са ратним периодом у коме је владало стопроцентно јединство.

— Када би данас устали борци који су дали живот за Републику Српску и видјели садашње стање нисам сигуран да би били спремни поново гинути.

ЦУЦА: 15. АПРИЛ ЈЕ СПОРАН ДАТУМ!

Током обиљежавања Дане Билећке бригаде могла се чути и критика упућена од стране Милана Цуце, ратног команданта билећког батаљона. Он је рекао да прави датум Билећке бригаде није 15. април.

– До неспоразума је дошло на основу података уписаных у монографији о Херцеговачком корпусу. Наиме, неко је тамо уписао 15. април као Дан формирања Билећке бригаде. Међутим, истина је да је тада формирана бригада Територијалне одбране Требиња која је до 19. маја држала положаје. Ту бригаду је предводио командант Радован Комар и она је имала двадесетак погинулих и неколико заробљених бораца – у даху нам је рекао Цуца.

На питање да ли је могуће да је датум највећи проблем борачке популације Цуца је одговорио да се прије свега морају поштовати чињенице.

– Командант Обрад Вучковић је Билећку бригаду основао са голе ледине. У тој бригади је учествовало више од 3.000 Билећана. Сматрам да је релевантан датум који је наведен у наредби о преузимању дужности коју су потписали први командант Билећке бригаде Обрад Вучковић и командант бригаде ТО Требиње Радован Комар. Истина је да је надлежно министарство у календар уписало 15. април, али смо предузели кораке и упутили званичан допис на основу кога очекујемо да се поштују чињенице, а датум исправи – рекао је Цуца.

Поједини представници билећког батаљона додали су да је жалосно да организатор, БОРС Љубиње, није позвао на обиљежавање Дане Билећке бригаде „правог и здравог“ првог команданта Обрада Вучковића.

КОЉИБАБИЋ: СПОМЕННИК НИСМО ПОДИГЛИ ДА БИ СЕ ДИЈЕЛИЛИ!

Душко Колјибабић је истакао да су на Дан Бригаде позвани сви релевантни људи и организације, а међу њима и командант Обрад Вучковић.

– Прихватио сам се да преуземам БОРС Љубиње прије свега вођен жељом да изградимо Спомен-собу и подигнемо достојан споменик жртвама Одбрамбено-отаџбинског рата. Приликом откривања споменика и освештања Спомен-собе био је позван командант Обрад Вучковић, али ни тада, као ни данас, најалост, није дошао – рекао је Колјибабић. Он је истакао да су Љубињци свјесни да су исувише мали и да једноставно не желе да учествују у било каквим подјелама.

– Љубиње је мала, али сложна заједница. Поносни смо што смо захваљуји великом броју појединача и добрих људи успјели да скупимо 100.000 марака и подигнемо Спомен-собу и споменик какав немају ни много веће средине. Тај споменик није подигнут да би се дијелили, већ да би се сабрали и одали пошту нашим жртвама уважавајући досадашњу традицију – закључио је Колјибабић.

» Начелник општине Љубиње Стеван Драпић (у средини) уручио захвалнице генералима Кукобату, Сокановићу, Шкрабићу и Делићу

Захвалнице генералима

П оводом обиљежавања Дане Билећке бригаде начелник општине Љубиње Стеван Драпић је уприличио пријем у свом кабинету и уручио захвалнице за заслуге у одбрани и очувању Љубиња генералима Николијем Делићем, Петром Шкрабићем, Савом Сокановићем и Душаном Кукобатом.

Генерали су истакли да су почаствовани што признање стиче из руке војника – припадника прве генерације Војске Републике Српске.

Драпић је госте упознао са чињеницом да је добар дио зграде општина Љубиње, у којој је и велика сала за састанке, веома оштећена током прошлогодишњег земљотреса и изразио наду да ће у скријој будућности бити санирана. Истакао је да упркос бројним невољама општина Љубиње са врло скромним буџетом уредно подмирује све обавезе и упознао их са инфраструктурним проблемима ове општине.

– Задњих година Љубиње је постало препознатљиво по производњи и преради херцеговачког bijelog лука, биља, месних прерађевина, паприка и текстила – рекао је Драпић и додао да перспективу ове општине види у градњи соларне електране, као и да би продајом хотела напокон постојали предуслови за значајнији туристички развој ове општине.

Абрамовић: Борци су нам у аманет оставили општину Берковићи!

Начелник општине Берковићи Ненад Абрамовић је истакао да је веома поносан на борце дабарског батаљона, као и све припаднике Билећке бригаде који су часно донијели слободу српском народу.

– Они су у аманет будућим покољењима оставили не само Републику Српску, него и обновљену општину Берковићи, коју су комунисти укинули средином

прошлога вијека. У овом времену патриотска ријеч је економија и нова радна мјеста и то је начин на који требамо да оснажујемо цијелу Републику Српску – поручио је Абрамовић.

Он је додао да су након земљотреса, који је прошле године потресао Берковиће, захваљујући бројним донаторима, успјели санирати највећи дио штете.

Херцеговина поштује старјешине

П ензионисани генерали су истакли да су захваљујући изузетним домаћининама из Градске управе Требиња Миодрагу Новокмету, начелнику Одељења за борачку и социјалну заштиту и Зорану Милошевићу начелнику за друштвене дјелатности, као и професору Божу Илићу, провели неизборавна три дана у Херцеговини.

Првог дана боравка били су гости Градске управе Требиња где је примио замјеник градоначелника Дражен Бошковић. Након тога су положили цвијеће на Спомен-обиљежје припадницима Требињске бригаде. Потом их је владика Димитрије угостио у Епархијском двору у Требињу, а након тога су посетили Музеј Херцеговине у Требињу где је дочекала директорка Ивана Грујић.

Другог дана генерали су застали у Величанима где је Миодраг Новокмет одржао кратак историјски час у коме их је упознао са страдањима српског народа овога краја, али и показао нека од веома важних стратешких мјеста која су одбрањени припадници Билећке бригаде. Генерали су потом обишли и спомен капелу и јаму на Ржаном долу, а по повратку из Љубиња посетили су духовни центар Мркоњић и родну кућу Светог Василија Острошког и Тврдошког.

Трећег дана генерали су посетили Билећу. Обишли су спомен-собу у Храму Св. Василија Острошког и Тврдошког која се налази у склопу касарне Билећки борци, након чега су заједно са представницима локалне самоуправе положили цвијеће на спомен-обиљежје погинулим борцима ВРС.

» На пријему код владике Димитрија

МИЛОШЕВИЋ: НЕМАМО ЛУКСУЗ ДА ЂУТИМО

Зоран Милошевић, данашњи начелник за друштвене дјелатности у Градској управи Требиња у ратном периоду је био начелник финансијске службе у команди Требињске бригаде, а од 1994. године начелник финансијске службе у команди Херцеговачког корпуса.

– То је био период велике инфлације, па смо се довијали на разне начине. Од великог значаја је била помоћ дијаспоре, првенствено из матице Србије. Можда звучи чудно, али некад имам утисак да смо били задовољни и срећнији него данас. Милошевић је предсједник Регионалног одбора Организације старјешина Војске Републике Српске.

– Организација старјешина ВРС је основана са циљем да развија родољубље и патриотизам код млађих генерација, да баштини традицију и обиљежава значајне датуме. Наша организација планира да одржи научни скуп на тему очувања јужних граница Републике Српске, након чега би издали и зборник радова. Више немамо луксуз да ђутимо. Осим тога неопходно је да кроз наставно-образовни процес младе генерације науче историју Републике Српске.

» Зоран Милошевић и Миодраг Новокмет

НОВОКМЕТ: ОД НАС ЗАВИСИ ОПСТАНАК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Један од бораца Војске Републике Српске био је и Миодраг Новокмет, аутор монографије о Требињској бригади, која је објављена на 30. годишњицу формирања – 13. јула 2022. године. Према његовим ријечима као допринос култури сјећања написао је дјело које је поткријепљено са скоро 6.000 оригиналних докумената.

– Држао сам се званичних извора, доказа, наредби, извјештаја, анализа и користио доступну литературу. Одговорно тврдим да смо били достојни браћици својих предaka и да се немамо чега стидjeti пред потомцима – рекао је Новокмет.

Објашњавајући значај 15. априла истакао је да је то датум поноса јер је тада формирана бригада која је на свом ратном путу успјела да сачува сваки педаљ повјерене територије.

– Ту бригаду су у почетку чинила два одреда ТО Требиња, један одред ТО Љубиње и један одред ТО Берковића. Из Требиња је тада отишло 26 старјешина у командни састав. Командант бригаде је био Радован Комар. Формирањем Војске Републике Српске 12. маја, а касније наредбом о трансформацији, јединица је добила нови назив – 23. лака пјешадијска бригада. Мислим да о времену и о датумима није битно толико расправљати. Суштина је да је та јединица дала пун допринос у одбрани територије, прије свега општина Љубиња, Берковића, Билеће, а касније и Републике Српске у целини. Новокмет је истакао да су различите појединачне судbine бораца, али да је постигнут велики успех опстанком и очувањем Републике Српске која увијек мора бити изнад сваког личног интереса.

– Увијек може боље, али општи је закључак да имамо оно за шта смо се борили. Будућност Српске зависи понајвише од нас са мих – закључио је Новокмет.

ГЕНЕРАЛ-ПОТПУКОВНИК ПЕТАР ШКРБИЋ

Плашим се да нам се зло не понови!

• Сумирајући посјету Херцеговини генерали Петар Шкрабић, Сава Сокановић и Душан Кукобат су истакли да су задивљени патриотизмом и посвећеношћу Срба Херцеговаца, као и да су на њих најјачи утисак оставиле херцеговачке јаме.

Пензионисани генерал-потпуковник Петар Шкрабић, некадашњи помоћник команданта Главног штаба Војске Републике Српске за организацију мобилизације и персоналне послове је навео да током рата није био у Херцеговини, јер за тим није ни било потребе.

— Херцеговачки корпус је стицајем околности и организацијом борбених дејстава имао мање проблема него неки други дијелови ратишта Републике Српске. У ратном периоду најкритичније је било у Крајини, посебно на подручју Дрвара, Грахова, Гламоча, а не заборавимо да је и Бањалука извјесно вријеме била угрожена због чега је Главни штаб организовао одсунду одбрану.

Шкрабић је истакао да је у Херцеговину дошао на позив свог колеге и пријатеља Николе Делића.

— Посјета Херцеговини ме је испунила радошћу. Уверио сам се да се овде налази један од најбогатијих српских извора духовности, културе и историје. Први пут сам посетио Љубиње и увијек је тешко доживјети чињеницу и подсјетити се броја младих људи који су своје животе оставили у темељима Републике Српске. Душа ми је испуњена, јер смо ту трагику обиљежили на достојанствен начин.

Шкрабић је испричao како је прошле године бо-

равио у Лазареву где је обишао кућу у којој је ухапшен генерал Младић и багремар у коме је провео 20 дана без струје и воде.

— Диј јавности је усмјерен да шири негативну слику о генералу Ратку Младићу. Међутим, ма колико били упорни у таквом настојању највећи дио српског народа генерала Ратка Младића доживљава као хероја који је одбранио Републику Српску. Неко ће рећи да сам субјективан, али за мене лично је његова улога већа и значајнија од оних које су имале војводе из Првог светског рата. То могу да образложим чињеницом да је Младић сачувао све борце Републике Српске, чак и оне који су били дезертери. Подсјетимо, да је 25.000 војних обvezника током рата боравило у Србији и да су сви они амнистирани. То је велики генералов успјех. Мишљења сам да генерала Младића лично ништа није тако погодило, као смрт ћерке, оптужба да је српски народ његов таоц, као и оптужба да је крив за смрт гардиста који су погинули на Топчићеву — рекао је Шкрабић.

Шкрабић је изразио бојазан од проширења сукоба у Украјини.

— Онај ко није доживјети рат, тај не може да зна шта све проживљавају борци на првим борбеним линијама. Једно је о рату читати, а друго је учествовати у рату и гледати у очи убијених и рањених бораца. Зато мислим да се мора устрајати у очувашњу мира, као што у свакој прилици пропојиједају и наши црквени великолестојници. Мада је од Одбрамбено-отаџбинског рата прошло скоро 30 година није сигуран да поново неће завладати политика „завади, па владај“. Сви знамо да људски живот нема цијену, али нажалост, историја нас учи да је на овим прсторима увијек било лако засијати сјеме нејединства и националне мржње. Плашим се да нам се зло не понови — поручио је Шкрабић.

ГЕНЕРАЛ-ПОТПУКОВНИК ДУШАН КУКОБАТ

ДАНАШЊЕ БИТКЕ СУ МНОГО ПЕРФИДНИЈЕ!

Пензионисани генерал-потпуковник Душан Кукобат инспирисан дешавањима на Ржаној јами казивао је стихове Ковачићеве поеме *Jama*.

Он је Одбрамбено-отаџбински рат дочекао као начелник Штаба Кључке бригаде која је у операцији Врбас '92. године ослободила Јајце, да би потом био распоређен на дужност команданта Треће Петровачке бригаде на Бихаћу.

— Написао сам књигу о мом ратном путу *Монографија Другог крајишког коријуса* у којој сам обухватио операције које су се дешавале на западном дијелу Републике Српске. Као начелник штаба Другог крајишког корпуса био сам укључен у борбу против агресије Хрватске на Републику Српску. Удружен агресор НАТО пакт, хрватска војска, сна-

ге ХВО и тзв. Армије БиХ су удруженим снагама напале Други крајишчи корпус Републике Српске који се борио 10,5 мјесеци против вишеструко надмоћнијег непријатеља. Под таквим притиском били смо приморани да напустимо зону одговорности крајем рата. Треба имати у виду да је ширина нашег фронта на почетку рата била 160 километара, да би се падом Републике Српске Крајине проширила на готово 300 километара — прича Кукобат.

Он напомиње да током рата уопште није имао реалну представу о херцеговачким борцима.

— Значај Херцеговачког корпуса сам боље упознао читајући монографију посвећену Митровданским офанзивама и улози Невесињске бригаде. Веома

сам позитивно изненађен упорношћу, отпором, борбеним активностима и способношћу и бораца и старјешина и комплетних јединица који нису изгубили ниједан педаљ територије. Сумњам да и у једном дијелу Републике Српске, као у Херцеговини, постоји толика приврженост војсци и тешковинама Одбрамбено-отаџбинског рата и стварно сам веома позитивно изненађен.

Кукобат који је аутор *Монографије Друге крајишке бригаде* сматра да је за културу сјећања веома важно да се публикују књиге и на тај начин шире истину о Одбрамбено-отаџбинском рату. Каže да и данас одржава контакте са генералом Младићем.

— Био сам свједок одбране на његовом суђењу. У монографији

ГЕНЕРАЛ-ПОТПУКОВНИК САВО СОКАНОВИЋ:

ЈАМЕ КАО ОПОМЕНА

Пензионисани генерал-потпуковник Саво Сокановић, некадашњи начелник Управе за морал и информисање у Сектору за морал, вјерске и правне послове Главног штаба ВРС је у разговору за Српско коло истакао да тек након протека одређеног броја година и сагледавања околности, у којој је у највећој мјери Војска Републике Српске била препуштена сама себи, могао да констатује да је морал током ратних година био изузетно висок.

— У датом тренутку борци су могли да истрају мотивисани свијешћу да се боре за своје огњиште, своје породице, свој народ и своју Републику — рекао је Сокановић.

Он је подсјетио на чињеницу да је Војска Републике Српске прва, послије Другог светског рата, која је увела вјерске послове. Неколико година касније ту праксу је примијенила и Војска Југославије.

— Један од веома битних извора борбеног морала Војске Републике Српске био је осјећај вјерске припадности. За Видовдан 1992. године је у Хан Пијеску у присуству свештенства организовано полагање заклетве за младу генерацију војника. Војници су потписивали свечану изјаву поред Светог писма заклињући се ријечима: „Тако ми Бог помога“. На свечаности се тада били присутни највећи званичници Републике Српске, а уприличено је и ломљење славског колача чиме је Видовдан постао и крсна слава Војске Републике Српске, што је традиција која се очувала и до данас. Свештеници су приликом највећих празника одржавали литургије и обилазили војску на положајима — рекао је Сокановић.

Он је навео да је тада заживјела пракса да се у склопу касарне граде цркве, а прва таква је изграђена у касарни Војвода Степа у Бијељини, да би се касније то наставило и по другим градовима Републике Српске.

— У току рата Епархијски савјет Републике Српске, кога су чиниле владике које су служиле на простору Републике Српске, уз благослов патријарха Павла и Синода СПЦ одредиле су епископа, који је поред

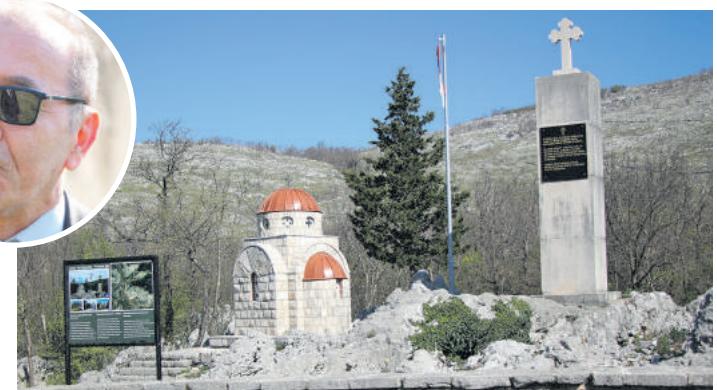

редовних послова у оквиру своје епархије, вршио функцију војног владике и координирао радом војних свештеника. Први је био умирњени звоничко-тузлански владик Василије.

Генерал Сокановић је истакао да је током Одбрамбено-отаџбинског рата два пута боравио у зони одговорности херцеговачког корпуса.

— Херцеговина „има душу“ и народ овог краја је увијек отвореног срца дочекивао свакога. Поносан сам што је и моје поријекло са подручја Старе Херцеговине. Одајте су моји преци, половином 18. вијека, дошли на Романију. И у рату и у миру никадје нећете наићи на тако топао пријем као што је то у Херцеговини. Осјећа се поштовање и уважавање које човјека чини испуњеним и срећним. Од традиционалног гостопримства на мене су најснажнији утисак оставиле јаме безданице. Један је утисак о томе читати, а сасвим други својим очима видјети. Управо те јаме нам морају бити опомена, али и мотив да се увијек и свуда боримо за нашу државу — нашу Републику Српску.

Сокановић је рекао да су на балканским просторима увијек велику улогу имали страни фактори, али је оцијенио да је за опстанак Републике Српске кључно народно јединство, слога и сaborност.

» Душан Кукобат казивао стихове поеме *Jama* на Ржаном долу

сам објавио Младићево писмо у коме је описао један дан његових активности на фронту у зони одговорности бригаде којом сам ја тада командовао.

Кукобат истиче да је постојање Републике Српске веће од свих размимоилажења.

— Жао ми је што у односу на 1992. годину не примјећујем да су уз напредовали међународни односи нити дјелује да ће до тога ускоро доћи. Данас се воде много перфидније битке. У наставним програмима се подмећу

бројне неистине. То су ствари које морамо да имамо стално у виду и да учимо будуће генерације о ономе што се заиста десило.

Кукобат истиче да су на њега посебан утисак оставиле јаме.

— Човјече, овде су јаме на сваком кораку. Тада је изнад свега. С друге стране изражавам дивљење генералу Николи Делићу који и након толико година од завршетка рата успијева да окупи људе. То баш и није у толикој мјери својствено у осталим дијеловима Републике Српске.

ОДРЖАНА РЕДОВНА И ИЗБОРНА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА БОРАЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ КРАЈИНЕ

Србија не чује вапај крајишким бораца

Усали Градске општине Звездара на Велику суботу 15. априла одржана је редовна Скупштина Удружења бораца Републике Српске Крајине.

На Скупштини се могло чути да су борци Републике Српске Крајине огорчени јер закони Републике Србије признају ратни стаж само борцима који су униформу носили од љета 1991. до 27. априла 1992. када званично престаје да постоји СФРЈ. Статус ветерана имају још само активни и резерви припадници Војске Југославије који су били у строју током 77 дана бомбардовања Србије.

Овом приликом је поново изабран за предсједника Милан Гаћеша, који је очигледно оправдао повјерење у претходном мандату.

– Желим да Удружење бораца Крајине не замре. Да се за нас чује, да постојимо. Титула предсједника не значи ми ништа, осим жеље, воле да ми као борци Републике Српске Крајине који смо се борили за нашу земљу, за наше домове, за наше породице, за наше цркве, никада никог нисмо напали, да овде у Србији пронађемо пријатеље у власти. Желимо да нас разумију и на било који начин ставе у ранг са осталим борцима у Србији. То је моја жеља и мој задатак који желим да радим.

БРАНИЛИ СМО СЕ КОЛИКО СМО МОГЛИ

Гаћеша каже да свако од бораца мора признати шта су до сада урадили од 1991. до 1995. године.

– Ми смо се бранили колико год смо могли против далеко јачег непријатеља, али овде нисмо дошли јер нисмо пружили отпор, већ смо овде доведени – рекао је Гаћеша и присјетио се како су се тенкови повлачили, а борци на првој линији су остављени.

– Никада не смијемо погнути главу, без обзира шта о нама причали увијек морамо уздигнуте главе говорити да смо направили колико смо могли.

Гаћеша се овом приликом присјетио и хероја са Баније Мирка Деветака којег је одликовао Слободан Милошевић за храброст коју је показао на ослобађању Костајнице 1991. године.

– Никада не смијемо заборавити борце РСК који су свој живот дали бранећи легитимним државу и свој народ, чинећи све како се не би поновила 1941. година.

Предсједник Скупштине Удружења бораца Републике Српске Крајине је Мирољуб Кукрика.

Предсједник општине Звездара Владан Јеремић поручио је борцима да могу рачунати на подршку општине у остваривању њихових права.

– Велика субота је вријеме праштања, али морамо истаћи да не смије бити заборава за оно што је учињено и не смије се допустити да на такав или сличан начин буду угрођени животи припадника српског народа.

Јеремић истиче да су Крајишници много вриједности донијели у Србију, и да је ГО Звездара њихова кућа.

Претходних година је одржано много окружних столова, састанака, расправа радијних група у вези са припремама новог Закона о правима бораца, ратних војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица. Марта 2020. Приједлог Закона је дошао у скупштинску процедуру.

Миодраг Линта као народни посланик у то вријеме је покушао да се допуни тај Приједлог Закона о правима бораца са неколико амандмана који нису били усвоjeni.

– Лично сам гласао против тог Закона јер

» Милан Гаћеша, Мирољуб Кукрика и Јован Чакаревић

сам сматрао да није поштено да Србија након толико година не призна праведну борбу крајишким бораца. Такође сам 2021. поднио свој Приједлог измена и допуна Закона о правима бораца и 6 пута сам покушавао да дође на дневни ред мој приједлог. Нажалост, то се није десило.

Линта истиче да он није био борац, али чланови његове породице јесу, као и његови земљаци, те осјећа одговорност према свом народу да се историјска неправда исправи након толико година од завршетка рата.

– Велика је ствар да постоји ово и слична удружења која држе упаљену бакљу и подсећају надлежне институције да се то питање мора ријешити. Не можемо говорити о истинском признању Крајишника од стране наше мајке Србије док год не призна крајишке борце.

ЈАВНЕ РАСПРАВЕ ПОТРОШИЛЕ ВРИЈЕМЕ

Предсједник Ошацбинској јупрешије из Новог Сада Драгомир Лалић каже да се на јавним расправама само трошило вријеме бораца, а знало се унапријед да борци Крајине неће бити признати.

– Борци су се окупљали неколико пута, 2019. саставили смо Новосадску декларацију и слали је предсједнику Вучићу, предсједнику Владе и Скупштине. 3. марта 2020. године били смо позвани код министра Ђорђевића. Рекао сам му лично да је недопустиво да бораца РСК нема у новом Закону и да је то дискриминација коју нећемо прихvatiti и да ће наша борба бити настављена.

Лалић наводи да је тадашињи министар Ђорђевић тражио од једне групе представника бораца да учествују у имплементацији тог Закона, али у њој ни борци који су признати до 27. априла 1991. не могу бити признати јер им документација није валидна.

– Копали смо шаком и капом да дођемо до Александра Вулића. Имали смо састанак са њим 11. марта 2022. на којем нам је рекао да будемо сигурни да Вучић жели да ријеши наш проблем, али да најемо прихватљив модел како би нам се ратни стаж признао, али да се не зове ратни стаж. Модел смо прonašli са групом правника и ниједан наш приједлог није прихваћен. Имали смо састанак и са министром Селаковићем, на који су сви били позвани осим крајишким борацама. Успио сам некако да дођем на састанак, али министар Селаковић није желио да на том састанку причамо о тој теми јер је комплексна, него је обећао да ће заказати посебан састанак почетком 2023. на тему крајишким борацама. До тог састанка још није дошло.

Ненад Абрамовић предсједник Удружења Завичај, борац Републике Српске Крајине и одборник Скупштине општине Звездара рекао је да вјерује да ће до састанка са Селаковићем доћи.

– Желим да се прије свега захвалим Србији како нас је примила, ту смо се осјећали као људи. Било је проблема од стране политичке еlite, али народ Србије је увијек био

уз нас. Саградили смо велика насеља, ушли смо у све поре друштвеног живота. Општина Звездара је око 100 породица избеглих и расељених помогла.

АПЛАУЗ ЗА МАРТИЋА

Абрамовић је затражио да се једним великом аплаузом подржи некадашњи предсједник Републике Српске Крајине Милан Мартић који је остао достојанствен у свом страдању.

Милан Жунић наглашава да чланови Координације удружења сматрају да садашња власт има капацитет да рјешава њихове најомилане проблеме.

– Када ћемо ми доћи на ред, надамо се да ћемо послије овог састанка, ако га уопште буде, са господином Селаковићем и то сазнати. Ми више времена за чекање немамо. Имамо прије свега имовинско-правне проблеме. Ми сами, без државе не можемо ништа. Наша права у Хрватској се континуирано системски руше. Наше вапаје претходне власти уопште нису чуле, а и ова власт нас слабо чује.

Жунић каже да је Србија по Уставу, члану 13, дужна да се бори за права Срба Крајишника, те наводи податак да Срби у Хрватској у свом приватном власништву посједују или су посједовали 33 посто укупног земљишта у садашњој Хрватској.

Жунић се такође осврну на Закон о правима бораца и дио који се односи на ветеране.

– По том Закону борци имају легитимацију, по Закону, то право је потпуно небитно јер добровољни давоци крви имају са својом легитимацијом већа права, од те борачке легитимације. Рјешавање стамбеног проблема, пребачен је на локалне самоуправе које не мају средстава да то ријеше. Право на борачки додатак је неостварив јер нема таквог биједника у Србији који то може да оствари. И ја сам сретао што нема неког ко је у таквој ситуацији да може то право остварити. Имају и право на сахарну, ако нема право преко социјалног или ако прима пензију.

Жунић наглашава да је борцима заправо најважнији тај статус, да те властите држава не сматра терористом.

Један од оснивача Удружења бораца Крајине и садашњи члан Удружења ратних ветерана, инвалида породица погинулих и несталих ослободилачких ратова Србије и ратова деведесетих Милован Зупковић рекао је да је био добровољац.

– Рођен сам у Србији, али када је требало отишао сам да ратујем у Хрватску. Служба ме је позвала 1993. године, окупили смо се у Бубањ Потоку. Немамо конкретно објашњење зашто се не признају крајишким борцима, да ли ћемо тиме оптеретити буџет, или шта је разлог? Имамо, само не може. Легални борци су свуда признати.

ТРОНОВИТ ПУТ ЦРВЕНИХ БЕРЕТКИ

Члан Удружења ветерана Црвени берети Невен Лака каже да откад су формирани Кинице априла 1991. имали су трновит пут

од Републике Српске Крајине, до Републике Српске, па све до Косова где су гинули наши хероји, наши борци.

– Не могу да не споменем званично проглашеног хероја Републике Српске Крајине Савицу Салету Медаковића, нашег покојног Торбицу, Димића, Анђића, Борјана Вучковића првог припадника Црвених беретки који је погину бранећи Крајину. Након рата смо изгубили доста добрих припадника, један од њих је покојни Илија Вучковић Рамбо који је умро од болести, уједно да споменем наше легенду Николу Симића Џигу, који је нажалост преминуо од посљедица короне прије двије године.

Невен Лака каже да се мора дефинисати шта се мисли под тим да је признање бораца Крајине политичко питање.

– Носио сам личну карту и службену легитимацију на којој је писало Савезна Република Југославија – Република Српска Крајина. Чији смо ми онда били. Та оправдања да је то политичко питање, нама ништа не значи и ми ћемо се за статус бораца и даље борити. Борили смо се за Републику Српску Крајину, за Републику Српску и Србију, а нигде нас нема.

Жељко Бурсаћ предсједник Удружења Ђиро Личка Калдрма – Дрвар је рекао да се не стиди својих коријена и својих официра.

– Ја сам један од подофицира који је остао да брани свој српски народ од 1991. до 1995. и када смо продати и издани. Наша је трагедија што се ми не окупљамо у довољном броју и немамо моћи. Предсједници завичајних удружења су требали бити овде. Сви ми овде смо судионици нашег погрома. Многи од вас су се дочекали крова над главом, али има још много наших који нису.

ДАЛИ ЋЕ УЛАСКОМ У ЕУ КРАЈИШНИЦИ ПОСТАТИ МЕТЕ?

Секретар Удружења Завичај Јован Чакаревић се осврну на састанак са некадашњим секретаром Миодрагом Капором у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања да није проблем новац, јер бораца је све мање, умиру.

– То је ваљда рјешење за тај проблем, да бораца буде што мање. Ово што се „ваља иза брда“ је ако нас приме у Европску унију, шта ће се десити са људима који немају статус бораца и ко ће да вас штити од Хрватске у коју сада не смијете да идете. Питање је шта ће они тада тражити од Србије и на који начин ће Србија тада моћи да вас заштити. Овај појам терористе који је овде неколико пута помињан све вам говори.

Удружење бораца Републике Српске Крајине је и члан крвне организације Координација удружења избеглих и расељених од њеног оснивања. Заједно са њима и са Удружењем Завичај годинама имају заједничке активности: подизање спомен-плоче у Калуђерици за Цапрашке Србе, те на том мјесту сваке године полажу вијенце за погинуле борце Републике Српске Крајине, као и свим страдалим у свим отаџбинским ратовима. Сваке године обиљежавају и полажу вијенце за све страдале у злочиначким акцијама хрватске војске Масленица, Бљесак, Олуја. Учествују у организацији манифестације Крајишке ире, јесме и обичаји.

Милан Гаћеша је поздравио овом приликом и борце 26. бригаде Душку Радуловића и Савана Грабунџију министра саобраћаја Владе РСК.

Наступиле су мушки и женски пјевачка група Културне заједнице Крајине.

ДРАГАНА БОКУН

КОЛОНИСТИЧКА НАСЕЉА (1920-1941)

» Пише: др Милан Мићић

Године 1921–1923. у Херцеговини биле су посебно драматичне. Сушне године, које су дошле послије ратних година, биле су гладне за становништво Херцеговине. Једна делегација из Билеће (Јефто Попара, Благоје Милошевић и Мустафа Арнаутовић) боравила је у Великом Бечкереку и према писању великомечкеречког *Банатске гласнице* од 28. децембра 1922. године у Херцеговини влада глад а „народ се храни кужељинама и травама.“

Добровољци из Херцеговине хрили су ка сјеверним крајевима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца очекујући спас за себе и своје породице.

ХЕРЦЕГОВЦИ МОЛИЛИ ДА СЕ ДОСЕЛЕ

Године 1922. у херцеговачким срезовима налазила се 251 молба добровољца за насељавање у Банат, Бачку, Срем, Славонију и Барању. Раде Вилић, Пере Глоговац и Максим Радовић добровољци из Братача, код Невесиња 8. јула 1922. године упутили су молбу за додјелу земљишта са сљедећим образложењем:

„Ми живимо сада сва тројица у Братачу код наших породичних задруга којима смо само на терету јер као тежака немамо довољно посла пошто наше задруге немају минимално обрадиве земље за једног члана, а не задруге од девет чланова и двије задруге од по седам чланова.“ Тројица колониста из Невесиња тражила су земљиште на посједу Рудофа Котека, код Новог Сада, и то на Маријином мајиру, али је њихова молба прослијеђена Жупанијском аграрном уреду у Осијеку. Божко Шиповац из Грабовице код Невесиња 20. фебруара 1922. године направио је записник у Катастарском уреду у Невесињу. Посједовао је 14 дунума оранице, 14 дунума кошанице, као и три вола, краву, 14 оваца, 15 коза. Стоку је намјеравао да донеде приликом насељавања у Барању („сем ситних брава“), земљу је оставио на придржавање стрицу Николи, али није имао попривредне справе и алате, нити жита за прехрану породице што је био кључни узрок себи. Са Божком Шиповцем налазила се и његова осмочлана породица: отац Сава (67), мајка Ђурђа (57), браћа Раде и Јован, Радетова жена Ката, Божина жена Мара, њихов једногодишњи син Данило. Ристо Перин из невесињског села Батковића 22. августа 1922. године се лио се пут Барање јер „није имао ни хране, ни сјемена“. Био је неожењен, живио је у шесточланој породици а у домаћинству посједовали су два вола, 2 краве, 2 јуница, теле, коња и 30 дунума земље. Никола Ремета из Биограда, код Невесиња, 4. децембра 1921. године упутио је захтјев за сеобу у Бачку, али је његова молба усмјерена ка Жупанијском аграрном уреду у Осијеку надлежном за аграрну реформу и колонизацију у Барањи. Никола је посједовао 20 дунума земље и вола али није имао ни справа, ни хране, ни сјемена. Он је тек 3. маја 1928. године био надијењен на велосједу браће Шлајер у Барањском Петровом Селу, односно земљиштем око мајура Жидо – пуста. Ђоко Савић из невесињског села Крекови према захтјеву од 22. октобра 1923. године желио је насељавање у Бачку. Посједовао је вола, краву, коња, 10 оваца али није имао „справа, ни хране“.

Ристо Тешановић 15. октобра 1923. године

У сјеверним крајевима (Банат, Бачка, Срем, Барања, Славонија) у колонизационом процесу 1920-1941. године формирана је 201 колонија у којима је уочи Другог свјетског рата живјело око 100.000 људи. Основну колонистичку масу чинили су српски ратни ветера-

ни – добровољци из динарских крајева Краљевине Југославије, српски оптантни из Мађарске и дјелимично Срби из Баната – безземљаши. Колоније су настајале као сасвим нова насеља, обично око мајура бивших велепосједа или на ободима старосједилачких

насеља. Колоније су могле бити изразито велике попут Александрова и Банатског Карађорђева које су уочи Другог свјетског рата имале 4.500-5.000 становника, или сасвим мале попут колоније Мали Жам код Вршаца која се састојала од осам кућа.

46.

НОВО НЕВЕСИЊЕ

не тражио је надијобу земљишта. Имао је породицу са двоје дјеце, 15 дунума земљишта, али „није имао хране, ни сјемена“. Лазар Аћимовић, из Трусине, код Невесиња, имао је девет чланова породице, био неожењен, посједовао два вола и коња и био „без хране и сјемена“ тражећи насељавање 28. октобра 1923. године. Божко Рагуж из невесињског села Крушевљани 6. новембра 1923. године тражио је насељавање у Барању. Живио је са стрицем, који је имао троје дјеце, а он је имао два дјетета. По-сједовао је коња и вола, 100 кг. усјева али није „хране за себе и стоку“. Ристо Радић из Придворнице 15. октобра 1923. године хтио је да се сели, а посједовао је само вола. Он се селио на име сина Михајла који је у претходном рату погинуо као добровољац. У свим овим захтјевима видљиво је да колонисти крећу у сеобу принуђени услед недостатка хране, људске и сточне и бројних породица.

ЖИВОТ НА ГРАНИЦИ СА МАЂАРСКОМ

Молба Видака Лакете из Плужина код Невесиња од 22. марта 1923. године разликова се од других молби за пресељење из невесињских села ка Барањи. Његова породица била је петнастоčлана. Он је имао троје дјеце, посједовао је два вола, коња, 10 оваца, 10 коза, али није имао ни хране, ни сјемена. Претходних година Видак Лакета надијељен је земљом на мајуру Рарош, велепосједа Ернеста Каракоњића, код Мариолане (Пландиште) у јужном Банату. Како је била нестална југословенско-румунска граница у Банату корекција границе земљиште је припало Румунији. Видак Лакета потом је затражио земљу у околини Суботице „пошто имам насељено својих сељана“ тражећи на тај начин познато окружење током сеобе, али су га аграрне власти упутиле у Барању. Видак Лакета тако се са југословенско-румунске границе нашао на југословенско-мађарској граници, на мајуру Жида пуста где је основао насеље Ново Невесиње.

Ново насеље налазило се 15 км. удаљено од Белишћа и Валпова; године 1934. имало је 70 породица и располагало са 577 к.ј. земљишта. Улогу колонизованог становни-

штва на граници са Мађарском у посматрању југословенске државе најилустративније је изразио чиновник Жупанијског аграрног уреда у Осијеку Илија Беар 30. марта 1924. године: „Добровољци и уопће наш елеменат у Барањи предстража је наше отаџбине на граници крвних непријатеља Маџара.“

ТЕШКО ПРОХОДАН ПУТ

Десет година по упућивању захтјева за пресељење добровољаца из околине Невесиња 22. децембра 1933. године предсједник аграрне заједнице из Новог Невесиња Петар Чампара упутио је писмо Пољопривредном одјељењу Дунавске бановине у којем је навео тешку позицију колоније и колониста. Петар Чампара у свом допису навео је да колонија има 65 кућа и да се налази „у крајњем ћошку југословенско-мађарске границе отцијељена од свих економско-привредних центара и саобраћајних артерија а у сваком погледу гравитира ка центрима Белишће–Валпово–Осијек.“ Петар Чампара у свом допису објаснио је узрок одјеchenosti колоније, као и однос локалних власти и локалног становништва према колонистима:

„Да би се могло доспјети ка тим центрима и то само до обале ријеке Драве морамо ићи једним непроходним заобилазним путем од 15 км. без насипа и ћуприје, тако погибељном да у јесењим и зимским данима и најачи коњи нису у стању извући 200 кг. тежине. Премда има други, повољнији пут у источном правцу који је удаљен од обале свега 2 км, а који нам пут оспоравају надлежни шумари, искључиво странци и припадници националних мањина да би нас на тај начин и економски уништили.“

У свом допису Петар Чампара је тражио за потребе колоније додјелу шумског појаса на коришћење који се граничио са колонијом Жидо пуста–Ново Невесиње и која је била удаљена од колоније осам стотина метара. Колонисти су се снабдијевали дрветом из шуме грофа Ивана Драшковића чија површина им је надјељивана једном годишње“ под врло тешким и отежавајућим околностима, т.ј. путем личног кулучења и са коњима од којег нисмо поште-

ћени ни на највеће празнике. Дрво које добијамо за тај кулук је сама трулеж коју обарају вјетрови. Поред тога снабдијавање услеђује у најгорим данима када је све под снijегом и водом, а поред тога ограничени смо само на један зимски дан за скупљање и извозење истих без обзира на елементарне непогоде.“

Своје осјећање понижености и огорчености ратних добитника и маргинализованих колониста потписник дописа Петар Чампара изненадио је на сљедећи начин:

„Да би се једаред у слободној домовини, ослобођеној туђег насиља и шиканирања и да би већ једном ми солунци, синови ратника и усташа, осјетили да смо слободни у својој тешко стеченој држави те да не морамо кулучити туђину који нас немилосрдно експлоатише и понижава тјерајући нас на кулук и на сам Божић.“

Колонисти у Новом Невесињу улагали су знатне напоре да у свом насељу створе нормалне услове за живот и жалили су се на саобраћајну и географску изолованост (23. априла 1937. године: „удаљени смо од свије села 8-9 километара“. Посебно су инсистирали на развоју сточарства јер је стока (благо) у родном крају, у Херцеговини, била извор егзистенције и материјалног благостања и угледа у сеоским заједницама. 23. априла 1937. године колонија је имала 55 крава и 90 крмача што је био знатан број и показивао је да су колонисти у другој половини четврте деценије 20. вијека побољшали свој материјални положај.

ФОКУСИРАНИ НА СТОЧАРСТВО

Колонисти су се трудали да побољшају расни састав стоке. У колонији 24. децембра 1935. године постојала је сточарска задруга чији је предсједник био Вацо Вуковић, секретар Крсто Ђук. Сточарска задруга тражила је дописом од Пољопривредног одјељења Дунавске бановине да купе „приплодних крмача бекширске фајте десет комада старости до десет мјесеци, комад по сто динара, једног нераста исте фајте и могу дати сто педесет динара.“ 14. јула 1937. године колонисти са колоније Ново Невесиње тражили су да „купе бика сименталске расе, два нераста (неразговјетно) и једног јоркширске расе.“ КБУ Дунавске бановине сматрала је да колонистима треба изаћи у сусрет јер „то су колонисти – насељеници и углавном врло сиромашног стања.“

Развијајући сточарство колонисти из Херцеговине су у Новом Невесињу у периоду 19. септембра – 16. октобра 1940. године изградили бикару. Срески пољопривредни референт среза Дарде 18. октобра 1940. године обишао је колонију и утврдио да је бикару градио предузимач Шацл из Белог Манастира. Зграда бикаре у том тренутку била је озидана и покривена, омалтерисана изнутра и споља. Два вентила била су пречника 10/20 а десет вентила за таван 10/20. Свиња је такође био озидан, а свињац и штала били су прекривени пријепом из Кикинде. Од радова преостало је само патосање. Посвећеност колониста унапређењу пољопривреде путем знања и образованости била је видљива из чињенице да су три краћа пољопривредни течaja (два до шест дана) требала бити одржана у Новом Невесињу од 18. јануара до 30. априла 1941. године.

ПОДСЈЕЋАЊЕ НА СРПСКУ ПРЕВЕНТИВНУ ОДБРАМБЕНУ АКЦИЈУ

ДА ЛИ СЕ ПРИЈЕДОРЧАНИ СТИДЕ ЗО. АПРИЛА 1992?

ПИШЕ: БОРИС РАДАКОВИЋ

Јасеновачки логораши Миле Ристић био је један од најзаслужнијих за пробој логораша из Јасеновца 22. априла 1945. године. Из отетог усташког пушкомитраљеза Миле је дејствовао по усташким чуварима, крчећи пут својим сапатницима у посљедњем чину њиховог мучеништва. У том посљедњем јуришу полуживих људи одразио се ехом топота Лазареве коњице и Синђелићевог посљедњег пуцња. Само тога пута је Миле, у коме су за час били оваплоћени Обилић и Синђелић, остао жив након боја. Али, мученик и херој није могао поднijети смрт Јосипа Броза Тита 1980. и дигао је руку на себе. Као да је стари логораши знао да након смрти онога који је донекле држао зауздане авети прошlosti, али у току чије владавине су разваљени темељи тадашње државе, српски народ чекају нови логори и нова страдања. Та спознаја била је претешко бреме за оштарјела плећа.

ПРОТЕСТИ ЗБОГ ОДЛАСКА ЈНА

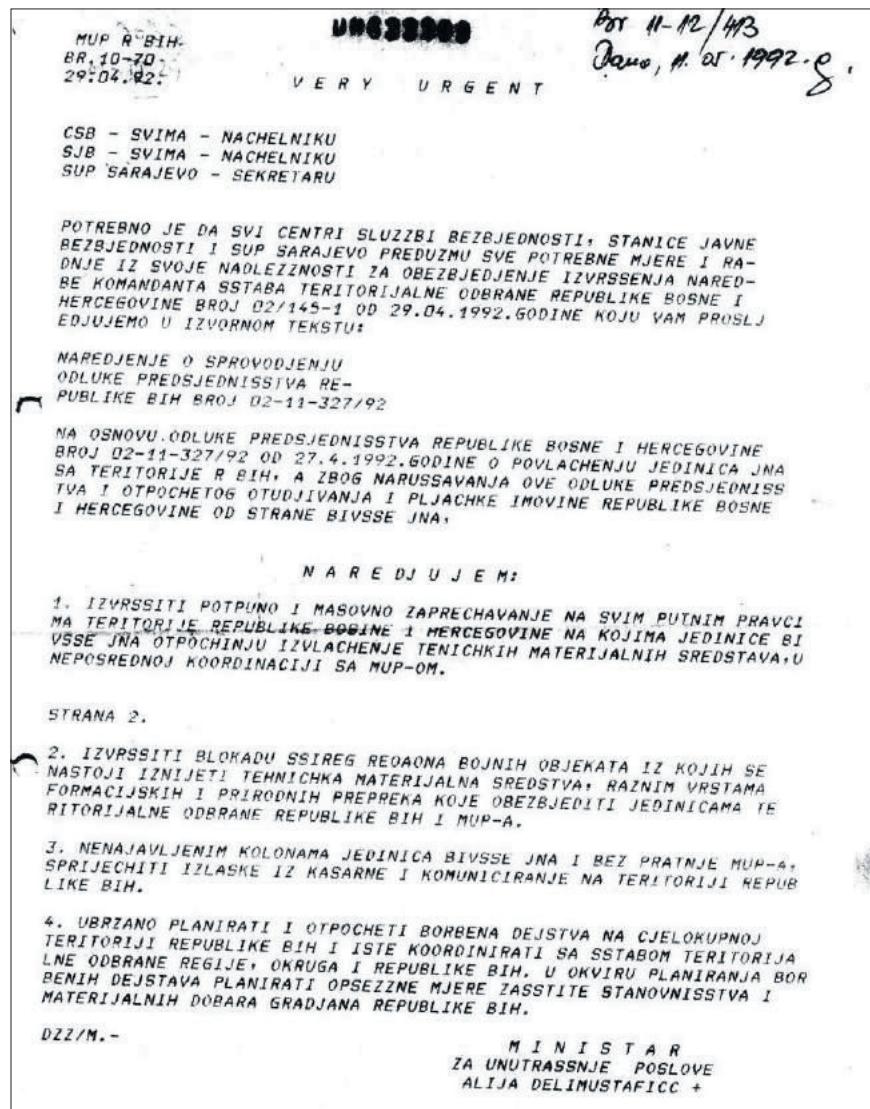
Потврда тих слутњи стигла је за нешто више од десет година. Укидање конститутивности српском народу у Хрватској, појава црнокошуљаша на Јадранском приморју које су Приједорчани путујући на море или у Трст по фармерке, сретали од почетка деведесетих година прошлога вијека, затим прогласавање српских представника у БиХ, везање застава са полумјесецом и шаховницом и пропаганда о „границама на Дрини”, освјешћивали су већину залуђених Југословена међу Србима.

Када се запуцало у Хрватској 1991. године, почели су протести у Приједору, дјела тадашњих муслимана и Хрвата против одласка једине легалне војске ЈНА да спријечи сепаратистичке тенденције у по-дручју Хрватске која су била упоришта сепаратиста. Након нелегалног Референдума о независности БиХ и убиства српског старог свата у Сарајеву до краја априла 1992. године већина територије БиХ биће захваћена ратним дејствима. У Приједору су још увијек покушавали да спријече оно најгоре иако се у граду и околини налазило више хиљада српских изbjеглица из Хрватске и других дијелова БиХ, који су преносили вијести о ратним страхотама.

ДЕПЕША – ПОЗИВ НА РАТ ПРОТИВ СРПСКОГ НАРОДА

Посљедњи састанак припадника Станице јавне безбједности Приједор о заједничком раду и спрјечавању рата на по-дручју тадашње општине прекинула је депеша из Сарајева. Пуком срећом за везом је био српски полицајац који је депешу прослиједио своме претпостављеном. Шеф везе Милош Јанковић одлази са депешом на поменути састанак и даје да се прочита међу окупљеним полицајцима. Након што је депеша прочитана долази до опште пометње.

– Када је прочитала, сви као оно кошнице пчела кад преврнеш, сви се дигли. Једни, Срби вичу хвала ти брате, муслимани вичу ја ћу те заклати. Једног сам био похвалио, озбиљан полицајац из Козарца, био изузетно добар, предложио га једном за награду командиру. А он баш, не зна он

да сам га ја предложио, а он вели ја ћу те заклати. А цијено сам га као полицајца. И, устаде тај народ, изађоше...

У депеши је писало између осталог да треба „отпочети борбена дејства на цјелокупној територији Републике БиХ“. Била је то објава рата српском народу, а пријетња клањем изречена Јанковићу враћала је у сјећање приче преживелих рођака о стражотама које су на подручју Приједора и околине чинили припадници мусиманској и хрватског народа током Другог свјетског рата. На списковима за мобилизацију мусиманских и хрватских снага поново су се нашла и презимена која срећемо међу списковима усташких злочина из времена НДХ.

СЈЕЋАЊЕ ЗА КАФАНСКИМ СТОЛОМ

Потомци логораши и антифашиста смо-гли су снаге да спријече понављање историје по трећи пут у двадесетом вијеку и умире повампирене шуцкорске и усташке идеје о Србима као реметилачком фактору са лијеве стране Дрине. У раним јутарњим сатима 30. априла 1992. док је Приједор још чврсто спавао, почела је једна од пресудних акција на почетку Одбрамбено-отаџбинског рата. Српски полицајци (стални и резервни састав) без испаљеног метка и без проливене крви, ставили су читав град под своју контролу. Ово је и једна од најчиšćih акција у протеклом рату. Пропаганда о Србима као наводно исконским злочинцима најбоље показује своје дomete на овом и сличним примјерима.

На свима нама остаје да одлучимо којом ћемо се привољети царству, да ли царству лажи или царству истине.

**АУТОР ЈЕ КУСТОС
МЕМОРИЈАЛНОГ МУЗЕЈА
НА МРАКОВИЦИ**

ОБИЉЕЖЕН ДАН ПОЛИЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

На централној свечаности поводом Дане полиције Милорад Додик, предсједник РС је истакао да је полиција Републике Српске створена како би сачувала мир. – Српска је данас безбједносно једна од најстабилнијих територијалних јединица на овом простору. Битно је сузбијен општи криминалитет, нема организованих банди и ако се појаве биће елиминисане – рекао је Додик.

Министар унутрашњих послова Српске др Синиша Карап је рекао да је обиљежавање 4. априла прилика када се одаје дужна почасти свим припадницима МУП-а, њих 782, који су уградили животе у темеље РС заједно са Војском РС и народом. Додао је и да је од 1995. у обављању дужности живот дало 30 припадника полиције, а њих око 500 је теже и лакше повриједено.

– Можемо се са поносом сјетити 30. марта 1992, када се 230 припадника будуће полиције Српске постројило на Сокоцу, у Сарајевско-романијској регији – на вео је министар.

Поводом Дане полиције Златни знак полиције добио је главни инспектор МУП-а Горан Амићић, који је годинама руководилац свечаног дефилеа на Дан Републике, док је Сребрни припао начелнику Пала Бошку Југовићу.

ДАН ФОЧАНСКИХ БРИГАДА

Полагањем цвијећа и прислуживањем свијећа испред централног споменика погинулим српским борцима и цивилима, у Фочи је обиљежен Дан фочанских бригада Војске Републике Српске – 8. април.

Прије 31 годину српски народ у Фочи био је приморан да се оружано супротстави покушају наоружаних мусиманских група да овладају градом, а оружани сукоби су, подсећају из Борачке организације, почели, нападом „зелених берета“ на брдо Ђеловину изнад Фоче. Напад је лако одбијен, а град је ослобођен за девет дана, односно 17. априла, када су српске јединице прореале мусиманске војнике из насеља Доње Поље према Горажду.

Предсједник Предсједништва Борачке организације Фоча Срђан Станковић на-води да никада неће заборавити своје погинуле саборце.

Он је подсјетио да се, одлуком Скупштине Борачке организације, Дан фочанских бригада сваке јубиларне године, а осталих година полагањем цвијећа и прислуживањем свијећа.

Према подацима једног од ратних ко-манданата Новака Паприце, који је учествовао у изради монографије погинулих бораца, у борби је погинуло 319 фочанских бораца, а на другим ратиштима 31 борац поријеклом из Фоче, а још се трага за једним несталим борцем. Са подручја ове општине у рату је страда-ло 148 цивила.

ЛИТУРГИЈА НА ВАСКРШЊИ УТОРАК У ОТИШИЋУ

У Храму Светог архангела Михаила у врличком српском селу Отишић у Далмацији, који се увек обновља, служена је литургија на Васкршњи уторак. Храм Светог архангела Михаила датира из 1889. године, а његова обнова почела је прошле године уз благослов епископа далматинског Никодима.

За обнову храма до данас је прикупљено више од 150.000 КМ, углавном добровољних прилога људи широм света. Српско село Отишић смештено је између Врлике и Сиња, подно планине Свилаје на југоистоку и акумулационог језера Перуча на сјевероистоку.

Заузимајући површину од 51 километар квадратни са 13 заселака и 1.200 становника прије рата, Отишић је био највеће село сињске општине. Његовим ободом протеже се магистрални пут Книн–Врлика–Сињ–Сплит.

Данас у овом српском селу живи свега неколико десетина житеља који вјерују да ће се у њихов завијај вратити живот са поруком да је обнова духовности заправо обнова живота у Далмацији.

ОСВЕЋЕН ПРАВОСЛАВНИ КРСТ У ЛУДВИНЦIMA

У присуству вјерног народа на Васкрси понедјељак, у Лудвинцима код Трпње владика осечкопољски и барањски Херувим је, уз саслужење свештенства, освештао новосаграђени православни крст, као и звону на оближњој сјеници које ће убудуће позивати вјернике овога места на Богослужења. Окупљеним вјерницима, свештеницима и мјештанима Лудвинаца потом се у оближњем Дому културе обратио и надлежни парох протојереј Немања Клајић који се захвалио свима онима који су учествовали и помогли изградњу овога крста и куповини црквеног звона.

Пребиловчани прославили храмовну славу и дочекали новог свештеника

Другог дана Васкрса, на Васкршњи понедјељак, обиљежена је слава Храма Васкрсева Христовог, величанственог храма у чијој крипти су сахрањени посмртни остаци канонизованих мученика из Пребиловца и Доње Херцеговине и у чијем се параклису налази једна од највећих фреско слика у православним храмовима на којој су ликови управо тих мученика. Свету литургију служио је владика Димитрије уз саслужење свештенства.

Након сјечења славског колача, који је уз трпезу љубави припремила кума Милица Савић, владика Димитрије је представио новог пароха јереја Игора Мастиловића, који ће убудуће служити у чапљинској парохији уместо свештеника Марка Гојачића. Отац Марко у краткој

ПРОСЛАВЉЕН НАЈРАДОСНИЈИ ХРИШЋАНСКИ ПРАЗНИК

ВАСКРС У ДАЛМАЦИЈИ

Празник Васкрсења Господа Исуса Христа молитвено и саборно прослављен је под сводовима свих православних храмова широм Епархије далматинске.

Припреми за долазак најрадоснијег празника претходио је вишenedjeљни пост, али и дан који се у хришћанској свијету сматра најтужнијим и најтрагичнијим даном у години – Велики петак.

Током Великог петка у православним домовима симболично су фарбана црвена васкршња јаја, док су у храмовима у вечерњим сатима читана статија уз изношење плаштанице, платна које симболизује страдалог Христа.

Дан уочи празника Васкрсева, на Велику суботу, у граду Книну је другу годину заредом организована подјела васкршњих погачица и јаја.

– Свима првенствено жељимо добро здравље и мир, истражност у намјери да опстанемо и останемо овде и снагу да заједно преbroдимо све недаће које дијелимо и са својим сународницима, али и са својим комшијама – поручила је из Книна потпредсједница Владе Републике Хрватске Ања Шимпрага.

Честитку је упутио и замјеник жупана Шибенско-книнске жупаније из редова српске заједнице Огњен Вукмировић.

– Уједно жељимо да се и на овај начин свима пренесе порука да нас овде има, да не смијемо бити заборављени, и да појучим нашим сународницима широм света да не заборављају ове крајеве из којих су потекли – рекао је, између осталог, Вукмировић.

Размјењујући честитке и упућујући васкршње поруке свима који су тај дан дошли у Книн из свих крајева, начелник општине Бискупija Милан Ђурђевић поручио је да увијек и на сваком мјесту чувају своје обичаје, да његују традицију

својих предака и буду поносни што носе ген православног народа из Далмације.

На Васкрс епископ далматински Никодим служио је јутрење и свету литургију у манастиру Крки. На светој литургији прочитана је Васкрша посланица патријарха српског Порфирија и свих архијереја Српске православне цркве у којој је, између осталог, наглашено да је молитва вјерујућег народа за мир, молитва Цркве за мир, јача од сваког оружја.

Старим стазама предака, ка новообновљеном храму посвећеном Преносу моштију Светог Николаја у Врлици, и ове године упутили су се Чувари Христовог гроба, поштоваоци и његоватељи древног обичаја православних Срба овог града у Цетинској Крајини. Осим у Врлици, обичај чувања гроба Христовог поштовао се једино у светом граду Јерусалиму. Тачни подаци о самим почецима обичаја нису забиљежени у историјским изворима, али према усменим предањима обичај постоји најмање 400 година и вјерује се да је у Врлици пренесен управо из Јерусалима. Момци и дјевојке из врличких села, обучени у традиционалне и богато украсене народне ношње, додатно су

увеличали прославу Васкрса у овом крају.

– Наш обичај оживљавају момци који су и ове године са поносом обуки ношње Чувара које су носили и наши преци. Ове године завршава се иконописање нашег храма, надамо се његовом освећењу, и ово је једна од најважнијих ствари коју смо сви заједно урадили након 2018. године када смо завршили спољашње уређење храма. Наше удружење Чувара је организатор те обнове јер то је, поред настојања да сви заједно на неки начин очувамо духовни живот међу нашим сународницима, нешто што смо сви схватили као нашу обавезу и залог за будућност. Жеља момака да се обуку у ове ношње сваке године је све већа. Сада је ту двадесет момака у улози Чувара, који су само овим појединачно стigli из Србије, и трудимо се да све ово буде као некада када су наши преци ходали овим крајевима. Обнова храма је потврда Васкрсева које сви славимо и у које вјерујемо, пољажући наду у то да ће и овај крај поново васкрснути и оживјети заједно са својим народом – посебно емотивно поручује предсједник Удружења и овогодишњи харамбаша међу Чуварима Драган Павловић.

Са једнаком радошћу празник Васкрсева у Врлици је дочекао и Александар Милаш, поносни носилац презимена славног епископа далматинског Никодима Милаша. Иако је његов дјед одавно отишао из Далмације, а отац му је као и он рођен у Србији, жеља га је, каже, од дјетинства вукла да на Васкрс обуче традиционалну ношњу баш тамо одакле му свeta лоза ниче.

– Долазак овде је увијек посебан. Иако обичај његујемо у Батајници где је, након рата, пренесен из Врлике, долазак на прадједовску земљу има неку другачију, посебну емоцију. Ношњу чувара обукао сам много пута, али је ово пети пут овде у Врлици. Ове године та радост је још наглашенија, јер смо дошли у наш храм који ће ускоро засијати у свом пуном сјају. Сви смо неизмјерно срећни што смо, и кроз обнову и кроз овај обичај, овде уткали по један дјелић себе сјећајући се тако и својих предака, али и остављајући нешто у аманет новим генерацијама које овде буду долазиле. Христос је васкрсао, животом побиједио смрт, а тугу због ружних ствари из прошlostи нека побједи радост коју сви носимо са собом одавде – поручује Милаш.

Васкршња радост оживљала је и уснуло Мокро Поље у општини Ервеник. Традиционално котрљање васкршњих јаја ове је године окупило заједнички број Мокропољаца који су Васкрс дошли прославити у свом крају.

Уз одјек звона која су најавила радосни догађај, поруке љубави и праштавања, здравице, пјесму и богате трпезе, православни Срби у Далмацији обиљежили су и овај Васкрс, честијајући га свом православном роду најрадоснијим поздравом Христос Васкрс – Ваистину Васкрс.

ВАСКА РАДУЛОВИЋ/СРБИХР

и емотивној бесједи заблагодарио Богу и пребиловачким мученицима за своју службу пред престолом Божјим. Захваљујући се парохијанима за сва дјела, добра и лоша, пожелио је срећу у раду новог пароха јереја Игору.

Члан Савјета Мјесне заједнице Пребиловци, Алекса Драгићевић уручио је оцу Марку захвалницу као скроман дар за његов скоро деветогодишњи рад на чапљинској парохији.

Након свете литургије и литијског хода око храма, жито и славски колач освештао је новопостављени свештеник, отац Игор. Сабрање бројног свештенства и вјерујућег народа настављено је уз трпезу љубави која је приређена у Културном и духовном центру Свети краљ Милутин.

ТРЕБИЊЦИ У БЕОГРАДУ СЕ ДОСТОЈНО ОДУЖИЛИ ВЕЛИКОМ СРПСКОМ ПЈЕСНИКУ И ДИПЛОМАТИ

ОБИЉЕЖЕНО 80 ГОДИНА ОД СМРТИ ЈОВАНА ДУЧИЋА

Празник Благовијести, 80 година након смрти Јована Дучића, окупљене су у Београду на Кalemegdanu. Удружење Требињца је организатор, а домаћин овог скупа је предсједник Удружења Требињца у Београду, Жарко Ј. Ратковић.

Поздрављајући окупљене у име организатора, домаћин овог скупа и предсједник Удружења Требињца у Београду, Жарко Ј. Ратковић је истакао понос што 80 година након Дучићеве смрти стојимо поред бисте човјека за чија дјела Андрић каже да су „својина једног народа“.

За Дучића љубав је најнесигурније осјећање, а жена је неоспорно највећа илузija човјекова, највећи подстrek људског ума и људске енергије. Не постоји ниједна срећа која је у стању да домаши радост љубави. Све друго може бити слава, успјех и сatisfakcija, али је жена једино пијанство срца. Жена има више њежности, а мушкарац има више доброте, сматра у љубав заклети Дука.

Ратковић је истакао да добри познаваoci литературе вјерују да је Јованка Јовановић Тодоровић Дворникoviћ била Дучићева „жена већа но све жене“ и једина књижевна инспирација.

— Пјесме „љубави и смрти“ њој су посвећене и њој испјеване. Захваљујући трима пјесмама — *Тајна, Очи, Моја љубав* — по мишљењу Исидоре Секулић, којој треба вјеровати, Дучић ће остати велики љубавни пјесник. У његовим љубавним стиховима нема плача, има судзрданог боља, а гушене и неутешене туте.

Ратковић је додao да је „кнез пјесника“ био веома видовит и далековид и о свему је имао свој, оригиналан и самосвојан приступ.

— Имао је и велику храброст и супротстављао се и познатим именима, што га је скупо коштало. Пјевao је живот, био је животан и остао жив и 80 година послије смрти. Неће ми замјерити Иво Андрић што ћу за крај моје бесједе искористити његове ријечи да „правом пјеснику и истинском литератури ни људи ни вријеме не могу ништа“.

Злата Коцић, добитница Дучићеве награде за 2022. годину је анализирала Дучићеву поезију издавајући пјесму из његове ране фазе *Акорди* чије је стихове казивала.

— Нисмо ли сви помало пјесници и поете за акорд зван „чисто срце“ — запитала се Злата Коцић.

Она је потом казивала стихове своje пјесме *Требињица* коју је написала у Требињу у склопу

» У име Удружења Требињца цвијеће испод Дучићеве бисте положили су Бранка Спајић и Стево Вукановић у друштву Злате Коцић и Жарка Ј. Ратковића

циклиса *Понорница!* коју је посветила праху Јована Дучића.

Историчар др Миладин Милошевић, који је велики дио живота посветио изучавајући тему српски писци и дипломатија, је истакао да је велики пјесник Дучић био подједнако велики дипломата.

— Ушао је у дипломатску службу као врстан пјесник са дипломом Женевског универзитета, знањем страних језика и јаком жељом за новим сазнањима. Сматрао је да ће преко дипломатије упознati сviјet, културу и историју многих народа. Свој ход у дипломатији почeo је као неупадљив чиновник, затим као писар у посланству у звању секретара савјетника, сталнog делегата при друштву народа, генералног конзула, отправника послова, посланика амбасadora првог у историји југословенске дипломатије.

Милошевић је истакао да је његова каријера била дужа од три деценије.

— У периоду од 1910. до 1941. године, службовао је у девет држава и 13 дипломатских мисија, од Рима преко Софије, Атине, Мадрида, Женеве, Каира, Будимпеште, Букурешта, Мадрида и Лисабона. Срео је и разговарао са многим крунисаним главама, монарсима, државницима, министрима, дипломатама,

» НАЈБОЉИ ПОЗНАВАЛАЦ ДУЧИЋЕВЕ
ДИПЛОМАТСКЕ КАРИЈЕРЕ:
Историчар др Миладин Милошевић

предсједницима влада, писцима, умјетnicima. Треба вјеровати његовим ријечима кад каже „не смем да се сетим шта сам све видio, доживio, сазnao, прихватio или одбациo за толико времена вечитог неспокојstva и вечног трагањa за novim“.

Милошевић је навео да је свaka Дучићева дипломатска мисија имала одређene специфичности.

— На почетку каријере запажено је његово ангажовање у Италији на пропаганди против анексије Босне и Херцеговине и на покушајима да поправи рђав однос италијанске јавности према Србији послиje Првог и Drugog balканскog rata. Службовањe у Atinи открива нам његovу способност да са позицијe дипломatiјe другог ранга разговара са предсјedником грчke Владе, са министром инострanih послова, са свим шефовима дипломatskih мисiјa којe су тада билe u Atinи. Danas, složnijete se, to je nesamislivo.

Милошевић је додао да су посебno билe teškije мисијe u Budimpešti i Rimi.

— U Budimpešti je vođena kampanja ka reviziji mirovnih ugovora. Iz Rima su u њegovih четири godine službovaњa, od 1933. do 1937, инструиранi и помагани уstaški emigranti, mađarski i bugarski revizionizam, težnje za velikom Албанијom, sve ono шto je подривао temelje јugoslavenske države. To su godine teških kriza u односima između dviјe države. Dучiћ ih je okarakterisao као „godine најгорих односа naše зemlje sa Italiјom“.

Милошевић је навео да је Дучић dao велиki допринос потписivanju vjerovalno naјznačajnijeg bilateralnog ugovora koji је Краљevina Јugoslavija скlopila između dva rata, чуvenog спорazuma Стојадинović–Bano 25. марта 1937. године.

— Poslije Rima uslijedilo je

službovaњe u prijateljskoј Румунији где је први u историјi јugoslavenske дипломatiјe добио звањe — именован је за амбасадора. Крај каријере u Шпанији пада u вријeme напада сила осовине на Југoslaviju и комадањa јugoslavenske државе.

Милошевић је навео бројne примјere који доказујe да су бројni savremeniци имали изuzetno mišljeњe o Jovanu Dучiћu, ali i jedan od rijetkih stranača којi јe оставилo драгоцjenо svjedochanstvo o mnogim događajima, lichenstima i razgovorima sа klučnim dипломатама i političarima zemala gdje јe službovalo.

— Jedinstveni su њegovi portreti bugarskog kralja Ferdinanda, egiptskog kralja Hauda, italijanskog Emanuela III, rumunskog kralja Karola. U њegovim dипломatskim списима налазimo nepograničive analize stanja u Еuropi. Prije него шto је Hitler došao na vlast 1932. godine Dучiћ је oцијenio da јe он опасnost ne samo za Њемачku, već za cijeli svijet. Imao je jasno određene prema Musoliniјu, Gvozdenu гарди u Румунији, Francku u Шpанијi чiji режим je smatrao kopijom italijanskog nacizma. Dучiћ је припадao modernoј kategoriji pjesnika dипломata koja је bila posobno zaustavljenia u francuskoj diplomatiјi. Za Dучiћa forma i stil čine književnika, što je po њegovom mišljeњu neopходno једnom dипломati да придобije simpatije za svoju domovinu. Iz tog razloga mislio je da države koje posjeduju književnike u dипломatskoj službi samo mogu dobiti, a nikačko izgubiti. Kada je u pitanju Jovan Dучiћ, pjesnik dипломata, mišljeњa smo da je država samo dobila — zaključio je Miloševiћ.

Приje почетka programa цвијећe je na bisti Jovana Dучiћa je оставio i naјstariji учесник ovog скупа Xači Obren Petrović (88) родом из Zagore.

Кao i претходних godina цвијeћe je положeno i pred bistom Алексе Шантићa. Ovoga puta то је урадila delegacija Удружења Mostaraца предвођена предсјednikom Blagojem Rebićem, потпредсјednikom Mirkom Vučićakom i sekretarkom Lepom Marićem.

Rebić je održao besjedu o Алекси и najavio da ћe Уdruženje Mostaraца 27. маја na sličan начин обиљежiti 155. godišnjicu Šantijevog rođenja.

Za kraj ovog hercegovačkog сабрањa Lepa Marić je kazivala стихове Šantijevih пјесама Mi znamo судбу и Naš stari dom. **TRIFKO TOTOROVIT**

Освајање звијезде водиље

Књига *Put do svoje zviјezde – аутобиографски roman учитељице и наставнице Darinke Đare Čurčiće* pисала „за своју душу“, али је остао недовршен јер нас је изненада напустила. Њена neћaka, književnica i научница dr Slavica Garoňa je приредila рукопис за издавање, чиме је подарила Dari ojači vječniji живот и право literarno завјештањe.

U romanu је autorka opisala svoje stasavanje i oствarivanje животnog sna — da postane учитељica koja ћe djeci otvarati vrata velikog svijeta budućnosti. Taj san је bio њena zviјezda водиљe za kojom je stremila. Rođena је ratne 1942. godine u Bosanskoj Bojni, некoliko mjeseci nakon шto joj јe otač stradao od zločinaca ruke muslimanskih ustasha. Kroz rat јe sa majkom Mijošom prezivjela strashne ratne nedade i животne neuslove. Po završetku rata, bez oca, bez kuće, samo sa hrabrom, vrijeđnom i razboritom majkom, Dara je sanjala da postane учитељica. Iskreno i neumorno je vjerovala u „svoju zviјezdu“, svoj животni cilj. I san se ostvario...

Roman je podijeljen u tri cjeline: I Moja Bosanska Bojna, II Seć i III Osječka mladost — Учитељska škola u Osijeku. U prvom dijelu је opisala poratno vrijeđe u komе је odrastala, od prvih сjećanja do završetka osnovne школe (šestogodišnje) u Bosanskoj Bojni, али i odlazak kod tete u Banat gdje је bila više sluga nego usvojenica, izучivши јoш једnu surovu školu животa. Drugi dio opisuje boravak u Dому za školovanje djeci ratne siročadi u Seću, kako bi završila osmogodišnju osnovnu školu, što је bio услов za naставak dalje škоловањa. Život u Osijeku, tokom poхаđanja Учитељske škole, opisan је u trećem dijelu.

Darin zapis je rasterećen ideologije, pač i historije (tek na kraju piše o oцу i њegovom stradanju tokom rata), a narocito nacionalizma, ali sa istinskim duhom jugoslavenskstva u komе је odrastala i škоловala se u nacionalnoj mješovitim срединama као што су Bosna, Banat, Slavonija... Slavica Garoňa je napisala dopadljiv po-govor *Život kao niz slika na slikarskom platnu* — ili, oda majci u komе је osim svoga pogleda na ovo djelo, osvijetlila i sveukupni profesionalni, ali i pjesnicki i slikarski rad autorke. Obrazložila јe i zloga čega је djelo objavljeno na latinski pismu. Nakon pogovora u knjizi se nalazi *In memoriam — Dara Čurčića (1942-2021)*: Od Bosanske Bojne do vječnosti којi јe napisao Vinko Tadić, profesor iz Slavoniske Požegе. Pogovor i *In memoriam* upotpunjaju podatke o autorki оve iskrene, neobичne i interesante knjige, којu vrijeđi прочитati, и као književno djelo, али i kao motivaciono štivo kako se treba boriti za svoje ciljeve.

МИЛЕНКО ЗАИЛАЦ

• **Đara Čurčić:**
Put do svoje
zviјezde –
autobiografiski
roman.
Priredila
Slavica
Garoňa,
(Prometej, 2022)

**ИЗ АМЕРИКЕ ЗА
МАНАСТИР МЕДАК**

Срби у Чикагу су се одазвали апелу Горњокарловачке епархије за обнову Манастира Медак у Лици. У Чикагу је акцију прикупљања новчаних средстава покренуо Личанин Богдан Јакшић, члан управе Удружења крајишким Србима Прело, најмасовније организације Крајишника у Америци.

Манастирском Храму Усјековање главе Светог Јована Крститеља неопходни су хитни радови на санацији унутрашњости храма и фасаде. У овом мјесту је према сачуваним списима још у 17. вијеку био манастир, а поново је проглашен за манастир 2006. године. Медак, код Госпића, спада у најзначајније црквене центре у Епархији горњокарловачкој. У својој бурној историји више пута је остајао пуст, али је црквени живот увијек имао улогу духовног охрабрења вјерног народа. И у новијој историји ово мјесто свједочи о страшном страдању Срба у НДХ и 1993. године у акцији Хрватске војске и полиције Медачки цеп. Својевремено је у овом селу постојао владичански двор, капела Светог Георгија, Храм Покрова Пресвете Богородице, као и храм посвећен Светом Јовану. Такође, 1752. године отворена је школа у којој су се ученици спремали за свештенички чин. Данашњи Храм Усјековања главе Светог Јована Крститеља подигнут је на новој локацији 1724. године и освештан 1884. године.

С. ДАНЧУО

**У МОСТАРСКОМ НАСЕЉУ
ОРТИЈЕШ ОСВЕШТАН ХРАМ,
ПРВИ ИЗГРАЂЕН У ДОЛИНИ
НЕРЕТВЕ НАКОН РАТА**

У мостарском насељу Ортијеш у коме живе углавном српски повратници, освештан је новоизграђени Храм Светог деспота Стефана и преподобне Евгеније. Црква је грађена скоро пет година средствима вјерног народа из Мостара и Мостараца који су расути по цијелом свијету.

Ово је први храм који је послије рата изграђен у долини Неретве. Послије Ходбине и Бијелог Поља, Ортијеш је једна од највећих српских повратничких заједница у долини Неретве. Иако их је много мање него пријератних 5.000, све већи број новорођене дјеце даје наду за одржив повратак и залог је будућности.

ВЕЧЕРЊИ ЗАПИС

А ГОДИНЕ ЈАСЕНОВАЧКЕ, ДОЊОГРАДИНСКЕ, И НИСУ ВИШЕ ТАКО ДАВНЕ

ПИШЕ: МИЛОШ КОРДИЋ

Пролећа су априлска, неколиких давних шездесетих, седамдесетих година 20. вијека. По српски, јеврејски и ромски народ бивших српских и југословенских простора најстрашнијег од свих вјекова.

Пролећа су јасеновачка, доњоградинска... Пролећа су сјејајна и болна на фабрику смрти, на геноцид – на логор Јасеновац. Концентрациони логор усташке фашистичке Независне Државе Хрватске и остала логоре и стратишта који су били у његовом сastavu.

Пролећа су сјејајна и болна на најстрашнији логор Другог свјетског рата на тлу Европе. Логор истребљења за Србе, Роме и Јевреје, и Хрвате и Мусимане који нису подржавали хрватску усташку власт.

Стојим поред старе, високе, крошњом широке и опсегом дебла велике тополе. У Доњој Градини. Тополе ужаса, како су је звали. Поред мене је неколико најрђенијих од оних о чијем страдању у деветом кругу пакла свједочи та топола... Нисам, дакле, сам.

Стојимо ми и ћутимо на тлу Градине: свако ћuti своју тишину. И лист тополе, бог зна кад на десној обали ушћа ријеке Уне у ријеку Саву засађене или самоникле, такође ћuti – нема јој од банијских, посавских или козарских страна ниједног од њених рођених вјетрова па да јој дахне у њега (у лист), да га додирне па да затрепери.

Стојим и загледам се, криомице, у лица оних који стоје и близу и мало даље од мене. Неке од њих познајем и добро познајем.

Жена средњих година, коју добро познајем, а презива се Вуковић, стоји близу мене и без суза ћuti своја сјећања која ми је једне од година прије те године причала: Ту ми је мајка Зора... ту, на Градини, говорила је тада и показивала руком у правцу правоугаоних травнатих хумки, а за дviјe сестре – Драгу, од седам година, и Јелу, од три године, не знам ништа. И додаје: Вјероватно су их јауци однијели у своју страшну смрт.

Старац Ђорђе, а његову причу чуо сам бар три пута, и увијек с новим детаљем, казује како су његовог сина Милорада објесили о ту тополу под чијом крошњом стојимо.

Владимир Дедијер и Антун Милетић, у књизи *Против заборава и шабуда* (Јасеновац 1941–1991, објављено у Сарајеву, 1991), у једном од поглавља о Градини „код Јасеновца – дио усташког логора смрти на десној обали Саве“, пишући о начину уништавања жртава у Градини, наводе, између остalog: „... уништавање је вршено и вješaњem логораша на великој тополи која се налази на обали ријеке Уне, на мјесту где се Уна улива у Саву. Ова топола има промјер стабла до доњем дијелу око 1 метар, са огромном и високом крошњом, те јаким хоризонталним гранама о које су вjeшане жртве...“

Стојим и ћутим. Нисам сам. Буте и kosti испод травнатих правоугаоних хумки. Утврђено је да ту леже kosti близу 400.000 мушкираца, жена и дјеце. Tu, у тим гробни-

цама „30 метара дужине, 4 м ширине и 2-3 м дубине“, стоји у истој књизи, „где су се живи људи набијали у гробницу у стојећем ставу, затим су дрвеним маљевима убијани ударањем по главама, затим поливани јивим кречом, затрпавани земљом па најзад гробнице заравнаване ваљком. На овај начин у једној гробници убијано је по 1.000 људи одједном...“

Ту, у Градини, уништавање људи, жена и дјеце, без било када испаљеног метка, вршено је клањем, кувањем у 12 казана, а kosti су одвожене у вагонету, кратком пругом, до Саве, спаљивањем бензином, спаљивањем у посебним просторијама зиданим од камена: по жртвама би се набацала слама и палила, затим су жртве у Градини везане у групе од 50 до 100 и бацане у Саву...

Стојим поред једне од хумки. Трава се бисери пролећним сунцем. Дан ту не пролази. Сјећање није дан. Сјећање је вјечност.

Једног од још давнијих пролећа стојим на ливадама по којима се простирао пакao логора Јасеновац. Стојим на ливадама на којима замишљам спомен-обиљежја свога младалачког сазнања о страхотама за какве човјек мисли да их жив човјек за другог човјека никад не би могао да смили. А могоје. Смишљајо је. Али не човјек. Већ оно што се зове крволовна звијер. И још нешто неописиво горе од тога.

Стојим и гледам у траву испод које су можда и kosti 27 мојих Комоговљана, похваталих у јулету 1942. године, одведенih у логор Јасеновац и ту побијених.

Стојим с народом који 4. јула 1966. године (Дан борца) присуствује откривању споменика жртвама логора Јасеновац: *Каменоцвијета*, аутора Богдана Богдановића, архитекте из Београда. Из не баш велике удаљености (споменику се од народа не може ни прићи) гледам у високе латице бетона. И он ми се чине даљима него што јесу. На народном збору, коме је присуствовало око 30.000 Славонаца, Банијаца, босанских Крајишника и многог другог свијета, говорио је Марко Белинић, предсједник СУБНОР-а Хрватске. Говорио је са говорнице око километар удаљене од споменика (и нико га није слушао) уместо Ивана Крајачића Стеве, високог хрватског функционера, који није ни дошао у Јасеновац, а на свечани-

ном ручку у Липику изазвао је инцидент, рекавши како је у Јасеновцу побијено мало Срба... (Дуга прича.) А о томе како је ту изникао *Каменоцвијет*, ево свједочења из Дедијерове и Милетићеве књиге:

Миле Драгић, организациони секретар Општинског комитета Комунистичке партије Хрватске у Јасеновцу, поводом расправа о uređenju јасеновачког логорског простора, 1962. године, сјећа се одласка делегације општине Јасеновац у Маршалат, у Београду, који су им организовали генерали из тих крајева: Бошко Шиљеговић, Вељко Миладиновић (са којим ће овај аутор водити разговор у Жељезари Сисак, у програму обиљежавања једног од државних празника) и Јефто Шашић: „... Јасно, ми нисмо имали никакав концепт, само смо тражили да се то уреди. Онда је он (генерал Шиљеговић, нап. – М. К.) нама рекао да ту постоји маса пројеката, да бивши логораши жеље да се то рестаурира онако како је то изгледало, по прилици како је то у рату изгледало, иако је то послије рата било све срушено... Чак је говорио да се ове гробнице отворе и да се горе поставе стаклени поклопци, да би се костури видјели доље, да се то на неки начин балзамира, да посјетиоци могу видјети те костуре. Такав је приједлог ишао од преживјелих логораши. И каже, сам Тито се није са тим сложио. И у том разговору, каже, доћи ће вам сам Тито и он ће изнijeti свој концепт, шта он о томе мисли. И врата су се отворила, Тито је ушао унутра, остао са нама десетак минута. Лијепо се са нама поздравио, рекао да му је драго да се питање uređenja Јасеновца покреће, али да он сматра да од Јасеновца у првом реду не треба правити јадиковку. То је мислио на ово отварање гробља, стављање стакала да се то види, да се у том правцу не би требао рјешавати Јасеновац. Онда је рекао да би Јасеновац требало рјешавати тако да би младе генерације од тога имале некакву корист. Али, да је свакако зато, да се приступи uređenju тога простора и да је то одмазда непријатеља на устанак народа Југославије. Према томе, он то није гледао као некакву жртву засебну, него као одмазду непријатеља на устанак народа Југославије...“

Година је 2023. Април је 22. Недеља. Сједим и гледам у екран те-ве пријемника: у Доњој Градини, на десној обали Саве, дан сјећања на пробој логораши из логора Јасеновац обиљежавају Република Српска и Република Србија, а код Јасеновачког *Каменоцвијета*, на лијевој обали Саве, исти тај дан обиљежава Република Хрватска.

И ту, код набрајања оних који су положили цвијеће код *Каменоцвијета*, спомену се и име Невенке Кончар. Бивше логорашице. Жељезарке. Више пута виђали смо се и у Јасеновцу и на Спомен-гробљу страдалој дјеци Ђејчјег логора у Сиску. Преживјела је Невенка све логорске страхоте...

Стојим и гледам кроз прозор свог станчића: напољу је април.

А године јасеновачке, доњоградинске, сјећајне и болне, с обзиром шта се и послије тога догађало и догађа српском народу, и нису више тако давне.

ПРОБЛЕМ ПРИПОВИЈЕДАЊА

ВАТРА ПРИЧЕ МИРКА ДЕМИЋА

ПИШЕ: ЂОРЂЕ БРУИЋ

У генерацији савремених крајишким писаца, или српских писаца из Хрватске, снагом своје приповједачке умјетности/умјешности издвојио се Мирко Демић (Горњи Класнић, Глина, 1964. године) који се по основним карактеристикама до сада објављених дјела убраја у типичне представнике посмодернистичке епохе, иако суд о томе никако није једноставан, и нимало једнозначан, увијек је на испиту, и међу отвореним непознаницама.

Окарактерисан као аутор који по примјени иновативних идеја спада у најрадикалније крајишке књижевнике (Д. Иванић), Демић од глобалних до парцијалних модела „разара“ структуру „класичног“ прозног дискурса, тежећи да фантастичном и епизодношћу отвори нову могућност виђења свијета и дјела као самог по себи довољног.

Рукописи Мирка Демића, како су то већ констатовали многи аутори/читаоци, обиљежени су значајем цитатности, као и есејистичким, поетским и аутобиографским елементима, при чemu дјело, у извјесној мјери, постаје „необична“, ненарativna материја, у којој немогућност јасног одређења текста успоставља корелативни однос са вјечном полемиком, смрћу и онтолошким наслагама људског духа.

Сажетост у језику и испрекиданост говора, у неким јединицама мјестимично сведеног готово на замуцкивање, одсликава све антагонизме између оног што се жељело казати и коначно казаног, онај ме-

ћупростор у који је смјештена осебујност приче, њена цјеловитост и пуноћа.

Само усмјерење које је роман добио још од епохе реализма, када је кренуо у обиљежавање што вјеродостојијег обликовања свакидашњице, по законитостима вјечних промјена, неминовно је довело до све наглашеније документарности. Читаоцу се, dakле, готово и не оставља могућност да установи/успостави разлику између документарног и фикционалног, између историјских чињеница и пишчеве имагинације. Хомогеност ова два поступка нарушава се тек правилно одмјереним и равномјерним литерарним иступима који се користи за расправу о широком кругу тема, од егзистенцијалне суштине, до проблема текста и писања, односно приповједања, чиме се дјело лишава хронолошке сувопарности.

Причање, односно приповједање, означено ватром као суштинским симболом, и причалац/приповједалац, као медијум у чијим се психолошким слојевима таложи наративна маса, уведени су на мјесто централне подлоге са које се рефлектују све елементарне категорије свијета и човјека у њему.

Ево како Демић говори о томе: „Мора да је заредила каква болештина међу људима и стоком, међу ријечима и реченицама, кад наново треба живу ватру приче вадити“. Или: „Да би се ватра приче разгорјела, понекад је потребно дувати из пуних плућа. Треба ли подсећати како се неки ма десило да, при томе издужују властиту душу?“; даље: „Ако постоји ватра приче, она се свакако налази у близини фабуле,

ФОТО: РАЈКО КАРИЋИЋ

но никада није фабула сама“. Карактеристичан је, свакако, и следећи примерје: „Мале приче (...) тек су дио свлака којег је Велика Прича одбацила у неком од својих честих пресвлачења“.

Отвореност комуникацијског канала на линији аутор-конзумент, у складу са модерном формом и исконском сврхом приповједања, оставља могућност надградње дјела и проширују њихову интерактивну сарадњу. Писац у тајне рукописа и писања уводи читаоца као саучесника, препуштајући му дио терета и одговорности пред самим собом.

Цијело књижевно дјело Мирка Демића потврђује теорију отворене структуре романа/приче, његовог сталног трансформисања и трајне недовршености.

А ево шта сам аутор кроз сопствену поетику каже: „Нашли смо се у језику који

је остао без приче. Креће се, а погледом блуди уназад. Својим изласком из језика, огромна телесина приче оставила је за собом изненађује велику пустош. (Преостало нам је једино о њој причати и писати.) Предстоји нам пажљivo истраживање наборе и улегнуће у језику, створена притиском целулита умирућег свеждера. (Нема ништа изван ње – све је прогутала, остајући, тако, без хране)“.

Можда би се овдје ваљalo сјетити херменеутичког колажа деконструкције као поступка различитих читања једног текста, без наде и претпоставке да постоји коначно значење које би након свега могли усвојити, и у њему спокојно уснити. Или постструктуралистичког мишљења о језику који престаје да буде огледало стварности, и постаје прозор кроз чију модрину само противче њена унутрашњост.

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА У НОВОМ САДУ

ПУТЕВИМА ПРЕДАКА

Удружење *Српски крајеви* организовало је шесту ликовну колонију под називом *Путевима предака* 18. 4. 2023. године у Архиву Војводине. Ликовну колонију подржали су Покрајинска Влада, Град Нови Сад, Фонд за изbjегла и расељена лица и за сарадњу са Србима у региону, Архив Војводине и Представништво Републике Српске у Србији.

Удружење *Српски крајеви* својим активностима његује и чува српску културу, традицију, је-

зик и национални идентитет. Ова изложба је потврда реченог и један од начина остваривања циљева Удружења.

Ликовна колонија *Путевима предака* и ове године омогућила је стварање веома вриједних умјетничких дјела која су подарили њени учесници. Ова ликовна колонија окупља умјетнике који настоје да буду достојни својих предака и оставе траг за будућа поколења.

Са таквом инспирацијом 11 умјетника је остварило 21 дјело.

– Корачати путевима предака је велика одговорност, јер су први оставили богато наслеђе, изборили се за нашу слободу и мо-

жемо бити поносни на своје по-ријекло – поручили су учесници колоније.

Удружење *Српски крајеви* је искористило прилику да поводом шесте изложбе ликовне колоније *Путевима предака* награди најбоље умјетнике. Додијељене су специјалне награде, као и захвалнице свима који су помогли у организацији и реализацији ове изложбе.

Предсједник Удружења *Српски крајеви* Славиша Рујевић објаснио нам како изгледа организација ликовне колоније која резултира једном оваквом изложбом.

– Сваке године умјетницима омогућимо све потребне услове за боравак. Обезбиједимо им смјештај, превоз, храну, боје, платна, урамимо све слике, омогућимо изложбу, одштампамо каталоге. Умјетници су из Новог Сада, Сомбора, Зрењанина, Дрвара и

Бањалуке. Њихове теме инспириране су путевима предака, односно свим оним што нас подсећа на наше претке. Ту имамо портрете знаменитих личности из српске историје, народне ношње, пејзаже, манастире и све што чини културно наслеђе српског народа – истакао је Рујевић.

У музичком дијелу програма, посјетиоци изложбе имали су прилику да чују пјесме и кола из Славоније и Барање, са простора Високе Крајине и Прњавора, као и кола из Старе Србије и околине Врања у извођењу Вида и Милана Вашалића. Милан Вашалић је добитник бројних награда и признања и званично носи титулу чувара народне традиције, а његов син Вид је кренуо његовим стопама у преношењу културног наслеђа потомцима.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

» Станко Родић, Драган Милићић, Ненад Игњатов, Снежана Мандић, Уна Косић, Славиша Рујевић, Мирјана Зечевић, Константин Гушић, Стојан Божић, Бошко Ивић и Владан Николић

У ВУКОВАРУ СМЕТА И БРАНКО РАДИЧЕВИЋ

Иако име пјесника Бранка Радичевића са собом не носи никакве политичке конотације, јер он је рођен и умро у 19. вијеку, некоме ко живи у вуковарској улици која носи његово име је ипак за- сметало па је покренуо иницијативу за промјену назива. О томе је на посљедњој сједници Градског вијећа Вуковара питање поставио градски вијећник СДСС-а Дејан Дракулић.

– Током протеклог периода прикупљани су потписи за петицију која за циљ има промјену имена Улице Бранка Радичевића. Они су нам рекли да је прикупљање потписа текло на потпуно непримјeren начин, да неки грађани на прву руку то нису хтјeli, али да су након одређеног „убјеђивања“ од стране иницијатора из страха једноставно потписали како не би имали проблема и како би изbjegli сукоб. Све то доводи у питање и саму легалност таквог захтјева. Осим тога нејасно је и због чега некоме смета Бранко Радичевић – рекао је Дракулић.

Са иницијативом је био упознат начелник Управног одјељења за образовање, спорт и бранитељ Дарко Димић који је рекао да је његово одјељење вратило петицију иницијаторима с обзиром да није понуђено никакво образложение.

– Не знам колико је људи петицију потписало, могу само да претпоставим да су то учинили сви који у тој улици живе, дакле и они који јесу и они који нису хтјeli да потпишу. Још једном постavljam питање коме смета Бранко Радичевић за кога мислим да би требао да има улицу у центру града, с обзиром на то да је и његова мајка рођена у центру Вуковара, а не на његовој периферији – истиче Дракулић. Он претпоставља да ће даљи поступак ићи у складу са некаквом законском процедуром и да ће у овом случају ипак превладати разум и да ће овај захтјев бити одбијен.

ТЕОФИЛОВИЋИ ОДУШЕВИЛИ ПУБЛИКУ У КИСТАЊАМА

У пренупном кистањском Дому културе одржан је концепт браће Ратка и Рађише Теофиловић који су својом јединственом и ванвременском интерпретацијом музичке културне баштине Балкана разгалили срца бројних Далматинаца пристиглих у Кистање из Книна, Скрадина, Шибеника и Задра, пише портал Срби. хр.

Без пратње и инструмената, уводним ријечима којима описују сваки крај из којег пјесма потиче, њен настанак, интерпретацијом која одише дубоким поштовањем према прошлости, али и садашњости, низале су се пјесме од А што ти је мила кћери, Варај, Лено Магдалено, Видова, Навали се Шар планина, Ђелем, ђелем, које баш никога од присутних нису оставиле равнодушним.

ЉУБАН КЛОБУЧАР, СРПСКИ ПЈЕСНИК У КАНАДИ

Живим у једном САДА, памтећи јуче, зарад неког сутра

Љубан Клобучар је у књижевност ушао давне 1984. Објавио је тринаест пјесничких књига, након многих пресељења и живљења у Хрватској, Црној Гори и Србији, већ двадесет и три године у Канади слаже колаж свога постојања прихватајући искуства кроз која пролази као огледало властите индивидуалности у свијету различитости.

– Имам осјећај да је писање у овоме, само наставак започетога пута у пријашњим живљењима. Сви смо ми вјерујем прије рађања, прегледавши их, потписали уговоре нових постојања а ја, ако се окренем сада унаправ, видим да је мој био да распостирем на својим стазама стихове и енергије за оне који вибраирају на истима.

• Који књиге (аутори) су обиљежили Ваше стваралачко сазријевање?

– Сматрам да су сва дјела, све те творевине нечijих душа подједнако важне у циклусима људских постојања без обзира како нас се оне дотицале. Не бих их дијелио на велика или мала, врхунска или мање тиражна (мада нажалост живим у свијету конкуренције, утвривања и престижа) јер мислим да су нека писана непримјетно у овом живљењу да би била порука неким будућим сјенама далеко иза нас. Сви смо на различите начине пријемчиви на неку пјесму, новелу или сликарски рад, али како рекох све је то само манифестација наших енергија које су мање више пријемчиве на поједина стваралаштва. Волим рећи, сви смо ми пјесници, али неки пишу само за себе и своје душевне близанце.

• Колико је виталан свијет у ком живимо?

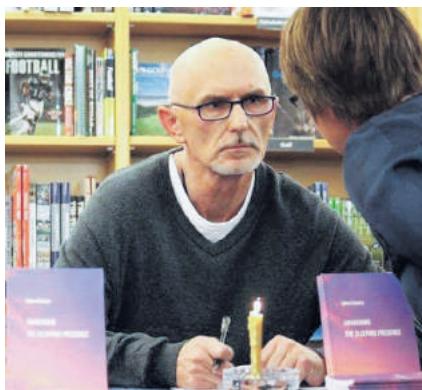
– Мислим да се свијет и све око нас континентно мијењају подложни промјенама. Дан, ноћ, годишња доба, рађање, одрастање, старење, умирање, све су то циклуси промјенљивости ријеке која пролази поред нас. Можемо сједити годинама на обали на једном истоме мјесту посматрајући је видјећемо да се и сами мијењамо баш као и прољећа, лета, јесени и зиме на њеним обалама. И то ме, рекао бих, радује јер какав би био овај свијет да у њему влада царство једноличности. На нама је само да запажамо све око нас, чујемо и видимо потпуно се препуштајући постојећим ритмовима свјесни да смо владари својих мисли и да након издаха у овоме чекају удаси нових свјетова. И ... радујмо се и старењу и дјетету у њему.

• Након немилих догађаја, преселили се се у Канаду. Одласци нису лаки, по- готово ако су принудни, никоме није лако да се укоријени, ма чиме да се бави. Људи у новом прибјежишту имају двије историје, двије географије, два језика. На који начин се се прилагодили овом дуалитету, да ли су стихови начин да их помиријте или, можда, створите неки трећи, нишу од оног што боли?

– Карма. Судбина. Избор. Морање. Хтијење. Све би то могли бити потенцијални извори одговора на Ваше питање у којем се крију многа. Једном написах да је бол пробудио оно најбоље у мени. Касније схватих да то може и радост и срећа. Сви су ти осјећаји некако повезани у универзалном кругу наших збора. Ма гдеје отишли, ма када, ма куда, увијек ћemo срести неке добре душе које су спремне да нам пруже руку или барем упере прстом у коме смјеру крену-

БИЉЕШКА О ПИСЦУ

Љубан Клобучар рођен је 1963. године у Сиску (Хрватска). Објављује поезију од 1984. године у многим књижевним часописима и листовима бивше Југославије. Заступљен је у Антологији српског пјесништва у Хрватској двадесетог вијека у издању СКД Просвјета из Загреба, 2002. године. Живи и ради у Саскатуну (Канада).

ти на животним раскрсницама. Нема успона без падова, висина без долова. То не значи да су најљепши погледи на врховима. Ко зна гледати хармонија га чека и у дубинама. Дакле, рекао бих да су сва ова искушења кроз која сам прошао једноставно била потребна да бих одрастао и ја и ово стихованje што се рађало у дубини срца. Понекад је потребно удаљити се да би човјек боље видио. Изгубити, да би схватио да је све пролазно. Након многих пресељења и живљења у Хрватској, Црној Гори и Србији сада је већ двадесет три године у Канади још увијек „мукотрпно“ слажем колаж свога постојања прихватајући искуства кроз која пролазим као огледало властите индивидуалности у свијету различитости. Наравно, нова земља, нови град, култура, језик и цивилизација донесоше искушења за моју маленкост као и за све који прођоше сличне стазе, али полако прихватајући животне токове пронађох спону између банијских предвечерја и преријских праскозорја. Учим. Одрастам. Пишем. Живим у једном САДА, памтећи јуче, зарад некога сутра. А за то „памћење“ дишне поезија и дисаће и онда када буде не- гдје другде неко ново ЈА.

• Аутор сте тринаест пјесничких књига, шта се у Вашем погледу на свијет и стваралаштво измијенило од прве написане књиге до данас?

– Мада је цијели Универзум саткан у бројкама мислим да су све ове „моје“ збирке до сада објављене у ствари дио једне велике недовршене. Зашто то кажем. Ако прихватимо неминовност да је све подложно сталним процесима промјенљивости у то спада и стваралаштво, тако да и хармонија унутрашњега бића спојена са промјенљивошћу вањских токова значи да се и ток мисли мијења а самим тиме и стварање. Макар то били и ожиљци и боре на лицу, сви су ти знакови пролазности кап у мору вјечности када ћemo у једном тренутку схватити и прихватити да је Исток Запад, а Запад ће Исток бивати.

• Ваша пјесничка књига на енглеском језику се нашла и на листи бестселера, како је дошло до сарадње са канадским издавачем, да ли је такав успех изненадио?

– Сјећам се себе као дјечака који је стидљivo приписивао неке своје мисли вјерјатно ни сам не знајући зашто то чини. Нијака нисам размишљао о објављивању својих мисли које би некако готово незграпно чувао у ладицама своје пролазности. И како то живот замисли или раније поменуте судбе, избори или карме у нашим се животима са разлогом појаве Свјетлоноше или они који нас поуче и воде указујући на најмиријије смјерове стаза испред нас. Оне који нам укажу да оно што радимо или у моме случају запишемо вриједи показати свјетлу времена. И тако ево ту сам. Када се окренем овако „издалека“ обрадује ме чињеница да ме премда већ дugo живим у Канади одређени књижевни кругови као и пјесници у Србији и Црној Гори нису заборавили уврштавајући моје скромно стиховање у Антологије поетских стваралаштава као и стајући иза мојих пројеката објављивања нових збирки пјесама. То је радост за моју душу, а и да није тако и даље бих писао и стварао испуњавајући бит свога постојања. И један једини читалац испуњава сврху слава поруке Универзуза пунога стихова. Такође, радује ме и спознаја да и овдје у Канади постоји одређен број наших писаца који раде и дјелују у складу са својим могућностима и капацитетима удружења којима припадају. Надам се да ће тако бити и даље. Објављивање на енглеском језику је такође мислим дио једнога „вишега плана“. Посебно је задовољство када би ме на књижевним вечерима Канађани поред поезије питали и о мојим коријенима тако да бих одговарајући испунио потпуни круг сврхе стварања у Канади. По питању удружења и помоћи институција књижевним ствараоцима у Канади имам осјећај да је то једнако посвуда односно овисно о снази и пожртвованости стваралаца да се организирају књижевне вечери и објављују поједини пројекти...

• „Истина умива страхове“, стихови су из Ваше пјесме Воли (И ништа крште- но бива, Апостроф), да ли је, уистину, тако?

– И опет, записах једном ... ако је све ово Истина онда Истина ништа није... Сви имамо неку своју подложну у многим ситуацијама и искушењима суду времене. Пјесничка истина је рекао бих брутално искрена. Своја и не мари за вријеме. И лаж је попут Истине крштена а на нама је да изаберемо и просудимо али само себи. У овоме свијету препуноме гријеха чији съједбеници и сами почасто бивамо немамо право суда другима. Онај ко крштава тај и прашта. Своју духовност рођењем донесох у овај свијет религија чувајући је и залијевајући у најсушнија времена.

• Да ли је стварање један од начина спољаје сопства и сврхе?

– Ја јесам свакога трена свога постојања, а стварање је та срж која ме буди или просто тјера да не заспим или поклекнем у овоме свијету требања. Стварање ми помаже да схватим да овде ништа моје није и да голи дођосмо и голи отиђосмо. Стварање је енергија прије и далеко послије тијела у материјалноме свијету где поезија приближава Универзум, додирује времена и мирише цвјетове што никада не вену тамо далеко, далеко иза посљедњих оку виљивих звијезда.

ВАЛЕНТИНА НОВКОВИЋ; КОНКРЕТНО

Уселе Нунић, недалеко од Кистања, од предратних 300 становника, данас их је мање од седамдесет, али село не чине бројке, већ људи, и примери оних који показују како се љубављу и упорношћу може живети чак и у најтежим условима.

Подбочан на штап који му олакшава кретање кроз непроходно, густо растине, Марко Стјеља свако мало баца поглед на стадо овација које његове старачке ноге све теже могу испратити. Година му је осамдесет и шест, а питамо га, држи ли још благо и може ли ходати за овцама.

– Шта друго да се ради? Не ору се виногради, не сеју њиве, нити посла има. Тешко је. Нема младих људи, нити је ко у радном односу. Зато би их сада и продао да имам коме. Не могу више. Здравље ме све слабије служи, а ни баба ми, мислећи на жену, није боље. Ишао бих код деце у Србију, још ово мало, бар да нисмо сами нас двоје – одговара старац кога затекосмо на самом улазу у село Нунић.

Мало је данас људи у Нунићу, констатујемо.

– Нема их никако, а не мало. Та видите ли колико је кућа затворених? Још пар људи у селу који нешто држе, муче се, и то је све што јестало. Некада је било народа, било је и коња, волова, трактора. Било је и посла у Кистањама, орали су људи њиве и радили винограде, а сада дошло да нема никога иничега. Живели смо са пољопривреде и сточарства, а данас од социјалне и малих пензија, а то је све сиромашно – прича нам Марко.

АКО УДОМИМ СТАДО ОДОХ КОД ДЈЕЦЕ

У село Нунић из избеглиштва се, каже, вратио пре више од две деценије. Тада је још био у снази и здравље га је добро служило. Узео је пар овација, временом их „затмено“ још коју више, све до данашњих тридесетак са којима више ни сам не зна шта би. Ни купца за овце није лако наћи, јер није то посао којим баш свако жели и може да се бави.

– Ако ко тражи да би их купио, нека дође овамо. Мени се деца немају где вратити нити имају шта више тражити овде. Тамо имају свој кров над главом, раде, преживљавају. Па ето, ако удомим стадо ићи ћу са бабом код њих. Само чељаде није нигде приспело, посебно под старост, а нас бар има ко гледати ово мало од живота што је остало – помирљиво ће Марко, а онда опет пружа свој штап и тромим кораком одлази за својим овчицама које су се увељико упутиле познатом стазом ка кући.

Сусрет са овом старионом која познаје сваки метар нама непознатог села, не обећаваш баш много, нити ведријих прича ни млађих саговорника. Неколико метара даље стоји путоказ ка засеку Шуше. Путем кроз село не срећемо никога, али на крају истога поново се чује блејање овација. Знак је то да још некога има, да је још неко у стању да хода за овцама. Испред капије са осмехом нас дочекује једно младо женско лице. Зове се Милена Шуша и у Шушама живи са оцем и мајком. Са радошћу нас своје дочекују и позивају у двориште. Ту, на сунцу које се у висинама бори са облацима, са Шушама причамо о њиховој борби за опстанак. Љубица и Јово били су међу првим повратницима у Нунић, а њихова Милена прво српско дете рођено у општини Кистање након последњег рата.

– Ја сам се, заједно са својим родитељима, вратила у Безбрдице 1997. године, само две године након рата. Тада је Јово чуо за мене, он је већ био ту са својом мајком, и сваки дан је долазио док ме није превео овде. Требало му је свега двадесет дана – присећа се са осмехом Љубица, иако до-

» СЕЛО НУНИЋ КОД КИСТАЊА: Породиџе Шуша и Ђалић

ЉУБАВ МОЖЕ И СЕЛО ДА ОЖИВИ

даје да су се у раној младости ипак површно познавали.

Обома је било тешко, али су у нови живот на старим рушевинама кренули заједно, без игде ичега, без посла и помоћи, уз надичење код комшија Хрвата који су им, како кажу, увек излазили у сусрет.

– Нисмо имали услове за живот, али смо се сналазили. Јово није имао никаква примања, мајка му је тек касније остварила право на пензију, док сам ја примала социјалну помоћ. Посла није било, али смо ишли код комшија Хрвата радити на дневницу. Обраћивали смо им баште, винограде, косили траву. Нисмо имали ни механизацију па нам је једна комшиница, Аница Кардум, посудила свој мотокултиватор. Тим мотокултиватором смо фрезали башту и косили њиве њој и себи. Другими када би радили они би нам платили то што радимо, али су нам давали и брашно, шећер, уље, оно најосновније што су и они добијали од неких организација – присећа се Љубица својих првих месец па и године након доласка у Нунић.

РАТ НИЈЕ УНИШТИО КОМШИЈСКЕ ОДНОСЕ

Помешаних осећања данас прича о том периоду доласка у готово пусто село, али и међуљудским односима и комшијској емпатији коју рат и сва зла која је са собом донео, ипак нису успели трајно покидати.

– Како сам је већ била прешла четрдесету годину, а желели смо потомство, због тешких услова живота изгубила сам прву трудноћу. Нисам ишла ни на прегледе доктору, превоз нисмо имали, пешачили смо километрима да обиђемо моје родитеље, и све је то узело данак и завршило трагично.

Знајући све то, комшија Мате Ђлајић из Задра се понудио да нам посуди новац да купимо половни аутомобил, како бих могла ићи редовно на прегледе у Шибеник. Ми смо имали нешто овација, и када смо продали јањиће одмах смо му вратили тај износ који нам је позајмио за ауту. Захваљујући томе родила се 2000. године наша Милена, прво дете након рата у селу Нунићу, али и целој општини Кистање – не скривајући сузе прича Љубица.

Док су Љубица и Јово одлазили радити у пољу, или изгонили стадо на испашу, о Милени је бринула Јовина тада времешна и болесна мајка и њена сестра која је, у кући поред, сама проводила старачке дане. Милена је одрастала сама, без својих вршњака, слушајући приче и савете двеју ба-

задовољан. Уз Јубицу је све било лакше, мало по мало и створили смо довољно за нас, ја сам срећан – кратко ће Јово.

НИКОЛА И МИЛАН НАЈМЛАДИ У СЕЛУ

Недалеко од ове трочлане породице, путем који води поред порушене школе, некадашње трговине, гостионе, необраћених њива које су некада храниле бројна домаћинства и затворених домова у којима више нико не живи, десењију касније упутили су се и Славица Ђалић и Златко Шуша. Вратила их је љубав, љубав је и њих спојила и захваљујући њој Нунић је постао богатији за два дечака, данас најмлађа становника у селу, Николу и Милана.

– Једно време сам живела у Панчеву, па у Београду, а онда сам се 2010. године вратила. Неки би рекли да је то носталгија, а ја кажем да је то љубав према родном крају. Ту сам упознала Златка, и ево већ 13 година смо заједно. Две године касније родио се Никола, а 2016. године добили смо и другог сина, Милана. Добро нам је, нашли смо се, разумемо се и подржавамо у свему и то је оно што је најважније. Да је лако, није. Ни једно немамо сигуран посао. Златко приватно ради кад има посла, кући држимо стоку, радимо мало пољопривреде, ја се бавим децом. Најважније је да смо у својој кући, да имамо своју породицу, а све остало што донесе живот решавамо у ходу. Најмлађи смо у селу, немамо неког друштва у близини, али не оскудевамо у оним суштински важним стварима. Трудимо се да деци обезбедимо оно што им треба, нигде и не идемо без њих, лети их одведемо на море док зими одлазе у школилицу српског језика која се одвија у просторијама једног удружења у Ђеврскама. Треба бити скроман, и захвалан на ономе што имаш – искрено ће Славица Ђалић.

ПРЕДУГ ИЗБЕГЛЧИКИ СТАЖ

Поред свега што нам прича Славица, њен супруг Златко додаје да, без обзира на све тешкоће које живот носи, он једини жали што се и раније није вратио на свој кућни праг. Петнаест година избегличког живота било је довољно да схвати шта му је за срећу довољно.

– Моји родитељи су се овде упокојили након мог повратка, а ја сам остао да сазнавам своју породицу. Овде сам упознао Славицу, добили смо потомство. Данас није лако ни породицу имати, а мени је породица највећа срећа, а онда и то што живим ту где волим, где сам рођен. Мој деда је још 1905. године отишао у свет, обишао и Кину и Јапан, девет година је био у војсци и рођена мајка га није препознала када се вратио, био је морнар на броду и могао је остати било где, али се исто вратио овде и ту засновао фамилију, оставио потомство. Могао сам тако и ја, није ме ништа обавезивало да морам доћи, али сам послушао своје срце и данас знам да сам направио најбољи избор – прича нам поносно и емотивно Златко Шуша.

Данас, док марљиво спрема последње испите на економском факултету, сваки викенд проводећи у Нунићу о којем пише најлепше песме, Милена заједно са својим вршњацима осмишљава пројекте који би, можда, могли да допринесу напретку и некој светлијој будућности њеног села. Више него икада раније, изазов је опстati и остати у том крају где нема ни сигурног посла ни редовних прихода, ни трговине ни комшија у близини, само јака воља и жеља да се часно преживи на овој шкртој земљи Буковици. А да је, уз Шуше, још више Зорица, Котура, Марчинка, Рончевића и Стјелја, и Нунић би, заједно са природом, засигурно живио у ове пролетње дане.

ВАСКА РАДУЛОВИЋ/СРБИХР

ВУКОВАР: СЈЕЋАЊЕ НА ПРОБОЈ СРЕМСКОГ ФРОНТА

Полагањем вијенаца и прикладним говорима, у Вуковару је 12. априла обиљежена 78. годишњица пробоја Сремског фронта и ослобођења Вуковара и околине од фашистичког окупатора.

Антифашисти из Хрватске, Србије, Словеније и Босне и Херцеговине окупили су се испред Спомен-костурнице у Вуковару у којој су сахрањене жртве са Дудика и борци Пете војвођанске ударне бригаде и Црвене армије како би обиљежили пробој Сремског фронта и ослобођење града Вуковара. Програм у организацији Савеза антифашистичких бораца и антифашиста Републике Хрватске и Заједнице удружења антифашистичких бораца и антифашиста Вуковарско-сремске жупаније започео је полагањем вијенаца многобројних делегација и представника антифашистичких удружења, мањинских вијећа и тијела локалних самоуправа. Прије доласка у Вуковар, неколико представника антифашистичких удружења појестило је и Илок.

— Били смо на пријему код градоначелнице, а затим смо положили цвијеће на спомен-костурници борцима Црвене армије, на партизанском гробљу у Илоку, на споменику жртвама усташког терора на Ловци и на партизанском гробљу у Шаренграду — рекао је предсједник Заједнице антифашистичких удружења Вуковарско-сремске жупаније Лазо Ђокић.

За крај програма посвећеног пробоју Сремског фронта, услиједила је академија на којој су присутне поздравили чланови неколико делегација антифашистичких удружења.

Сремски фронт, који је постављен 23. октобра 1944. године како би њемачке јединице задржале напредовање Црвене армије и Југословенске војске како би могле да извuku своје јединице Групе армије „Е“ из Грчке, разбијен је 12. априла 1945. године, а након мјесец дана ослобођена је цијела држава.

ОСКРНАВЉЕНА СПОМЕН-ПЛОЧА СРПСКИХ БОРАЦА И У СЕЛУ ЈЕЛАЧИЋИ КОД КЛАДЊА

Спомен-плоча у знак сјећања на 24 српска бораца и цивила убијена у селу Јелачићи код Кладња, поново је оскрнављена, пети пут од постављања 2011. године. Спомен-плоча је подигнута у знак сјећања на 24 мјештанина које су убили мусиманске паравојне снаге из Кладња и Живинице. Више пута се плоча нашла на мети вандала, али су је Срби, некадашњи мјештани, обнављали. Споменик подигнут 2011. године, рушен је и 2014, а почињоци нису откриви. Снаге тзв. Армије РБиХ су на православну Нову годину 14. јануара 1994. године убile 17 мјештана Јелачића, од којих шесторо старијих и немоћних лица, а преживјели су протјерани.

Село је до рата имало 100 домаћинстава и више од 300 становника.

PTPS

ЗАПИС О ПРВОМ ХРВАТСКОМ МАСОВНОМ ЗЛОЧИНУ ПУБЛИКОВАН ЈЕ У АУСТРАЛИЈИ 1970. ГОДИНЕ

Крвава Бјеловарска крајина

● **Наочиглед југословенских власти, Хрвати су још 1938, а нарочито од 1939. разоружавали Србе, писао је Миладин Вујиновић априла 1970. у листу СНО у Аустралији, чији текст преносимо уз незната скраћења.**

О хрватским злочинима писано је до ста у српској слободној штампи, а и књиге су о томе издаване на српском и страним језицима. Но, нико ни до данас нигде не осуди, већ, шта више, данас су у најприснијој сарадњи: усташе, комунисти и Хрватска сељачка странка у борби против српског народа. Зато сам ријешио да за српске родољубе јавно свједочим, износећи злочине Хрвата које сам видио и преживио у Бјеловарској крајини, а што би употребнило свеукупну документацију о том нељудима.

У сријedu, предвече 16. априла 1941. године, на два дана прије капитулације Краљевске југословенске војске пред силама осовине Њемачком и Италијом, залазило је сунце за пролистале лугове у долини ријеке Чесме, а Бјеловарску крајину, између Билогоре, Калник планине и Мославачке горе, покрише сиво оловни облаци; с првим мраком над Бјеловарском крајином пада тамна ноћ.

Док су српска села гудовачке општине: Мало Кореново, звано Бостон и Мала Србија, Велико Кореново, Гудовац, Прогоре, Раич, Клокашевац, Станчић, Тук и Бреза утонули у нијемо доба ноћи, Хрвати су поставили страже на свим прилазима ријеке Бјеловару и на сви прелазима ријеке Велике од пруге Загреб–Бјеловар до ушћа Велике у ријеку Чесму. По свим поменутим селима Хрвати су поставили страже и запосјели путеве, и те исте ноћи похватали још у постельама 197 Срба и 1 Српкињу Љубицу Проданић из села Доњи Гудовац кућни број 28.

Из села Болч, општина Фаркашевац, одведени су у Гудовац свештеник Бранко Брзин, учитељ Стеван Ивановић, звонар Цркве Св. Недеље у Болчу Јово Шиљак, Ђуро и син му Мисирача, звани Ђаја, отац и брат тршћанске попадије Милке, која је заклана у Трсту 1943. године. С мужем свештеником др Петром Војновићем, богословом сајајске богословије Милорад Шиљак из Шарампова у Болчу ухваћен је у Гудовцу у кући Милана Проданића, свештеник, учитељ и богослов били су сва српска интелигенција у тој околини.

Хрвати су свим похватаним Србима саопштили да их они воде да положе присе-

ту (заклетву) поглавнику и домовини Хрватској!...

Похватане Србе чували су Хрвати у затворима општине, школе и биртији *Ког Мојчана* у Гудовцу.

Док су једни држали блокаду цијеле гудовачке општине, други су копали раку на Гемајди, општинска ливада у Гудовцу, поред лијеве обале Плавнице уздуž друма Бјеловар–Загреб.

Дан је пролазио. Из Загреба је дошао у Гудовац, на позив унијата, Марка Павлешића из Прогоре, поглавников хрватски војсковођа Славко Кватерник.

Чим је стигао Славко Кватерник отпочело је извођење Срба из затвора, везани по двојица заједно и сви заједно између двојице конопцем. Цикош, Хрват Загорац из Раšча у Гудовцу, прочитао је Србима СМРТНУ ПРЕСУДУ у име злочиначке „државе“ Хрватске!

Срби су потjerani на Гемајду. Гонило је на сваког везаног Србина, са сваке стране пута, по два Хрвата са ножевима на пушкама у ставу за клање.

На Гемајди, Славко Кватерник и унијат Мирко Павлешић су да се Стеви Вуксану, јунаку са Балкана, извади живом срце! Јер је Стева био српски добровољац и носилац ордена: двоглави Бели орао добијен у Церској бици и Карађорђеве звијезде са мачевима, добијене на Каймакчалану, где је Стеван био рањен у стомак, држећи лијевом руком да му пријева не испадну, док је десном руком изненадио из бугарског рова живог бугарског официра — капетана и бацио га пред ноге краљу Александру. Краљ Александар назвао је Стеву „јунак са Балканом“, ставио му је Карађорђеву звијезду на груди, а цијели II Гвоздени пук извршио је Стевану Вуксану поздрав у парадном маршу — дефилеу.

Хрватски доглавник питао је Стеву где је му је стајала Звијезда. Стеван одговара: „На српском срцу“. Затим громко узвину: „Живјела небеска Србија!“

Славко Кватерник је био пренеражен, или се прибрао, ипак, и опсовао Стевану МАТЕР СРПСКУ. Стеван Вуксан му, попут Обилића и Принципа, достојанствено и хладно одговара: „Ти никада нећеш убити српског јунака, о коме ће српске књиге писати...“

Кад Стевану извадише срце, Цикош је командовао — ПОКОЉ!

Два тешка митраљеза проламали су дolinу Чесме. Срби су покошени по ногама, а затим рањени клани: недоклани баџани су у гроб, посuti тоном неугашеног креча и многи још живи затрпани земљом! Ср-

бин Ђубомир Швагоња из Малог Коренова — „Мала Србија“; отац три дјетета, тражио је од својих комшија да га живог не сахрањују — али су га они живог у гроб бацили и затрпали! Један Србин из села Брезе, рањен у руку, успио је, под окриљем ноћи, да побегне. Доцније је заклан у свом селу за вријеме рата, када су хрватски војници поклали све старце и бабе.

Сутрадан су Хрвати исти посао обавили у селу Фаркашевцу, пустошћи села: Болч, Доњи Марковац, Иванчани, Вукшићац, Српска Капела, Стара Капела, Хабјановац, Хагањ, Глог, Реметинац, Зворник и Жавниц. Само из села Болча одвели су 30 Срба. Рачуне им је покварила Српкиња дјевојка, ћерка биљежника Гвозденчевића (и данас жива) из Гудовца.

У рану зору 18. априла 1941. године отишла је, по цијену живота, у Бјеловар да затражи заштиту, за Србе, од Нијемаца. Јер Хрвати, огрезли у крв, хтјели су све поклати до српског пилета — дјетета! Говорила је њемачки као интелектуалка. Командант њемачког гарнизона у Бјеловару, непознатог чина и имена, за кога се доцније утврдило да је и он Србин из Лужице, саслушао је дјевојку, па је у борним колима одјуро у Гудовац, 5 километара. Од Бјеловара, видио је раку, крв и креч на Гемајди, узео секцију и одјуро у Фаркашевца. Ту је распустио све Србе да иду кућама. Потом се вратио у Гудовац, пустио из затвора Српкињу Љубицу Проданић, која је чекала покољ са осталим Српкињама.

Нијемац је разоружао око 500 Хрвата. Он је наредио Хрватима да ископају Србе из гроба, што су „независно државници“ без поговора послушали и лешеве ископали. Срби су били на Гемајди поређани као спонље. Овај је Нијемац наредио да се Срби пренесу у црквену порту Цркве Св. Петра у Гудовцу, где су сахрањени у 5 заједничких гробница.

Нијемац је Хрватима одржао говор и рекао: „Двије године сам у рату. Био сам на свим фронтовима на Западу. Овако што нисам ни чуо ни видио...“ Запријетио је да ће све кривце извести пред војни суд. Но, тога је дана de facto призната, од Нијемаца, Независна Држава Хрватска!

Нијемци су покољ Срба у Гудовцу назвали *Усташко дјело код Бјеловара* — што и одговара истини и не. Ако је Хрват и усташа једно те исто, онда је овај назив тачан. Ако поред усташа има и Хрвата, онда злочин најмање припада усташама. Он је самајло дјело Хрватске сељачке странке. Јер син Стјепана Радића, Владимир, писаће у *Новој Хрватској* бр. 135 од 12. јуна 1942. у чланку *Дом и Домовина* съедеће: „У главним стварима, у темељним начелима усташки наук није стварно ништа друго него науч Стјепана Радића“, па наставља, „да се под Поглавником мудрим вођством изводи науч браће Радића“.

У општини Гудовац било је око 2.500 домаћина, од којих шездесет одсто српских. На дан 17. априла 1941. било је ту око 500 усташа и око 1.000 хрватских домаћина. Тада усташка војна формација није ни постојала, те се лако да закључити да је злочин у Гудовцу дјело Хрвата и њихове ХСС, којој су припадали сви Хрвати, изузев појединача, лијево крило Комунистичке партије, средина мачековци, а десно крило усташе.

УСТАШЕ И ХРВАТСКА СЕЉАЧКА СТРАНКА

Из даљих излагања ће се видjetи зашто секретар ХСС Јурај Крњевић није дозвоља-

» Срушени споменик „Гудовчан“ аутора Војина Бакића

» Српске жртве, побијене од стране усташа у Гудовцу 28. априла 1941.

вао, за вријеме рата, да јуgosловенска вла-да осуди усташке злочине, а као предјед-ник ХСС је у блиској и искреној сарадњи са још из рата освештаним савезом уста-ше – комунисти.

Унијат Мирко Павлешић, првак ХСС и лично пријатељ Влатка Мачека и админи-стратора крижевачке бискупије др Јанка Шимрака, организовао је злочин још при-је рата. Он је и даривао креч да се поспе по Србима...

У име ХСС обећао је сваком Хрвату аграрни минимум од 20 јутара обрадиве земље, са једном српском кућом, под усло-вом да се највиђенији Срби покољу. Он је Србе распоредио у 3 категорије: најбога-тије поубијати, средње иселити на Косово (тако су Хрвати звали Србију), сирома-шнијима одсјећи реп, прекрстити на унију.

По овим селима, наочиглед власти 1939, организовани су хрватски сељачки судови. Срби осуђени на смрт поклани су у Гудов-цу, док је Србе у Фаркашевској општини спасао Нијемац. У Болчу је одржано су-ђење Србима у кући Славинића, и пресу-де им нису скриване.

Имање најбогатијег Србина у Гудов-цу, Емила Маргетића, било је додијељено команданту покоља Цикошу, који је био и прије рата командант Хрватске сељач-ке заштите општине Гудовачке. Цикош је лично заклао Емила Маргетића и сина му.

Имање Ђуре Мисираче из Болча било је додијељено шокцу Марку Боговићу, а има-ње Емила Мисираче – Баја из Северина – Мала Србија, Подравцу Зделару. Загорац Никола Писачић из Доњег Вуксиновца, и данас је жив, обилазио је ливаде најбога-тијег Србина у Вуксинцу Милана Пијале, уживава у љепоти Милановог имања и мје-рио од врбе до врбе што ће бити његово – и то обично недјељјом када је био докон! По-дравац се хвалио Ђаји да ће то за који дан бити његово и да Ђаја не треба да се мучи.

И данас, када прођете Бјеловарском крајином, сваки Србин вам може и зна ре-ћи име свог наследника Хрвата, коме још прије рата ХСС обећала његово имање...

Хрватски комунисти каткад спомену и Гудовац. У књизи тзв. Борбени пут 32 ди-визије, кобајаги намијењеној у историјске сврхе, пишу да је народ загребачке обла-сти, где убрајају и Бјеловарску крајину, био од првог дана рата „одлучно антифа-шистички“ настројен...

ЈУГОСЛОВЕНСКА ПОЛИТИКА И СРБИ

Поред криминалаца Хрвата, за злочин у Гудовцу постоје и други кривци – ВИ-СОКА ЈУГОСЛОВЕНСКА ДРЖАВНА ПО-ЛИТИКА, која обезглавила све Србе, те

IN MEMORIAM: У вјечношт отишао пуковник Бранко Бијелић

У петак 21. априла напустио нас је пуковник Бранко Бијелић. Сахрањен је четири дана касније на гробљу Орловача. Из њега су остали ожалошћени супруга Мирјана, синови Синиша и Небојша, унук Петар, снаја Mairead, сестре Мира и Нада, остала родбина и пријатељи.

Бранко је рођен 1947. године у Пјешчаници на Кордуну од оца Ђуре и мајке Миље рођене Станојчић. У свом војеном селу проводи своје прве године живота заједно са сестрама Миром и Надом. Колонизација их, заједно са многобројним Кордунаши-ма, са огњишта одводи у непознато, у Бачко село Кљајићево у околини Сомбора. Управо у Кљајићеву завршава основну школу.

Своје школовање наставља у Београду уписујући Машинску школу.

Родитељи и сестре се враћају на Кордуун, у Карловац, док Бранко уписује Војну академију у Београду. Као успјешан и марљив полазник Академије успјешно је завршава и добија чин потпоручни-ка рода артиљерије. Као перспективни официр бива премјештен у Задар где је распоређен за наставника у Артиљеријском центру.

У Задру се и оженио Мирјаном Рајшић са којом добија синове Синишу и Небојшу.

Иако је своје гнијездо није забо-равио ни своје родитеље те је често био на релацији Задар– Карловац, да би му се након извјесног времена испунила жеља те се враћа у завичај и добија намјеште-ње у Карловцу.

Недалеко од Карловца у Церовцу, Бран-ко гради кућу у коју улаже све своје уми-јеће и знање.

Као официр прошао је од формације ко-мандира вода до начелника штаба бригаде.

Љубав према завичају, свом народу по-казао је и тако што је међу првима деведе-сетих био на располагању у организовању одбране Кордуна, али и шире територије.

Све те ратне догађаје, а посебно несрећ-ни исход доживљава врло емотивно, те му се и здравље нарушува.

Након рата неколико година је живио у Нишу, након чега се сели за Београд где је у насељу Кумодраж саградио кућу и ве-ћину радова изводи сам.

Пријатељи Бранка Бијелића кажу да га се сећају као доброг, вриједног и осјећај-ног човјека.

Био је и активан члан Удружења 8. кор-дунашке ударне дивизије као и активан члан Завичајног клуба Кордунаша и Бо-раца Кордуна. Затим, био је члан голуба-ра Клуба Авала који су приликом сахране на гробљу у његову част пустили 5 бијелих голубова. Слава му!

ДРАГАНА БОКУН

Обиљежена 81 година од убиства Срба у Бијелом Потоку

Сваке године, другог дана Вајкса, оби-љежава се страдање 54 српска цивила, који су на Вајкшњи понедељак 1942. године убијени у усташком покољу у бања-лучком насељу Бијели Поток. Потомци жртава кажу, њихове најмиљије су прије 8. годину убиле комшије Хрвати, а о свире-пости злочина за који нико није одговорао најбоље свједоче жене и дјеца, који су уби-јени само зато што су били православни.

81 годину брда у Бијелом Потоку није-мо свједоче о свирепом усташком злочи-ну за који нико није одговорао. Другог дана Вајкса 5. априла 1942. прво су дошли до породице Вујасиновић, коју су убили без испаљеног метка. Послије су убили и Гојевиће, а онда Милинковиће, њих 31.

– Брата од годину дана су заклали, од-сјекли су му главу – од годину дана. Шта је дијете било криво? Овдје ми је заклана сестра од 20 година која је молила усташу да је не убије, али он је узео пушку и уда-рио је кундаком у прса. Она је пала и он ју је заклао – каже Бранко Милинковић предсједник Удружења породица, пото-мака и поштовалаца жртава усташког те-рора Бијели Поток.

Дошли су да нам честитају Вајкса и ка-жу да не бринемо. То су биле наше комши-је Хрвати из насеља Дебељаци, каже Брајко Адамовић, којем су усташе убили 13 чла-нова породице.

– Ујутро на Вајкса затекли су већином дјецу и жене, остали стари су били код стое-ке и спремали се за вајкшњи ручак, ко се нашао тога су и убили. О томе се послиje

није причало. Ја сам ишао у школу у Де-бељаке и ни у једним књигама не пише о покољу, ни о чему се није смјело прича-ти, а све због братства и јединства, а ко је год прича завршио је на суду – навео је Адамовић.

Уочи сваког великог празника Србин служи парастос. Свако црвено слово у ка-лендару крвљу је писано – поручено је на обиљежавању годишњице од злочина у Би-јелом Потоку. Заборавити се не смије да су у свега неколико сати, без испаљеног мет-ка – ножевима, крамповима, маљевима, уста-ште мучки убили 54-оро Срба.

– Нема периода у било ком периоду 20 вијека да наш народ није морао да пролази највећа могућа страдања, од Првог, Другог свјетског рата, па и ево посљедњег Од-брамбено-отаџбинског и да није било по-дvigа и жртве нашег народа данас не би-смо били своји на своме – рекао је Драшко Станивукoviћ градоначелник Бањалуке.

Предсједник Скупштине града Бања-лука Љубо Нинковић поручио је да су ово врло важни догађаји којима се шаљу по-руке нашег мира.

– Али, исто тако да не смијемо да за-боравимо све жртве из било ког рата, по-готово када се ради о невиним жртвама – додао је он.

Невине жртве су сачуване од заборава 2002. изградњом споменика у Бијелом Потоку уз помоћ власти града Бањалуке, и од тада сваке године се организује парастос и полагање вијенаца на ово спомен- обиљежје.

ПТРС

**АПРИЛ 1970, АУСТРАЛИЈА
МИЛАДИН ВУЈИНОВИЋ**
**ПРВИ ХРВАТСКИ МАСОВНИ ЗЛОЧИН, СЛУЖБЕ-
НИ ГЛАСНИК, АДЕЛЕЈД - ЕДВАРДСТАУН,
ДУЖНА АУСТРАЛИЈА, 10. Мај 1970.
ОРГАН СНОУ У АУСТРАЛИЈИ
ИЗВОР: СТАЊЕ СТВАРИ**

ОДРЖАНО 8. ВЕЧЕ СЛАВОНАЦА У БЕОГРАДУ

СЛАВОНИЈО НЕК ТИ ИМЕ ТРАЈЕ, МИ ЧУВАМО ТВОЈЕ ОБИЧАЈЕ

УИншерхоливуду у Београду, 8. априла одржано је 8. Вече Славонаца у организацији Удружења Славонија у срцу. Ово вече дружења, игре и пјесме има за циљ да отрѓне од заборава културне вриједности Славоније. Да сачувају сјећања на традицију српског народа која се вијековима развијала на просторима папучких брда.

Многобројни гости ове вечери, њих преко 600 могли су да уживају у обичајима, ношњи, да заиграју криво коло, тараban и логовац и запјевају бећарац. Све је то непропијено културно и идентитетско благо Срба из Славоније.

На самом почетку официјелног програма чланови Удружења Славонија у срцу приказали су сегменте из славонских сватова.

Госте је поздравио предсједник Удружења Миодраг Жарковић не кријући задовољство што су се Славонци и пријатељи Славоније и ове године окупили у оволовиком броју.

– Трудимо се да у свом дјеловању сачувамо културне вриједности са подручја Западне Славоније, али наше активности имају и хуманитарни карактер.

Жарковић је позвао и госте који су дошли из завичаја, из Дарувара, затим госте из Бањалуке, Пакраца и Слатине, као и наше земљаке који су дошли из дијаспоре.

– Вечерас смо сви овде исти, дошли смо с циљем да се провеселимо, пјевамо и играмо до јутра уз наш оркестар *Нон стой бенд*.

Сваке године ради виђен гост на славонским вечерима је и предсједник Савеза Срба из региона и народни посланик Миодраг Линта који је поручио да му је велика част и задовољство да присуствује овој величанственој манифестацији.

– Срби из Славоније и прекодрински Срби дају велики допринос друштвеном, економском, културном, просветном и сваком

» Миодраг Жарковић и Милена Жарковић

другом развоју наше мајке Србије. Воле без резерве своју мајку Србију и желе да она буде јака, богата, моћна држава у којој институције на озбиљан и одговоран начин решавају бројне проблеме грађана.

Међутим, Славонци и остали Крајишници апелују од своје мајке Србије, наводи Линта, да обрати пажњу на одређена питања и проблеме са којима се сачувају од стамбеног питања више од 12.000 прогнаничких породица који су и даље подстанари, да се покрене суштински дијалог о решавању бројних имовинских, стечених, статусних и других права, да се кончано признају припадници војске и полиције Републике Српске Крајине, те да се заштите српски борци које прогони хрватско и муслиманско правосуђе и још многа друга питања.

Предсједник општине Земун Гаврило Кочачевић каже да је импресиониран бројем гостију на Славонској вечери.

– Посебно бих истакао транспарент на којем пише: „Славонијо док ми име траје

» Завичајно удружење Славонија у срцу приказало је славонске обичаје Срба из Славоније

ми чувајмо твоје обичаје”, и док год чувате обичаје из Славоније, Барање, Баније, Кордуне, Срема, Лике, Далмације живјеће овај народ. Зато вас молим да све ваше младе, чланове породице, добро научите одакле су, ко су им ћедови, ко су им праћедови и одакле су потекли јер све је то дио наших живота. Не треба никада да заборавимо ни ко смо, ни шта смо, ни одакле смо.

Иако је вријеме поста, парох даруварски Ђорђе Остојић обратио се Славонцима и њиховим пријатељима уз апел да док чланови Удружења Славонија у срцу играју и пјевају обрате пажњу јер имају прилике да много тога науче од њих.

– Није Славонија у јелу и пићу, већ јесте у нашим обичајима. Овде је позван епископ славонски Јован, који вас све из срца поздравља, али због поста није у могућностима да дође. Подржава вас и жели да и даље чувате обичаје и Славонију своју, не само овдје у Београду и у Србији, која јесте наша мајка, већ да долазите и обилазите своју Славонију и тамо се веселите. Велика ми је радост да овде срећем и људе који и даље живе у Дарувару и који су дошли да кажу и покажу да смо живи, да нисмо изумрли. Ваше је да помогнете да тако буде и у будућем. Размишљајте о томе, ако Славонија умре нећете је сачувати само у *Иншерхоливуду*.

Славонци су били вриједни у протеклом периоду па су чланови Удружења, посебно Никола Додош и Мирко Русмир заједно са Сњежаном Станишић прикупили 4.000 бећараца. Они ће бити објављени у књизи *Бећарац Срба у Задагној Славонији*. Књига је завршена, али да би се одштампала треба да се прикупе средства за штампу. Тако да свако ко жели да помогне штампање ове вриједне књиге треба да се јави Удружењу Славонија у срцу.

Чланови Удружења су на улазу у салу поставили и донаторску кутију, како би се и овом приликом прикупљала средства за светиње у Славонији.

Гости на Славонској вечери су били и Славонац, предсједник Организационог одбора *Крушедолских звона* и Завичајног клуба *Славонија* из Инђије Вељко Вукелић, предсједник Удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније Мирољуб Ковјанић, предсједник Завичајног удружења Кордунаша, потомака и пријатеља Кордуна Петар Шаула, Богдан Гутеша *Ком ћеј*, Лила Ражњатовић из Удружења српско-македонског пријатelства.

Гости су могли да купе томболе које су донирали спонзори: генерални спонзор *Ајропојук Шид* на челу са Брацом Богатићем, *Трофеј комери* и Миодраг Жарковић, *Naai (Naai)*, Аутоцентар *Tutto* и Предраг Миркаловић, *Славонија у срцу* Београд, Месара Славонац, Ранка Јанковића, Собе *Радунковић* Врдник власника Мирољуба Радунковића, Аутоцентар *Вучковић* Горана Вучковића, Боро Жарковић из Београда, Миленко Жарковић из Љубовије, Милан Мильанић из Београда, Аутоперионица *Новак Лукић*, Технички преглед *Јован Бусије*, Ресторан *Иншерхоливуд* Београд, Музички оркестар *Нон стой бенд*, Фризерски салон *Нена Земун Сњежана Станишић* и сви чланови Удружења Славонија у срцу.

Најсрђеније руке био је Ранко Продановић освојивши чак двије прве награде, прву 7 дана за двије особе на Златибору у апартманима *Резиденц* (спонзор *Ајропојук*) и другу телевизор андроид *Тесла*.

Ово весело дружење је камером забиљжио Милан Јовановић из Студија Јовановић – Кордун из Бусија.

ДРАГАНА БОКУН

Весело на дружењу мјештана славонских села Маџуте и Шпанат

Да Маџућани не заборављају своје село показали су и ове године окупивши се 22. априла на 15. вечери завичајног дружења мјештана села Маџуте у ресторану *Анђела* у Борчи. Организациони одбор на челу са Бором Ратићем побринуо се да све буде на врхунском нивоу.

Ове године су се удржили са мјештанима села Шпанат који су обиљежавали своје 11. завичајно окупљање. Окупило се око 200 земљака.

Боро Ратић је поздравио госте, своје Маџућане, и пожелио им лијеп провод, да се кроз пјесму и игру присјете свог родног краја. То је исто учинио у име Организационог одбора села Шпанат Драган Милошевић.

На велико задовољство Славонаца, сваке године, из родног

краја дође парох слатински Драган Гаћеша.

– Велико ми је задовољство бити овде са вама. Преносим вам поздраве епископа пакрачко-славонског Јована. Поздраве вам доноси и из Маџуте и Шпаната. Прије неки дан сам био у Маџутама, а сутра ћу бити у Шпанату. Нажалост, у Маџутама више нема никога од на-

ших људи, али имамо цркву која свједочи о вама. Нешто боље је у Шпанату где има пар кућа наших домаћина који ме дочекују и организују тамо са мном разна славља.

Позвао је све присутне да се у што већем броју окупе у порти Храма Успења Пресвете Богородице у Маџутама, 28. августа, на Велику Госпојину. Храм је сагра-

ђен прије 331 годину, а запаљен на православни Божић 1942. године и већ 81 годину стоји без крова и одолијева времену.

Ово вече је познато и по богатој томболи која је коштала свега 100 динара, па не чуди што је распродато преко 1000 листића. Најсрђенији су могли добити печену јагње, печену прасе, телевизор и бројне друге награде. Све те

богате награде обезбиједе управо мјештани ова два села.

Орила се пјесма *Ова ми је стајаја најмилија, ог Маџута па до Ђералија...* Гости су до касних сати уживали у славонској пјесми и плесу. За одличну атмосферу по-бринуо се изврстан *Нон стой бенд*.

Средства која остану послије томболе организатори увијек уплате у хуманитарне сврхе.

Маџуте припадају општини Воћин, а прије рата припадале су Подравској Слатини. Шпанат се налази у општини Сопје.

Оно што радује је да сваке године долазе млади. Јубав пре-мајка Славонији, према брђанској наслједи су од својих родитеља. Само тако се може сачувати сјећање на завичај преносивши га са колјена на колјено.

ДРАГАНА БОКУН

ЕНТУЗИЈАЗАМ КОЈИ НЕ ЈЕЊАВА - НЕНАДУ АБРАМОВИЋУ ПОВЈЕРЕН НОВИ МАНДАТ

ДЕЦЕНИЈА РАДА УДРУЖЕЊА ЗАВИЧАЈ

У сали Општине Звездара 1. априла одржана је 6. редовна, изборна и свечана Скупштина Удружења избјеглих и расељених Завичај која је започета химном Србије и Крајине у извођењу Виде Зец, након чега је скуп благословио Јереј Јован Јефтенић из Цркве Светог Великомученика Пантелејмона из Миријева.

Предсједник Ненад Абра- мовић је од чланства добио повјерење и нови мандат што су поздравили и бројни гости и пријатељи овог Удружења.

Предсједник Скупштине општине Звездара Владан Јеремић је навео да то што Удружење Завичај траје већ десет година је потврда да се вриједности и принципи којима се руководе у свом раду и текако вреднују.

– Имали смо неколико заједничких активности и драго ми је да ГО Звездара јесте ваш други дом, онако који никада нећете напуштати.

Предсједница Удружења за очување културне баштине Дах Драгана Вујасиновић је нагласила да је Абра- мовић увијек на располагању својим сународницима.

Подршку Завичају дао је и Миле Боснић, предсједник Удружења Краишника из Панчева.

– Драго ми је да је Абра- мовић успио успоставити тако лијепе односе са органима власти где се поштује да ми овде живимо, радимо и гласамо.

» Ненад Абра- мовић и Владо Новаковић

» Владан Јеремић

Из Новог Сада дошао је Драгомир Лалић из Отаџбинској покрета који је истакао да завичај не смије бити заборављен.

– Заборав и нестрапљење је највећи гријех који се може десити нама Краишницима и ми сигурно не смију бити нестрапљиви – рекао је Лалић и додао да ће дати Бог да сва краишска удружења има-

ју унију, или секцију младих који ће за коју годину наставити истим путем.

Милан Жунић предсједник Координације удружења избјеглих и расељених у Републици Србији рекао је да је Координација чији је члан и Удружење Завичај једна породица која заједно ради за добробит оних које представљају.

– Удружење Завичај иза себе има на стотине акција које су завршене. Велики су борци и желим им да се сле-дећих десет година овде на- лазимо.

Поздравни телеграми су стигли од удружења из дијаспоре, од Српског националног савеза, Српског омладинског кола из Чикага, Српске православне омладине Инсбрук, Српског националног вијећа Викторија...

Предсједника Удружења

Будимо људи Батајница Владо Новаковић поклонио је предсједнику Удружења Завичај Ненаду Абра- мовићу грб који је владика славонски Јован освештао, док су из Удружења Завичај Новаковићу дали медаљу.

Предсједник Удружења Завичај Ненад Абра- мовић је сумирао протеклих 10 година рада Удружења.

– Када смо починијали обе-ћали смо да ћемо сву енергију усмјерити да поправимо положај избјеглих и расељених, бораца ратова деведесетих, ратних војних инвалида. Рекли смо да нећemo ћутати о злочинима почињеним над нашим народом, јер смо дуго ћутали, о Јасеновцу, о Пагу, Јадовну, ћутали смо о Кошарама, о Паштрику, Олуји и Блеску.

Абра- мовић је истакао да Удружење очекују нови изазови и да ће се и даље организовати манифестације које имају за циљ окупљање и очување традиције, али и бескомпромисну борбу за достојанство краишских бораца и ратних војних инвалида.

Замјеница предсједника Скупштине Удружења Завичај Драгана Абра- мовић Дринић је водила Скупштину до избора новог предсједника Скупштине.

У културно-умјетничком програму наступиле су мушка и женска пјевачка група Културне заједнице Крајине.

ДРАГАНА БОКУН

ПРИЗНАЊА ЗАСЛУЖНИМА

ПЛАКЕТЕ СУ ДОБИЛИ: Секретаријат за социјалну заштиту Града Београда Милица Станковић, Илија Стојаковић, Тања Бенак, Миладин Јовановић (основач Удружења Завичај), предсједник Општинског одбора Гроцка Небојша Јовановић, Неша Алексић, секретар Јован Чакаревић, Раде Иветић, Милован Зупковић, Желько Бенак, Милан Жунић, Богосав Спасић, Велимир Вељо Спасић, Сања Шараба, Мирјана Пожар, Драган Тинтор, Драгана Абра- мовић, Ненад Абра- мовић.

МЕДАЉЕ: Адам Нишевић, Раде Ивановић, Радмила Вујичић, Ана Гуц, Драган Ковачевић, Бисерка Алексић, Раденко Ранитовић, Боро Перић, Милан Дрча, Слободан Лукић, предсједник ГО Владан Јеремић, Иван Дабић, Миле Боснић, Драгомир Лалић, Драгана Вујасиновић, Драгица Бабић, Иван Гуц и Славиша Ђукић.

ЗАХВАЛНИЦЕ: Предсједник ГО Владан Јеремић, Цено Михајлов, Срђан Јанковић, Биљана Биба Јовановић.

ДУГА ЛИСТА ГОСТИЈУ

Водитељка програма Драгица Бабић поздравила је госте: директора Поште Србије Зорана Ђорђевића, предсједника општине Звездара Владана Јеремића, предсједницу Скупштине општине Гроцка Весну Дамјановић, изасланика предсједника општине Гроцка Радета Иветића, Удружење ветерана Црвене беретке, Драгомира Лалића из Отаџбинског покрета, Удружење за очување традиције Дах, Завичајни клуб Кордунаша – Слободана Шарца и Душка Дејановића, Удружење војске и полиције Републике Српске Крајине, Удружење слијепих и слабовидих особа са инвалидитетом Гледамо срцем, Удружење Краишника Србије на челу са Милом Боснићем, Удружење Краишника Обровац, Удружење жена Косова и Метохије, Иницијативу младих Косова и Метохије, Удружење пензионера Мали Мокри Луг, Удружење Болеч.

ЛИЧКО ВЕЧЕ СРБЉАНА

» Доминика Радаковић и Диана Клапаревић

Окупљања Личана из Срба и околине је традиција дуга већ 20 година. Након 3 године паузе, због пандемије корона вируса, Личани су се коначно окупили 8. априла 2023. године у ресторану Kengur Resort на Алтини. Организацију ове свечаности спровели су у дјелу млађи чланови ЗКЛ Срб.

Ова манифестација представља богату и разнолику културну баштину личког краја. У склопу традиционалне личке вечери, гости су уживали у различitim културно-умјетничким садржајима, као што је наступ КУД-а Ђирило и Методије са Бусија, који чине млади нараштаји Срба Краишника.

Поред тога, била је ту и рецитација ро- долубиве пјесме Зашићо пишишем, коју је написала беглучанка Љиљана Пилиповић Карановић. Уз богат садржај програма, присустви су се забавили уз томболу, где су се на поклон добијали аутентични лички реквизити, направљени од дрвета, као што су коса, виле, грабље, лички котај за ракију, чутура и др.

А да се култура и хуманитарни рад могу повезати како би се постигао заједнички циљ, организована је аукција, где су се гости надметали за куповину тамбура, а затим и кубуре. Сви заинтересовани подржали су новчано пројекат. Донације су награђене предивним фотографијама Срба

» Србљани су дохватили микрофоне и отпевали сплет краишских пјесама

и околине, које је забиљежило оштро око Стефана Војновића, младог Личанина који живи и ради у Срби.

Новац од аукције усмјерен је за едукативно-туристички пројекат КУК младе Србљанке Невене Јелаче. Пројекат је започет у сарадњи са Удружењем Биошћа Загреб и подразумијева сређивање околине Склопа, предивног водопада у Срби, прављење стазе до видиковца Кук и постављање стола и клупа на врху. Цијелом дужином стазе биће постављене табле са сликама и главним описом биљних и животињских врста карактеристичних за поднебље.

У плану је низ едукативних радионица за дејцу предшколског и школског узраста, које ће бити организоване већ од овог лета.

До краја вечери, гости је забављао сјајни пјевач Бранко Полић, члан бенда Аце Чутаје.

Завичајни клуб Личана Срб има жељу да ангажманом помогне људима из свог краја. У плану је обиљежавање Дану устанка у Другом свјетском рату, у духу сjeћања на храброст и страдање недужног становништва, који је трпио геноцид од стране усташа и коначно пружио отпор 27. јула 1941.

ДИНАНА КЛАПАРЕВИЋ

**СРБИЈА ДА УПУТИ ПРОТЕСТ
ХРВАТСКОЈ ЗБОГ ПРОГОНА
СРБИНА ВОЈИСЛАВА
БУЗАКОВИЋА**

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта позива министра спољних послова Ивицу Дачића да упути најоштрији протест Хрватској због прогона српског борца Војислава Бузаковића. Војислав Бузаковић, родом из Петроваца код Вуковара, је 31. марта изручен из Ирске у Хрватску по хрватској потјерници јер је наводно починио ратни злочин против цивила у свом родном мјесту.

Србија треба да захтјева од Хрватске да коначно престане са понижавањем и прогоном бивших припадника оружаних снага СФРЈ и Војске и полиције Републике Српске Крајине који су се часно и храбро борили за свој народ и државу.

Поред тога, Србија треба коначно да почне пружати стручну, правну и финансијску помоћ српским борцима које прогони хрватско правосуђе.

Све чињенице јасно говоре да је хрватско правосуђе у функцији хрватске државне политике и да има селективан приступ у процесуирању ратних злочина. Циљеви монтираних судских поступака против српских бораца јесу застрашивање, одварања од одласка у свој завичај и оправдање лажног мита о Домовинском рату према коме су Срби агресори и злочинци, а Хрвати ослободиоци и жртве.

То, између осталог, потврђују подаци ДИЦ Веритас да је на основу међународних потјерница које је расписао Биро Интерпола у Загребу, широм свијета до сада ухапшено 185 Срба. Поред тога, у хрватским затворима се због наводних ратних злочина налази 29 српских бораца, од којих је 16 правоснажно осуђено, док су остали под истрагом, оптужбом или чекају правоснажност пресуде.

**БОШЊАЧКИ ПОЛИТИЧАРИ
НЕ ОДУСТАЈУ ОД ОТИМАЊА
ИМОВИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
И РУШЕЊА ДЕЈТОНСКОГ
СПОРАЗУМА**

Бошњачки политичари не одустају од отимања имовине Републике Српске с циљем даљег рушења Дејтонског споразума и стварања унитарне Босне и Херцеговине, онакве какву је замишљао Алија Изетбеговић, истиче предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

У тој функцији је и антидејтонска изјава коју је потписало осам бошњачких политичких представника из Федерације БиХ о државној имовини. У наведеној изјави су навели да Тужилаштво БиХ и остали надлежни органи БиХ морају процесуирати одговорна лица која најављују да ће наставити књижење те имовине на Републику Српску.

У Уставу БиХ односно у Анексу четири Дејтонског споразума јасно пише да имовина припада ентитетима, а не Босни и Херцеговини. Република Српска треба да се упорно правним и политичким средствима бори за досљедно поштовање Устава и дејтонског система у БиХ. Никакве политичке одлуке Уставног суда БиХ и наметнути закони Високог представника, а камоли изјаве бошњачких политичара, не могу бити из нада Дејтонског споразума који има карактер међународног уговора.

ЛИНТА: СРБИЈА ДА УСВОЈИ РЕЗОЛУЦИЈУ О ГЕНОЦИДУ НАД СРБИМА У НДХ И ОСНУЈЕ МЕМОРИЈАЛНИ ЦЕНТАР

Поводом 82 године од оснивања геноцидне Независне Државе Хрватске предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта тражи да Србија усвоји Резолуцију о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ, оснује Меморијални центар геноцида над Србима у НДХ и одреди Дан сjeћања на српске жртве геноцида НДХ. Циљ предложених мјера јесте да се на систематски начин његује култура сjeћања и коначно започне праведна борба за признавање геноцида над нашим народом у међународној заједници.

Линта подсећа да је 10. априла 1941. године основана геноцидна Независна Држава Хрватска чији је концепт био смисљен и планиран геноцид над српским народом. Концепт се спроводио под паролом да трећину Срба треба побити, трећину покатоличити, а трећину пртјерати. Злочин геноцида у НДХ по својим размјерама је раван Холока-

усту који је нацистичка Њемачка извршила над Јеврејима. Усташки геноцид у НДХ вршен на најбруталније и најсвирепије начине, углавном „ручно“ (користећи 57 метода убијања) ножевима, маљевима, сјекирајама, специјалним сечивима од којих је најпознатији „србосјек“) и др.

Линта истиче да је злочин геноцида извршен кроз систем

концентрационих логора смрти, као и масовним покољима изван њих. У НДХ је страдало око милион Срба. Једино су у НДХ постојали концентрациони логори за истребљење дјеце. Велики број стратишта на којима су жртве овог геноцида биле мучене и убијане и масовне гробнице у које су бащане до данас нису на ваљан начин обиљежени и заштићени. То-

ком провођења овог геноцида око 250.000 Срба је било принуђено да се, зарад спаса голог живота, одрекне своје православне вјере и под присилом и смртном пријетњом прихвати католицизам.

Линта истиче да се хрватски народ није суочио са својом усташком и геноцидном прошлостшћу. У Хрватској се усташе називају хрватским патриотама и борцима за слободу; фабрика смрти Јасеновац се назива радним логором; логори за српску, ромску и јеврејску дјецу у Сиску и Јастребарском се називају прихваталиштима, усташки поздрав „За дом спремни“ се сматра старијим хрватским поздравом; Хрватски сабор је покровитељ комеморације убијеним усташким зликовцима у Блајбургу, слободно се штампају и промовишу књиге које величају НДХ и усташки режим; више од 30 улица носе имена усташких званичника или јавних личности које су биле близске режими и други примјери.

ПРИЈЕДЛОГ ДА СЕ 10. АПРИЛ ПРОГЛАСИ ЗА ДАН СЈЕЋАЊА НА ГЕНОЦИД НАД СРБИМА У НДХ

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта предлаже државним органима да се 10. април прогласи за Дан сjeћања на геноцид над Србима у Независној Држави Хрватској. Главни разлог јесте чињеница да је оснивањем НДХ 10. априла 1941. године започела реализација дуго припреманог Плана истребљења и уништења српског народа огњем и мачем на читавом подручју данашње Хрватске, БиХ и Срема све до Земуна с циљем стварања етнички чисте Велике Хрватске без Срба.

Сваког 10. априла читава Србија би требало да застане на двије минуте. Сирена-ма, црквеним звонима, стајањем у мјесту

и комеморативним скуповима одала би се почаст српским жртвама геноцида у НДХ. Грађани би стајали у мјесту на улицама, радним мјестима, домовима, балконима, кафићима, ресторанима и др. Такође, аутомобили, аутобуси и камиони би се заустављали на путевима и возачи би излазили из њих и стајали у мјесту.

У основним и средњим школама на тај дан би се организовао посебан школски час у циљу упознавања ученика с извршеним геноцидом над Србима у НДХ. Такође, тога дана би радио и ТВ станице емитовале програме на тему геноцида. Након сирена, црквених звона и стајања у мјесту требало би да се одржи државна церемонија

обиљежавања Дана сjeћања на српске жртве геноцида у НДХ. На овај начин држава Израел сваког 18. априла обиљежава Дан сjeћања на жртве Холокауста.

Линта подсећа да је Законом о државним празницима у Републици Србији 22. април установљен као Дан сjeћања на жртве Холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату. Дан сjeћања се обиљежава у спомен на 22. април 1945. године и пробој групе логораши из концентрационог логора смрти у Јасеновцу – Доња Градина. Међутим, у Србији још увијек није установљен дан који је посвећен посебно сjeћању на српске жртве геноцида у НДХ.

Након састанка Брнабић и Пленковић: Коначно да почну да се рјешавају бројна питања прогнаних Срба

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта тражи да коначно почну да се рјешавају бројна питања прогнаних Срба након разговора предсједнице Владе Србије Ане Брнабић и предсједника Владе Хрватске Андреја Пленковића у Загребу. То су повратак отетог и узурпираниог пољопривредног земљишта и друге имовине, надокнада новчане штете за отета станарска права и уништене српске куће, викендице и пословне просторе, исплата

заосталих и неисплаћених пензија пензионерима и њиховим наследницима, признање радног стажа, бесправна сjeча и крађа шуме, процесуирање одговорних за ратне злочине, питање несталих и друга питања.

Линта истиче да је веома важно да преостали Срби у Хрватској почну уживати сва права која им гарантује Устав, закони, међународни и међудржавни уговори. То, између осталог, значи да Срби слободно могу да уче и користе српски језик и ћирили-

цу, да се запошљавају у државном и јавном сектору, да се слободно користе ћирилично-латинични називи мјesta, институција, улица и тргova као што је то случај у Србији, да се слободно обиљежавају мјesta страдања Срба, да се врати отета и узурпирана имовина, да се обнавља инфраструктура. Поред тога, јако је важно да Срби више не живе у страху и грчу и да не морају да крију свој национални идентитет, посебно у хрватским градовима.

Тужилаштво Србије да процесуира планско убиство 181 Србина у Мркоњић Граду

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта позива Тужилаштво за ратне злочине Србије да покрене истрагу и подигне оптужницу за звјерско и планско убиство 181 Србина у Мркоњић Граду.

Прошло је 27 година од отварања масовне гробнице у Мркоњић Граду из које су екхумирани посмртни остаци 181 српског цивила и борца убијених од стране Хрватске војске и ХВО-а 1995. године а за овај монструозни злочин још нико није одговарао.

У питању је највећа масовна гробница српског народа у

Републици Српској из протеклог Одбрамбено-отаџбинског рата. Међу њима је био 81 цивил, од којих 10 жена, 97 бораца Војске Републике Српске и три припадника Министарства унутрашњих послова, а у мањим гробницама на подручју ове општине пронађено је још 176 тијела.

Линта сматра да је крајње вријеме да Србија оснује Меморијални центар српских жртава на простору бивше Југославије с циљем да се покрене активна дипломатска, правна и политичка борба за истину о страдању нашег народа деведесетих година прошлог вијека.

Српско тужилаштво ћути на плански прогон и убиства Срба у Задру и уништавање њихове имовине

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта подсећа да су се навршиле 32 године од Задарске кристалне ноћи односно планског уништавања српске имовине и прогона и убиства Срба у Задру. Dana 2. маја 1991. године више од 2.000 хрватских шовиниста и екстремиста кренуло је у рушилачки и варварски поход на српску имовину по узору на нацистичку Њемачку и уништавање јудовске имовине и то у по бијела дана. Били су наоружани пиштолима, палицама, моткама, шипкама и камењем и пјевали су усташке пјесме и узвикивали усташке пароле. Међу њима је био и један број униформисаних полицијаца који су употребили велику количину експлозива. Важно је нагласити да је Србима у Задру и окolini недјељама раније пријеђено на улицама, путем телефона и слањем писама на кућне адресе. Јавна је тајна да су мјесецима раније локални

одбори ХДЗ-а састављали спискове српских кућа и осталих објекта које треба порушити.

Линта наводи да је током 2. и 3. маја 1991. године у Задру и околини уништено око 200 српских објекта у власништву Срба и Србије, (куће, викендице, приватни локали и локали

јање Срба и минирање српских кућа и привредних објеката су настављени током љета и јесени 1991. и у каснијем периоду. Током 1991. и 1993. године у Задру су убијена најмање 34 Србина, од тога 15 цивила, а остало су припадници ЈНА. Са подручја Задра протјерано је више од 10.000 Срба. Према подацима градске Комисије за попис срушених кућа у ужем дијелу Задра је минирано и уништено око 470 српских кућа и других објеката за вријеме рата.

Линта истиче да нико није одговарао за масовни злочин над Србима у Задру. То је један од многих доказа да је хрватско правосуђе етнички мотивисано и у функцији хрватске државне политике. Он поново захтјева да српско Тужилаштво за ратне злочине коначно покрене истрагу и подигне оптужницу за мучења, убиства и прогон Срба у Задру и планско уништавање њихове имовине.

Увијек се сјећати свирепог злочина над купрешким Србима за који нико није кажњен

Навршила се 31 година од свирепог злочина Хрватске војске и хрватских паравојних снага над 54 српска цивила са подручја Купреса, подсећа предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта. Највећи број њих је убијен у периоду од 3. априла када су јаке хрватске снаге напале Купрес и 10. априла 1992. године. За страдање купрешких Срба, иако се

знају имена свих жртава и имена више од сто учесника у њиховом убијању, још нико није кажњен. Више од 150 Срба је одведено у логоре по западној Херцеговини и Хрватској у којима су звјерски мучени и прошли праву голготу.

Линта истиче да је страдање купрешких Срба још један у низу свирепих и монструозних злочина почињених над

српским народом. Трагична је чињеница да су у Сарајеву, Загребу и западном дијелу међународне заједнице и даље на сцени срамни покушаји игнорисања сваког злочина над Србима.

Прошло је скоро 28 година од завршетка рата и даље нема правде за српске жртве. Међутим, колико год други умањивали и негирали српске жртве

наша је обавеза да их се увијек сјећамо и да нам буду опомена да зло никада не спава.

Линта сматра да Србија треба основати Меморијални центар српских жртава на простору бивше Југославије с циљем да се покрене активна дипломатска, правна и политичка борба за истину о страдању нашег народа деведесетих година прошлог вијека.

СРАМНА ПРЕСУДА ВРХОВНОГ СУДА ФИХ: САМИР БЕЈТИЋ ОСЛОБОЂЕН ЗА ЗЛОЧИНЕ НАД СРБИМА

Предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта оцењује као срамну или очекивану одлуку Апелационог вијећа Врховног суда Федерације Суда БиХ којом је припадник Десете брдске бригаде тзв. Армије БиХ Самир Бејтић ослобођен оптужби за ратни злочин над Србима на Казанима. Врховни суд Федерације БиХ је својом одлуком потврдио ослобађајућу пресуду Кантоналног суда у Сарајеву.

Суђење Бејтићу је било фарса јер је трајало дуже од 20 година што потврђује чак четврта ослобађајућа пресуда. Бејтић је још 2006. године био осуђен на 14 и по година затвора за злочине почињене на Казанима али је та пресуда укинута. Потом га је Кантонални суд у Сарајеву у два наврата ослободио оптужби или су те пресуде биле укинуте од стране Врховног суда Федерације БиХ. На ову ослобађајућу пресуду не постоји могућност жалбе.

Наведена пресуда Врховног суда Федерације БиХ јесте један од многих доказа да у БиХ нема правде за Србе јер су налогодавци и почињиоци стравичних злочина над српским народом у протеклом рату остали некајњени. Пресуда представља наставак понижавања српских жртава и њихових породица и пљување у лице правди. Правосуђа Федерације БиХ и БиХ су у функцији оправдања стереотипа о српској кривици који снажно подржавају одређени центри у западном дијелу међународне заједнице.

Линта сматра да Србија треба да оснује Меморијални центар српских жртава на простору бивше Југославије с циљем да се страшни и масовни злочини над Србима сачувају од заборава. Без истине о страдању српског народа није могућа успостава повјерења и истинска нормализација на простору бивше Југославије.

РАТНОХУШКАЧКЕ ИЗЈАВЕ МИНИСТРА ОДБРАНЕ БИХ ЗУКАНА ХЕЛЕЗА

Најоштрије осуђујем ратнохушкачке изјаве министра одбране БиХ Зукана Хелеза да је довољно „два и један да крену и пресјеку босанскомочерцеговачки ентитет Републику Српску и да Американци пошаљу оружје”, као и да је мирни разлаз рат, поручио је предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта.

Наведене изјаве су опасне јер се шаље јасна порука да се Република Српска не приhvата као конститутивни дио БиХ. У питању је неодговорно понашање министра Хелеза или других бошњачких политичара који не одустaju од сулуде идеје стварања унитарне БиХ са доминацијом бошњачког народа.

Линта истиче да Република Српска треба инсистирати на досљедном поштовању Дејтонског споразума који је симбол и гаранција мира. Дејтон је једини документ чији садржај треба да бране и земље потписнице, али и чланице Савјета за спровођење мира у БиХ. Дејтонски споразум гарантује равноправност два ентитета и три конститутивна народа у државној заједници. Без сагласности два ентитета и три народа не може се донијети ниједна одлука.

У ДОБАНОВЦИМА ОДРЖАНО ТРАДИЦИОНАЛНО БАНИЈСКО ЗАВИЧАЈНО ВЕЧЕ

» Далибор Јелић, Буро Богдановић, Миодраг Линта, Даница Дане Богдановић, Мирољуб Ковјанић, Игор Вукчевић и Бошко Радовановић

» Ранко Станић Џими са мушком и женском пјевачком групом Банија

Туђина је облак сиви, све је моје на Банији

У ресторану Квин у Добановцима 22. априла 2023. године одржано је традиционално Банијско вече. Као и сваке године Банијци су се веселили до дубоко у ноћ. Подијум је у сваком тренутку био пун.

Међу гостима су били савјетник предсједника општине Земун Игор Вукчевић, народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта, члан Вијећа ГО Земун Бошко Радовановић, предсједник Коалиције удружења избјеглица Миле Шапић, водитељка Хећи телевизије Ирена Јовановић, предсједник Удружења Кордунаша, потомака и пријатеља Кордуна Петар Шаула, потпредсједник Завичајног удружења Славонија у срију Никола Малетић.

Присутнима се обратио Бошко Радовановић поздравио је све присутне у име предсједника општине Гаврила Ковачевића.

– Желим да ово вече, али и свако ваше дружење прође у лијепом расположењу и дружењу у здрављу и весељу.

Предсједник Удружења Банијаца Мирољуб Ковјанић захвалио се свима што су дошли у овогајију броју на Банијско вече.

– Овом приликом желим да апелујем на све вас да управо морамо бити чувари наше културе, традиције и обичаја, и да то пренесемо наше млађе генерације. Да знају сутра ко су, шта су, од кога су потекли и где су им коријени. Завичајно удружење Банијаца се труди и ради на томе, наставићемо и даље.

Ковјанић се захвалио свим члановима удружења који су све ове године вриједно радили, пуно тога се одрекли да би били где су данас.

– Желим да вас позовем на једно наше дружење које ће бити 11. јуна на Бусијама, то је Сабор Крајишника. Дођите да се дружимо.

Овом приликом је Мирољуб Ковјанић уручио чланску карту Удружења Банијаца, потомака и пријатеља Баније водитељки Ирени Јовановић са којом Банијци сарађују успјешно већ дуже вријеме.

– Са Банијцима ми је увијек весело, увијек сте расположени, пуни енергије и харизме и то очекујем и вечерас. Сви сјајно изгледате, осјећам позитивну енергију код свих вас, и биће ово журка за памћење и велика ми је част што сам овде са нама.

Чланску карту ЗУ Банијаца је требао да

добије и уредник и водитељ Марко Долош који није могао да присуствује Вечери Банијаца, као и глумац и водитељ Срђан Јовановић и Банијка Јељка Савудрић.

Народни посланик и предсједник Савеза Срба из региона Миодраг Линта поручио је да су Срби са подручја Баније, други крајишчи Срби и Срби са подручја Федерације БиХ доживјели катастрофу јер су протерани са вијековних огњишта.

– Међутим, нису клонули духом, показали су невиђену снагу, енергију, вољу, жељу да обезбиједе егзистенцију себи и својим породицама. При томе нису заборавили своје обичаје, своју традицију, своју културу што доказује и ово предивно Банијско вече.

Линта је истакао да је посебно важно да сви заједно чујају српски језик, своје ћирилично писмо, да се окупљају око Српске православне цркве, да славе крсну славу и његују сјећање на страдале сународнике у Првом и другом светском рату и ратовима деведесетих година који су убијани само зато што су Срби.

Треба да његујемо вриједности које су његовали наши очеви, дједови и чукундједови. То значи да се међусобно поштујемо, уважавамо и међусобно помажемо.

Програм су водили шарманти водитељски пар – потпредсједница Завичајног удружења Банијаца Даница Дане Богдановић и потпредсједник Управног одбора ЗУ Банијаца Далибор Јелић.

Гости је до јутарњих часова забављао Ранко Станић Џими са својим бендом.

Како Банијци чувају традицију, а и преносе је на млађа поколења показали су изванредне мушки и женски пјевачки групе Удружења Банијаца, као и дјечја секција фолклорне групе коју води Мира Јанузовић. Један дио чланица ове дјечје фолклорне групе има наступ у Бањалуци.

Најсрђенији су на томболи освојили богате награде које су донирали многобројни спонзори – Игра меморије – Завичајно удружење Банијаца, Мајице – ППГ Рујевац,

Жртве рата на Банији 1991–1995. – Завичајно удружење Банијаца, Мајице Бешекс, текстил Бећић Рума, Наша домаћа – Роберт Месар, Центрирање трапа – Ауто продукт Инђија, Викенд преноћиште за двије особе – Етно кућа Ког шашић Врдник, Наша домаћа дуња у злату – Роберт Месар, Апартман за четири особе, Викенд на Златибору, комплекс Титова вила Апартмани Четворовика, FOX ТВ 43 Крома ЛТД **ДРАГАНА БОКУН**

У СУБОТИЦИ ОДРЖАНО ДЕВЕТО ВЕЧЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Традиционална, девета по реду манифестација Вече Републике Српске одржана је 22. априла 2023. године у суботичкој Сали за свечаности Зорица, у организацији Завичајне јединице Република Српска из Суботице.

Свечености су присуствовали Стеван Бакић, градоначелник Суботице и Борислав Максимовић, савјетник за развој и унапређење сарадње у просвети, култури, умјетности и спорту, Александар Ђедовић, директор Покрајинског фонда за избјегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону, генерал Милан Челекетић и предсједник Савеза српских удружења Севернобачког округа, Мирољуб Каран.

Стеван Бакић, градоначелник Суботице је рекао да је Завичајна

јединица Република Српска једно од завичајних удружења у овом граду чије руководство и чланови настоје да бројним активностима његују и сачувaju обичаје, традицију и културу свог родног краја, да одржавају и јачају везе с крајем из којег потичу, али и да дају што је могуће већи допринос развоју и промоцији Суботице.

– Град Суботица има изузетну сарадњу са Завичајном јединицом Република Српска и пружа јој подршку, као и свим другим удружењима у нашем граду која се залажу да отргну од заборава сјећање на свој завичај – истакао је Бакић.

Окупљене је поздравио Борислав Максимовић, савјетник за развој и унапређење сарадње у просвети, култури, умјетности и

спорту у Представништву Р. Српске у Србији.

– Ваша преданост и труд су нам изузетно драгоценји и жељим да истакнем да ћемо увијек бити уз вас и пружити подршку у свим пројектима који имају за циљ очување наше традиције и културе – рекао је Максимовић и истакао да је посебно значајан рад и допринос Завичајне јединице у развоју града Суботице и изградњи што бољих веза између Републике Србије и Републике Српске.

У културно-умјетничком дјелу програма наступили су Синови Мањаче и вокална солисткиња Мирјана Јанус, КУД Срце Кнежиља, Жубор Врбање и Дејан Анђеловић, члан суботичке етно групе Искон.

» Борислав Максимовић, Милорад Ђопић и Стеван Бакић

ОДРЖАНО ЧЕТВРТО ЗАВИЧАЈНО ВЕЧЕ МОСТАРАЦА

Дунавом се орило „Дуни вјетре мало са Неретве”

„Дуни вјетре мало са Неретве”, орило се Дунавом, у суботу 23. априла 2023. године, када је у организацији Удружења Мостараца у култном београдском ресторану *Беолидо* одржано четврто завичајно вече које су, између осталих, увеличале и фудбалске легенде Иван Ђурковић, Драган Окука и Саво Милошевић.

Поздрављајући окупљене предсједник Благоје Ребић је рекао да је ово Удружење формирало 2016. године са жељом да се Мостарци окупе, друже, размјене мишљења и искуства и бар на тренутак уз носталгичне приче побјегну од свакодневнице.

– Очување културе сјећања и хуманост су основни циљеви удружења и пут на коме би вољели да устрајемо. Међутим, проблеми су бројни – немамо просторије, као ни сигурне изворе финансија због којих није ни могуће реализовати зашиљене идеје. Опстајмо захваљујући донацијама добрих људи – рекао је Ребић.

Он је додао да су Мостарци у контакту са људима из града на Неретви и да се труде да у складу са својим могућностима буду од помоћи.

Ребић је овом приликом позвао све окупљене да 27. маја дођу на Калемегдан испред бисте Алексе Шантића.

– То је дан када ћемо полагањем цвијећа и поетским програмом обиљежити 155

» ВЕЧЕ У ЗНАКУ ФУДБАЛСКИХ ЛЕГЕНДИ: Иван Ђурковић, Саво Милошевић и Драган Окука

година од рођења најврљенијег херцеговачког пјесника.

Као велики и једног од најбољих промотора родног Мостара, Ребић је посебно поздравио фудбалску легенду Ивана Ђурковића који је редован гост на завичајним склоповима.

Ребић је поздравио и предсједнике братских херцеговачких удружења Жарка Ратковића (Удружење Требињца Јован Ђучић), Зорана Јањића (Удружење Невесињаца) и Милана Белог Ђелогрлића (Удружење Херцеговина Зрењанин).

– У име чланова Удружења захваљујем се нашем пријатељу Драгану Окуки на несебичној помоћи у функционисању друштва, као и нашем домаћину Јоци, влашнику овог прекрасног објекта.

Удружење Мостараца је ове године наградило студенте, дјецу повратничких породица, која студирају у Србији.

» Секретарка Лепа Марић и предсједник Удружења Мостараца Благоје Ребић

Слободан Ђимићић, из Фонда за дошколовање младих пљопривредника *Борка Вучић*, уручio је награду Ани Шарић, студенткињи Технолошко-металуршког факултета.

Мирко Вучијак је уручio награду Иринеју Кузману, студенту Факултета техничких наука из Новог Сада.

Благоје Ребић је уручio награду Андреји Лојпур, студенткињи Економског факултета у Новом Саду.

Ребић је уместо одсутног Риста Фочевића уручio награду и Теи Бурић, студенткињи Економског факултета у Новом Саду. За крај званичног дијела програма присутнима се обратио пријатељ Херцеговине, народни посланик Миодраг Линта који је поручио Мостарцима да његују културу сјећања и никад не одустану од борбе за своја основна људска права.

– Чувајмо мале, а тако темељне вријед-

ности које су успоставили наши преци, а то су међусобно поштовање и уважавање, као и спремност да будемо солидарни и међусобно се помажемо – поручио је Линта.

У културном дијелу програма рођени Мостарац глумац Миљан Прљета казивао је Шантићеве стихове.

Током вечери присутни су могли да погледају изложене сликарске радове Драгана Кунића, Миша Милићевића и секретарке Удружења Лепе Марић.

У добром расположењу уз игру и пјесму Мостарци су се дружили до касно у ноћ.

Врхунац вечери је достигнут кад се микрофон дохватио и легендарни фудбалер *Паршизана* и репрезентативац Саво Милошевић.

Међу гостима је био и Горислав Папић, уредник емисије *Око* која се емитује на РТС, као и новинар и публициста Срећен Јаковљевић.

21. Крајишко вече у Качареву

Удружење Срба из Републике Српске Крајине и Републике Српске из Панчева организовало је 21. априла Крајишко вече у сали *Гранд* у Качареву.

Предсједник Удружења Саво Мирковић поздравио је све госте у име организационог одбора и у своје лично име. Организатор се захвалио и домаћину и власнику Сале *Гранд* господину Срђану Илијевском званог Пикси, који дуги низ година несебично помаже раду Удружења како финансијски тако и у организацији свих његових манифестација.

– Ово вече је за наше Удружење прво прољетно крајишко прело које желимо да постане традиционално. Тако да рачунајте да ћемо се сваке године поред новембарског прела у Панчеву, сабирати у априлу у Качареву.

Присутнима се обратио и народни посланик и пријатељ Удружења Миодраг Линта и навео да је крајишки народ кроз историју доживљавао многе трагедије, посебно током двадесетог вијека, у Првом и другом свјетском рату, као и током бруталног етничког чишћења током деведесетих година прошлог вијека.

– И поред свих страдања крајишки народ никада није клонуо духом, показао је своју борбеност у новом завичају, у нашој мајци Србији. Борио се храбро и жестоко за себе и своје породице. Он је посебно нагласио да су Крајишици дали велики допринос економском, културном, просветном, спортском, друштвеном и сваком другом развоју Србије.

» Руководство Удружења Срба из Републике Српске Крајине и Републике Српске са гостима

Линта је апеловао на све да чувају традицију и културу свог краја из којег долазе и да све то преносе на своју дјецу и унучад.

Весеље је трајало до дубоко у ноћ уз тактове крајишке пјесме које су изводили *Мајкан* и *Цими Станић* уз пратњу *Шарале бенда*.

Качарево је градско насеље које се налази на територији Града Панчева, у Јужнобанатском округу Аутономне Покрајине Војводине. Први писани подаци о данашњем Качареву датирају од друге половине 18. вијека, када је, у намјери да ојача своје јужне границе, Аустроугарска монархија интензивно насељавала ове просторе.

Село, под именом *Francfeld*, формирало је у периоду између 1790. и 1792. године, добивши назив по имену цара Франца Јозефа,

насељено је углавном дунавским Швабама из подножја Шварцвалда. Захваљујући политичким промјенама 1867. *Francfeld* постаје *Ferencfal*, а тек 1918. добија и прво српско име у својој историји – Краљевићево, и то непосредно по припајању Војводине Краљевини СХС.

Данашњи назив селу су дали колонисти који су у Банат стигли претежно из Босне, Крајине, Лике, Далмације и Македоније послије Другог свјетског рата по народном хероју Светозару Качару чија је породица такође колонизована у Качареву, а мајка му је поријеклом из Босне.

Српска православна црквена општина у Качареву формирала је 1980. године. Због немогућности добијања локације у центру села за изградњу храма донијета је одлука да се у Качареву, у улици 4.

октобра бр. 43 купи плац. Од 1985. године благословом тадашњег епископа банатског Амфилохија у самој купљеној кући, у њеној половини, формирана је мала црквица у којој је служена света литургија. За вријеме оца Мирослава Вујића, тадашњег пароха качаревачког, потекла је и иницијатива за изградњу храма који ће бити посвећен Св. Ђирилу и Методију. 1989. године епископ банатски Амфилохије Радовић осветио је темеље будућег храма. 1990. године започета је изградња храма која је трајала пуних 15 година. 4. септембра 2005. године епископ банатски Никанор и епископ сремски Василије, освештали су новоподигнути храм у Качареву, Св. браће Ђирила и Методија и том приликом положили мошти Светог Саве освећеног у часни престо храма.

ДРАГАНА БОКУН

НАЗИВ ЕМИСИЈЕ НОВИНАРА СА СЛИКЕ	СЈЕВЕР ИРАН	УМЈЕТНИЧКИ РАД ОД СТАКЛА	ПРИТОКА ДУНАВА ЗВИЈЕЗДА У "ОРЛУ"	УЛИЦА 16. И 28. СЛОВО АЗБУКЕ	ФОТОГРАФИЈА, СНИМАК
ПРОТИВНИК, ТАКМАЦ					
СТАНОВНИЦЕ БРИТАНИЈЕ					
ИСТОК		МАЛИ ТИГАЊ, ТАВИЦА АМПЕР			
СТАРА СОРТА КУКУРУЗА				ЛАСЛО САБО ПЕРСИДА ОДМИЉА	
АЛТ		АРАБЉАНИН ПИЈЕТАО (ТУР.)			
ВРСТА СЈЕЧИВА			КАЗАТИ ТВ ИЗ РС		
МЈЕРА ЗА ЗЕМЉУ (100м²)		БЈЕЛО-РУСИЈА Џ. И.			МЕТАР ОБИМ
ВИТА-МИНСКИ НАПИТАК					
МЈЕСТО НА Ј-З ФРАНЦУСКЕ	➡		КАЛЦИЈУМ	➡	ПРВО СЛОВО

ПРЕМЕЋЕ: Mina, Nika, Pyta, Džak, Ciba, pbar, yn, Bntarke, N, Tare, jpnk, LC, a, Apasnuh, hok, pfn, ap,

У Сечњу отворена Херцеговачка кућа

У општини Сечањ, у којој су колонизовани бројни Херцеговци, отворена је Херцеговачка кућа – ћедовина у којој ће посјетиоци бити у прилици да погледају богату историјску грађу о колонизацији Херцеговаца у Банат.

У Херцеговачкој кући, која је у форми музеја, можи ће да се погледају предмети и фотографије породица које су насељиле Сечањ и остала бачатска села.

Члан групе Ерцел и потомак Херцеговаца Вајо Милошевић рекао је да се радује што ће на овај начин традиција њихових предака остати сачувана.

Шеф Представништва Републике Српске у Србије Млађен Цицовић рекао је на церемонији отварања Херцеговачке куће да Херцеговци на прави начин показују како се држи веза са завичајем и како се чува култура, традиција и обичаји из завичаја.

– Само јединствени и сабрани можемо да се одупремо искушењима и изазовима у којима се

налазимо – рекао је Цицовић и додао да односи Српске и Србије никада нису били бољи.

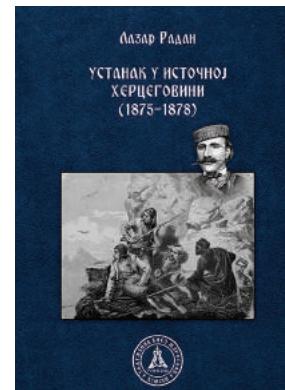
Он је истакао да је српски народ увијек знао да поштује своју прошлост и да вјерије да ће умети да одоли свим искушењима.

ПРЕДСТАВНИШТВО РС У БЕОГРАДУ

КЊИГА ЛАЗАРА РАДАНА, НАЈМЛАЂЕГ МАГИСТРА ИСТОРИЈЕ

УСТАНАК У ИСТОЧНОЈ ХЕРЦЕГОВИНИ 1875–1878.

Недавно је у издању Задужбине Мирољуб Хумски из Требиња из штампе изашла књига историчара Лазара Радана *Устанак у источној Херцеговини (1875–1878)* коју топло препоручујемо свим нашим читаоцима. У овом дјелу најмлађег нашег магистра историје кориштено је око 180 библиографских јединица.

Како је у предговору истакнуто у овој монографији је обраћен историјски појам имена Херцеговина, затим је описана данашња територија да би се онда аутор позабавио узроцима, током, главним операцијама, рефлексијом, као и завршетком, и дјелимично пољешицама, устанак у источној Херцеговини 1875–1878.

У књизи је описан војнополитички, дипломатски и социјални аспекти историје устанка у источној Херцеговини у периоду од 1875. до 1878.

Према ријечима аутора, овај устанак представља врло сложен и комплексан, а касније се испоставило и немогућ, напор Срба из овога дијела Босне и Херцеговине за ослобођење и уједињење у једничку државу. Терор и зулум, малтретирање и сиромаштво, репресије и тортуру које је народ ових крајева трпио за вријеме управе Османског царства сматрају се скоро па незапамћеним, поготово у периоду пред сам почетак устанка.

Аутор истиче да му је основни циљ у раду био да се Херцеговачки устанак обради у потпуности, од свог почетка, па до краја, са акцентом на територију Источне Херцеговине, а на основу доказа досадашњих историографских радова, литературе и неких нових архивских документа – из Фонда Мића Љубибратића у Архиву Републике Српске – Подручна јединица Требиње и Фонд обитељи Чингрија – Државни архив у Дубровнику.

Ова књига за основу има аутора мастер рад *Устанак у источној Херцеговини (1875–1878)*, одбрањен 30. августа 2022. г. на Филозофском факултету у Новом Саду – одсек за историју, пред комисијом у сastavu: проф. др Горан Васин (ментор), проф. др Дејан Микавица и проф. др Ненад Нинковић.

Књига се може поручити по цијени од 25 KM путем мејла самог аутора lazo998@gmail.com, путем друштвених мрежа и инстаграм странице издавача Задужбине Кнез Мирољуб Хумски, док је у Србији доступна преко онлајн књижаре *Исходиште* по цијени од 1.800 динара.

УСПЈЕШАН НАУЧНИК И СПОРТИСТА

Аутор Лазар Радан има само 25 година, најмлађи је магистар историје и већ је добитник бројних признања. Био је и најбољи студент Филозофског факултета у Новом Саду. Лазар је професор историје, завршио је постдипломске студије и одбранио мастер, и одмах почeo са докторским студијама и радом на дисертацији. Објавио је велики број научних радова, а омиљене су му теме из националне историје. Поред тога, Лазар је и успјешан спортиста, има црни појас, судија је и инструктор каратеа. Иако је имао више могућности и понуда за посао у Новом Саду, ипак је одлучио да се врати у Херцеговину и родни град.

ПОТОМЦИ СЕЛА ЈОШАНА ОСНОВАЛИ УДРУЖЕЊЕ

Јошанци и њихови потомци 23. априла 2023. године одржали су оснивачку и прву радну скупштину удружења. Удружење грађана Јошан – Лика, као нестраначко, невладино и непрофитно удружење основано је ради остваривања циљева који се односе на очување културне традиције села Јошана, очување културно-историјских споменика у Јошану и повезивање Јошанаца и њихових потомака у земљи и расијању.

Радни дио скупштине отпочео је уз предсједавање предсједника оснивачке скупштине Ђуре Дражића, а радно представништво је било у саставу: Ђурђо Маринковић, Владимира Радаковића и Мирољуба Влатковића, који су били и верификациона комисија. У току скупштине усвојени су сви потребни акти и изабрана су радна тијела.

На сједници Управног одбора удружења сачињени су приједлози за функције. За предсједника Удружења грађана Јошан – Лика изабран је Дане Радаковић, који ће имати и улогу заступника удружења. За предсједника Надзорног одбора изабрана је Ђурђо Маринковић.

На сједници Управног одбора предложено је да Дан удружења буде Крстовдан 27. септембар, који ће се обиљежавати сваке године. То је дан сјећања на велика страдања у Јошанима у току Другог светског рата. Приједлог је једногласно прихваћен.

Удружење је поставило ци-

» Ђурђо Маринковић, Владимира Радаковић, Ђуро Дражић, Мирољуб Влатковић и Дане Радаковић

љеве који се односе на организовање активности одржавања и реконструкције културно-историјских споменика у Јошану, едукацији грађана Јошанаца и њихових потомака о историји и културном животу у Јошану и Крбави, као и прикупљање података о Јошанцима и њиховим потомцима у Србији и расијању, њихово међусобно упознавање и повезивање.

Предсједник Удружења Дане Радаковић захвалио се свима који су дошли на скупштину и на указаном повјерењу.

– Ја сам аутентични Јошанец. Моја мајка и мој отац су Јошанци, рођен сам у Јошану. 1966. године смо се преселили у Београд. Средњу школу и факултет сам завршио у Београду где сам и радио. Жеља ми је била да кад одем у пензију бу-

дем у Јошану. То се није десило, али сада идемо у Јошане, да евоцирамо успомене и да одамо помене нашим жртвама, то је једино што нам је остало. Морамо нешто урадити да се то све не заборави.

Радаковић је истакао да је видјевши порушене споменике у Јошану одлучио да напише монографију у којој је представио разне податке о Јошанима, Јошанцима и страдањима српског народа на том простору.

Миље Шапић, представник Савеза Срба из региона и предсједник Коалиције удружења избеглица у Републици Србији, поздравио је оснивачку скупштину Удружења грађана Јошан – Лика и у име народног посланика и предсједника Савеза Срба из региона Миодрага Линте пожелио им успјешан рад.

– Савез Срба из региона и његов предсједник Миодраг Линта имају неколико важних тема за које се залажу у име прекодринских Срба и тичу се културе сјећања на страдање наше народе у Другом светском рату. То конкретно значи да Скупштина Србије усвоји Резолуцију о геноциду над Србима, Јеврејима и Ромима у НДХ, да се усвоји Закон о оснивању Меморијалног центра геноцида над Србима у НДХ и да се 10. април прогласи за Дан сјећања на геноцид над Србима у НДХ. Главни разлог јесте чињеница да је оснивањем НДХ 10. априла 1941. године започела реализација дугог припреманог Плана истребљења и уништења српског народа отњем и мачем на читавом подручју данашње Хрватске, БиХ и Срема, све до Земуна, с циљем стварања етнички чисте Велике Хрватске без Срба. Такође, Миодраг Линта се као народни посланик залаже да се крајишким борцима призна ратни стаж и да се дође до праве истине ратова дведесетих.

Шапић је као предсједник Коалиције удружења избеглица у Републици Србији истакао да је регистровано више од 150 удружења која су основали Срби који су рођени или су поријеклом западно од Дрине и Дунава.

– Надам се да ћемо у наредном периоду још боље сарађивати и да ћемо се заједничким снагама борити за наведене циљеве.

ДРАГАНА ШИПОВАЦ

ЈАГОДЊАК БОГАТИЈИ ЗА ЈОШ ЈЕДНУ СВЕТИЊУ

На Светлу суботу 22. априла одржано је велико освећење новоизграђеног Храма Светог Нектарија Егинског Чудотворца у Јагодњаку, пише портал Србија хр. Пред миштима овог светитеља дешавала су се, према свједочењима вјерника, бројна чудесна исцјељења и оздрављења најтежих болесника. Протојереј-старофор Слободан Мајкић ишао је више пута на Егину на поклоничка путовања па је одлучио да овом светитељу подигне храм у Јагодњаку. Снажном вјером и трудом, не само свештеника Мајкића, него и бројним људима који су помогли изградњу овога храма, за непуних шест година, у порти Цркве Светог Николе поникао је још један храм посвећен Светом Нектарију Егинском Чудотворцу. Велико освећење храма обавио је епископ осечкопољски и барањски Херувим уз саслужење свештенства и монаштва и уз присуство бројног народа, не само из ове епархије, него и из Републике Србије и Републике Српске.

Према вјеровању, молећи се Светом Нектарију многи вјерници успјели су да пронађу спас од најтежих болести. Чинио је чуда како кажу и за живота, али су она посебно постала видљива након његовог упокојења.

– Када сам први пут дошла у Храм Светог Нектарија видела сам да постоји рај на земљи. Када сам се вратила у Београд свима сам причала о Светом Нектарију, али нико није знао ко је то и сви су се чудили. Годинама сам говорила, „Свети Нектарије молим те дођи код нас нико не зна за тебе“. И ево жеље су ми се испуниле – изјавила је Београђанка Катарина Јуковић.

Јагодњак појеђуји вјерници из Републике Српске и Србије који вјерују у још и чуда Светога Нектарија.

– Путовали смо на Егину са оцем Слободаном прошле године и била ми је велика жеља да се овај Храм сагради и да присуствујем његовом освећењу. Предивно ми је овде, узбуђена сам, ту су људи које сам упознала, са којима сам путовала на Егину и надам се и радујем сваком будућем сусрету са њима и дојаску у овај новоизграђени Храм – каже Бојана Зрнић из Бањалуке.

Послије освећења храма у порти је уприличен културно-умјетнички програм и трпеза љубави за све присутне. Подсјетимо, Свети Нектарије Егински светац је савременог доба који се упокојио 1920. године у Атини, а 1961. године канонизовала га је Цариградска патријаршија.

» Милош Радовановић, Душко Митровић, Лазар Тадић, Мирољуб Милаковић, Богдан Мильјановић, Илија Смиљанић, Мирољуб Вујић, Раде Тркуља, Горан Дивљак, Бојан Црнобрња, Дарио Марић (горњи ред), Рајко Црнобрња, Анђелко Томовић, Пере Радојчић, Васо Косић, Горан Крчелић, Мирољуб Стојчевић, Драгољуб Косић (доњи ред)

Скупштина Ловачког друштва Фазан из Кукујеваца

У Кукујевцима је 2. априла 2023. одржана Скупштина Ловачког друштва Фазан. На Дневном реду су били избор радног предсједништва, Извјештаји записничара, верификације комисије, овјероватељи записника, Извјештај предсједника, благајника, економа и Надзорне комисије, План рада за 2023/2024, Разматрање чланарине, Општински конкурс за додјелу средстава.

Ово друштво је врло активно и сложно приступа свим акцијама, тако да за ову годину имају бројне планове, да ће у предстојећем периоду изградити двије високе чеке, поправљање постојећих ловно-тех-

ничких објеката и одржавање истих, изградња и поправак постојећих и прављење по потреби нових солишта, обрада властите земље, набавка соли за дивљач, зимска прихрана дивљачи, преbroјавање дивљачи и ловови на предаторе, радови на уређењу ловачке викендице, такмичење у ловном стрељаштву, кувању, обавезни радови на ванредним одлукама УОЛД Фазан, сарадња са комицијским друштвима, сарадња са организацијама и удружењима у селу, обавезних 5 радних акција на Ловачкој кући.

Како нам је рекао предсједник Дарио Марић биће врло задовољни ако успије

да реализују све наведене акције. Да је ово Ловачко друштво организовано и предано ради говори и чињеница да се број чланова, ловаца, повећава, па је са 36 бројом ловаца повећан на 40. Фазан је основан 1992. године, ловиште се простира на 3.500 хектара, али је шума заступљена на свега 150 хектара. Због тога нема бројне дивљачи. Од штеточина најзаступљенији су шакали и лисице, док су дивље свиње и јелени у пролазу.

Радо се окупљају у свом локачком дома, а најбољу сарадњу имају са Ердевиком и Шидом.

ДРАГАНА БОКУН

**БЕСПЛАТНО РЕЗЕРВИШИТЕ
СРПСКО КОЛО**

Уколико желите да добијете свој примјерак Српског кола позовите број **011 227 0701**
Радним данима од 9 до 16

ПРЕДСТАВЉЕНО ЈЕДНО ОД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ОТКРИЋА У СРПСКОЈ ИСТОРИОГРАФИЈИ

» Директор Музеја жртава геноцида Дејан Ристић

» Шира јавност је списак могла да види у Народном музеју

Пронађен списак 5.800 дјеце које је Диана Будисављевић спасила из логора

Музей жртава геноцида у Београду дошао је у посјед оригинална списка Диане Будисављевић с именима и свим подацима око 5.800 српске дјеце спасене из усташких логора смрти Независне Државе Хрватске, за који се мислило да је изгубљен или уништен, саопштио је директор Музеја жртава геноцида у Београду Дејан Ристић.

Он је навео да је списак настао у Заводу за глухонему дјецу у Загребу у оквиру „акције Дијана Будисављевић“ и први пут је представљен јавности.

Списак садржи имена и презимена дјеце, њихових родитеља, датум и назив логора из којег су спасена, као и старосну доб и идентитет хрватских усвојилаца.

ПОДРШКА ДРЖАВНОГ ВРХА

Ристић је навео да је овај списак дјеце настало у другој половини 1942. године након Битке на Козари, те да је ријеч о првомајском историјском извору до сада непознатом јавности за који се сматрало да је нестало током Другог свјетског рата.

– Ми сада први пут живој дјеци, која су сада људи у дубокој старости и која још трагају за својим идентитетом, као и њиховим потомцима, можемо да понуди-

мо податак који је њихов стварни идентитет – рекао је Ристић на конференцији за новинаре.

Списак је у Музеј жртава геноцида стигао прошле године и то је првомајски историјски извор за кога се сматрало да је уништен још током Другог свјетског рата, а Ристић није желио да открије како је Музеј дошао до њега.

– За њим смо трагали изузетно дugo. Успјели да дођемо до њега уз огромну подршку државних органа Србије. Био је ван националне територије и донијет је на

националну територију – рекао је Ристић.

Од више хиљада артефаката који свједоче о злочинима над Србима, али и другим народима у Другом свјетском рату, које је Музеј жртава геноцида представио јавности подвомом Дана сјећања на жртве Холокауста, геноцида и других злочина, су и минђуше српске дјевојчице са списка Радмиле Радоњић.

Ристић је навео да је двогодишња Радмила била спасена, али у тако лошем стању након зlostављања у усташком логору да је преминула.

ИЗВЈЕШТАЈ О СТРАДАЊУ ГАЧАНА СТИГАО ИЗ КАНАДЕ

Представљен је и велики број примјерака преписке из логора у којима су били заточени официри Југословенске војске, као и други артефакти, међу којима је комплетна архивска грађа са прве државне комеморације крагујевачким жртвама, организоване у Лондону новембра 1942. године.

Међу прибављеним артефактима је Извјештај о злочину усташа у источnoј Херцеговини – у једном

селу код Гацка, где су усташе прецизно навеле датум и место злочина, начин убијања, а набројани су и сви припадници јединице која га је починила.

– Изјештај је набављен из Канаде. Сви припадници усташке јединице били су муслимани – највео је Ристић.

У изјавама за медије Ристић је навео да је са списка међу живима између 250 и 300.

Међу грађом која је доступља у трајно власништво музеја, нашао се „смртни лист“, налазе се имена 14 чланова породице Златанић из села Међуљићи крај Гацка. Само, уместо ријечи „побијени“, стајала је ријеч „погинули“, и то најјерно, да би се сакрио усташки злочин. Међу њима и двоје дјеце, близанци, Петар и Аница, стари тек девет година. Од свих чланова породице, преживио је само Илија Златанић, коме је тадашњи парох из Гацка, Новак Мастиловић, издао смртвницу са напоменом како су му најближи страдали 24. 6. 1941. године.

Међу поређаним предметима нашао се и „србосјек“ – нож који је усташе користиле за клање. На

жалост, тачан број људи којима је само ова алатка за убијање пресудила, не може да се тачно утврди.

Међу илустрацијама Пјера Крижанића, између остalog и са сунђења Александру Леру, нашле су се и фотографије српских официра из логора.

ЦИГЛА СА ИНИЦИЈАЛИМА

Међу изложеним предметима пажњу је изазвала и цигла са утијснутим иницијалима БЦ – односно Бачић циглане, која се до пред Други свјетски рат налазила у власништву Србина Лазара Бачића, који је и сам страдао на љубичији начин од стране усташа. Цигла у чији је посјед дошао музеј, преостали је комадић некадашњег логора Циглана у којем су војници НДХ чинили страшна недјела.

– Усташе су пред крај Другог свјетског рата поставиле експлозив и уништиле су у доброј мјери логорски комплекс. Нажалост, тадашње југословенске власти, најавији самог рата, довољиле су то рушење. Тако да је материјал који је преостао, развлочен и коришћен је за изградњу и обнову кућа и помоћних објеката. Приликом истраживања које вршимо у Јасеновцу кад год уочимо да неко врши обнову, контактирамо власника и замолимо га да уколико се ту нађе цигла са иницијалима БЦ, замолимо их да нам уступи. Други примјерак цигле се налази у манастиру Светог Јована Крститеља у Јасеновцу – испричao је Ристић за Блиц.

Он је најавио да би изградњом комплекса Музеја жртава геноцида, који је предвиђен да се подигне у Јајинцима постојала могућност да се развије свијест о обједињавању више артефаката на једном мјесту.

– Свакодневно смо у контакту са власницима грађе и колекционарима и радимо на томе да све те артефакте донесемо у Србију.